

Załącznik do uchwały NR XLIII/.../2018 RADY
MIEJSKIEJ W SĘPÓLNIE KRAJEŃSKIM z dnia 25
kwietnia 2018 roku w sprawie przyjęcia „Lokalnego
Programu Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie”

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Sępólno Krajeńskie
ul. T. Kościuszki 11
89-400 Sępólno Krajeńskie

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.
ul. Toruńska 18 C lokal D
80-747 Gdańsk

Gdańsk, 2017

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
1. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	8
2. Uproszczona diagnoza gminy Sępólno Krajeńskie.....	11
3. Obszar zdegradowany gminy.....	16
3.1 Obszar zdegradowany – miasto	19
3.2 Obszar zdegradowany – obszar wiejski.....	23
4. Obszar rewitalizacji	29
4.1 Obszar miejski.....	29
4.2 Obszar wiejski	30
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	36
5.1 Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	36
5.2 Obszar 2: Włóścibórz	40
5.3 Obszar 3: Jazdrowo	43
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	46
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	53
8. Lista planowanych projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych	57
8.1 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	57
8.2 Uzupełniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	73
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji	77
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	87
10.1 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	89

10.2	Partycypacja społeczna na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	98
11.	Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	100
12.	System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	108
13.	System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu rewitalizacji.....	114
13.1	Monitoring	114
14.	Spis tabel i rysunków.....	123
15.	Załączniki	126
15.1	Załącznik 1 – Pierwsze spotkanie konsultacyjne.....	126
15.2	Załącznik 2 – Drugie spotkanie konsultacyjne	127
15.3	Załącznik 3 - Wyniki badania ankietowego	135
15.4	Załącznik 4 – Wyniki badania TDI.....	145
15.5	Załącznik 5.....	148
15.5.1	Wzór ankiety	148
15.5.2	Wzór plakatu/ ulotek.....	156
15.5.3	Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębianego TDI.....	157
15.5.4	Wzór plakatu na konkurs plastyczny	158
16.	Mapa ewidencyjna	159

Wprowadzenie

Celem opracowania Lokalnego Planu Rewitalizacji jest zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”¹ proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Plan Rewitalizacji ma charakter kompleksowy i dotyczy zarówno sfery społecznej, jak i sfery przestrzennej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej. Z kolei działania rewitalizacyjne powinny mieć charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, a w tworzenie opracowania powinna być włączona społeczność lokalna np. mieszkańcy lub lokalni przedsiębiorcy. Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie został opracowany zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r i „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” z dnia 18 stycznia 2017 r.

Proces rewitalizacji rozumiany jest jako: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne, czy środowiskowe), integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)².

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2016.

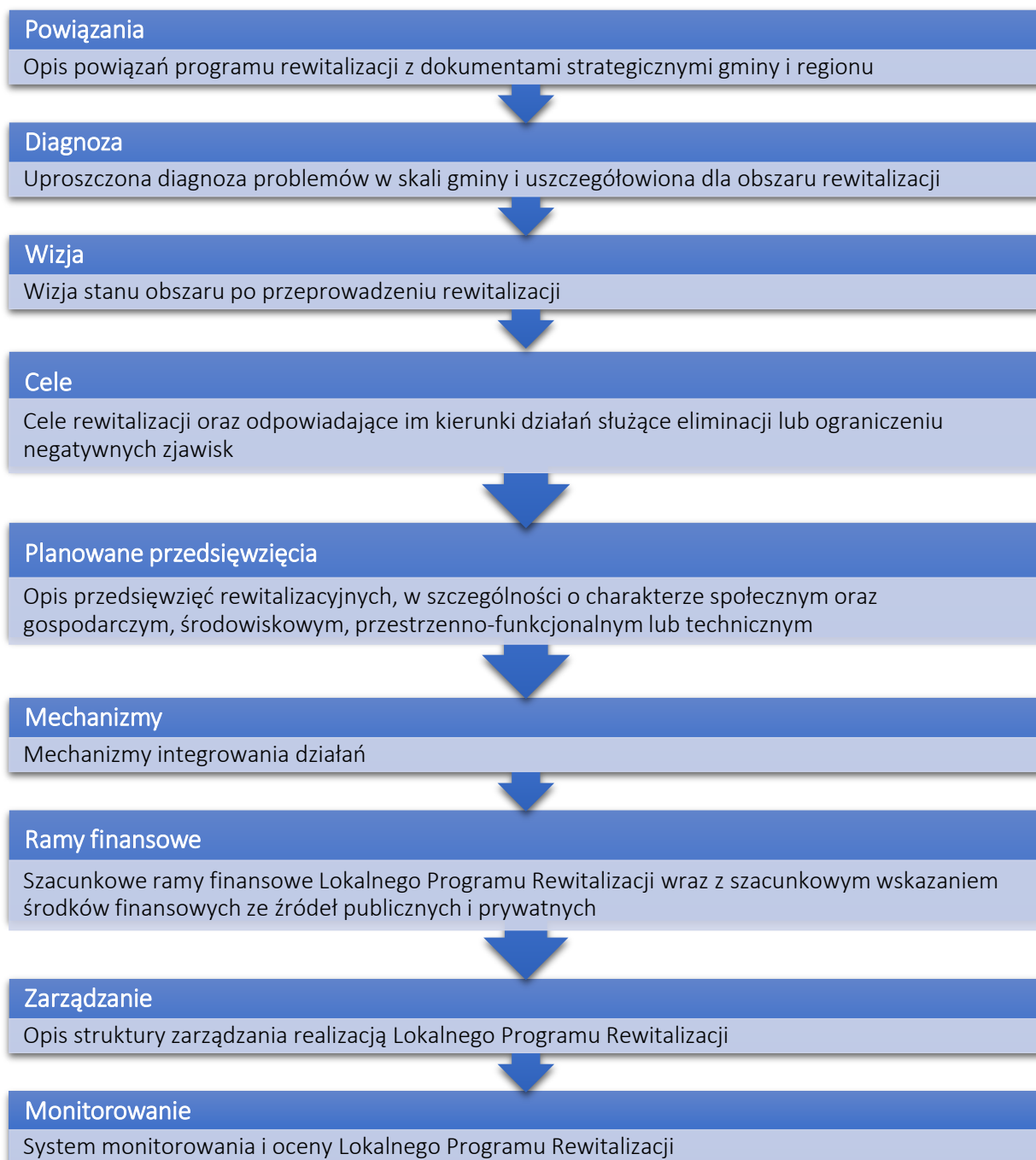
² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2016.

Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie zastosowano następujący proces planowania strategicznego:

1. Opisanie powiązań i uwzględnienie kompatybilności programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na wyższych poziomach;
2. Diagnozę gospodarczą, przestrzenną, społeczną, środowiskową i kulturową, obejmującą analizę zjawisk;
3. Opisanie i wprowadzenie mechanizmów włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji. Następnie przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców, w tym: badania ankietowe, wywiady, warsztaty robocze, debaty;
4. Graficzne i opisowe wyznaczenie obszaru rewitalizacji;
5. Zorganizowanie konkursu plastycznego *Sępólno Krajeńskie po rewitalizacji*;
6. Analizę obszarów problemowych, spisanie założeń programowych rewitalizacji i jej celów;
7. Opisanie wizji wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
8. Sporządzenie wykazu najważniejszych przedsięwzięć i głównych projektów rewitalizacyjnych;
9. Opracowanie szacunkowych ram finansowych programu rewitalizacji;
10. Wypracowanie mechanizmów zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi;
11. Opisanie systemu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji wraz z ramowym harmonogramem, wraz z systemem monitorowania i oceny programu;
12. Przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko, w tym opracowanie wniosku o wydanie opinii dla Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Na poniższym rysunku przedstawiono poszczególne etapy tworzenia planu. W ten sposób zapewniona została kompleksowość i komplementarność działań. Oceniono także możliwości gminy w oparciu o środki finansowe realne do uzyskania.

Rysunek 1 Etapy tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

1. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

W poniższej tabeli przedstawione zostały szczegółowe powiązania z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy i regionu:

Tabela 1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie z dokumentami strategicznymi

Poziom regionalny	
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2020 roku - Plan modernizacji 2020+	<p>Według Strategii regionu jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa jest aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym. Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące priorytety rozwoju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkurencyjna gospodarka – mający bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, dochody samorządów wszystkich szczebli (a więc także ich zdolność do inwestowania), rolę i pozycję województwa w gospodarce narodowej. Działania sprzyjające szeroko rozumianemu rozwojowi gospodarczemu powinny więc być szczególnie eksponowane, a w działaniach nie stymulujących bezpośrednio gospodarki należy poszukiwać i wzmacniać aspekty oddziałujące pośrednio na tworzenie miejsc pracy i generowanie dochodów. • Modernizacja przestrzeni wsi i miast – bezpośrednią podstawą jest dążenie do znacznego przyśpieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. • Nowoczesne społeczeństwo – istnieje potrzeba zmiany mentalności w zakresie innego spojrzenia na osiągnięcie konkurencyjności województwa, w tym zmiany sposobu myślenia dotyczącego udziału społeczeństwa w planowaniu rozwoju. Nisk poziom rozwoju społecznego jest jedną z najważniejszych przyczyn niskiej konkurencyjności gospodarki.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	<p>Zgodnie z zapisami Programu, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, jak i rewitalizacja fizyczna obszarów, na których skumulowały się negatywne zjawiska społeczne, stanowi działanie, którego celem jest minimalizacja występujących na danych terenach problemów. Lokalny Program Rewitalizacji zgodny jest z:</p> <p>Priorytetem Inwestycyjnym 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.</p>
Strategia Polityki	Nadrzędnym założeniem Strategii Polityki Społecznej jest utworzenie

<p>Spółecznej Województwa Kujawsko- Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym. Lokalny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu; • wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych; • wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.
<p>Poziom powiatu</p>	
<p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Sępoleńskiego 2015</p>	<p>Strategia powiatu wyznacza politykę rozwoju (opierającej się o zasadę zintegrowanego podejścia terytorialnego) wspierającą proces wzmacniania spójności celów i działań rozwojowych widocznych przede wszystkim na poziomie lokalnym. Terytorialna polityka realizowana jest m.in. przez wyznaczenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych powiązanych z procesami gospodarczymi, społecznymi i przyrodniczymi. Ma to na celu lepsze wykorzystanie endogenicznych czynników rozwoju obszarów.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w poniższe cele strategiczne:</p> <p>Cel 3 Rozwój i poprawa jakości infrastruktury technicznej.</p> <p>Cel 4 Poprawa jakości świadczonych usług publicznych.</p>
<p>Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka 2014- 2020</p>	<p>Misja Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka 2014-2020 zakłada „Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Nasza Krajna i Pałuki” otwarte na aktywnych, realizujących założone cele i budujących silny i zintegrowany kulturowo i gospodarczo region”. Wpisuje się w założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023.</p> <p>Cele ogólne Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Rybackiej, zakładają m.in.:</p> <p>C.1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru LSR.</p> <p>C.2. Odnowa i ochrona ekologiczna potencjału obszaru LSR.</p> <p>Są spójne z Lokalnym Programem Rewitalizacji.</p>
<p>Stowarzyszenie "Nasza Krajna"</p>	<p>Wizją Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia NASZA KRAJNA jest „NASZA KRAJNA miejscem harmonijnego rozwoju przy wykorzystaniu i zachowaniu walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych, wykorzystujące aktywność społeczną i nowoczesną infrastrukturę, przyjazną inwestorom”. Wizja Stowarzyszenia wpisuje się w wizję Lokalnego Programu Rewitalizacji.</p> <p>W Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSP) Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA zakłada realizację m.in. celu:</p> <p>Cel II Rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz budowania kapitału społecznego, którego cel szczegółowy brzmi „Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców”. Odnosi się on do niskiej aktywności mieszkańców, niedostatecznej oferty zagospodarowania czasu wolnego zwłaszcza dla osób starszych, a także dzieci i młodzieży z niewykorzystanym potencjałem organizacji pozarządowych. Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie jest spójny z wyższym opisanym celem oraz realizuje niniejsze</p>

	<p>wskaźniki określone w Lokalnej Strategii Rozwoju:</p> <p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń i innych działań o charakterze edukacyjnym, doradczym, samopomocowym, socjoterapeutycznym, <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne.
Poziom lokalny	
Strategia Rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020	<p>Wizją Strategii jest osiągnięcie długookresowych zamierzeń Gminy poprzez realizację priorytetów i celów polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji nawiązuje do następujących założeń Strategii:</p> <p>Cel strategiczny 1 Rozbudowywać i modernizować infrastrukturą techniczną i społeczną wpływającą na jakość życia mieszkańców, m.in. poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Cel strategiczny 2 Rozbudowywać infrastrukturę zapewniającą możliwość aktywnego odpoczynku i rehabilitacji.</p>
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest Gminy Sępólno Krajeńskie	<p>„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest Gminy Sępólno Krajeńskie” powstał w związku z realizacją zapisów zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” i zakłada realizację następujących celów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest; 2) Minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu; 3) Likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. <p>Lokalny Program Rewitalizacji gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 jest spójny z wymienionymi celami.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

2. Uproszczona diagnoza gminy Sępólno Krajeńskie

Gmina Sępólno Krajeńskie znajduje się w powiecie sępoleńskim, w północno zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Zajmuje powierzchnię 22 912 ha, w skład której wchodzi 24 sołectwa: Dziechowo, Hłowo, Jazdrowo, Kawle, Komierowo, Lutowo, Lutówko, Niechorz, Piaseczno, Radońsk, Sikorz, Skarpa, Świdwie, Teklanowo, Trzciany, Wałdowo, Wałdówko, Wilkowo, Wiśniewa, Wiśniewka, Włoscibórz, Wysoka Krajeńska, Zalesie i Zboże. Główną jednostką jest miasto Sępólno Krajeńskie, położone nad Jeziorem Sępoleńskim, w dolinie rzeki Sępólna. Miasto pełni funkcje ośrodka administracyjno-usługowego i sportowo-rekreacyjnego.

Sfera społeczna

Gminę Sępólno Krajeńskie w 2015 roku zamieszkiwało 15839 mieszkańców³ - na terenie miasta 9060 osób, a na obszarach wiejskich – 6779 osób. Istotnym problemem występującym na terenie gminy jest wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Pomimo, że w latach 2010-2015 zaobserwowano spadek w ich liczbie (2010 – 1836, 2015 – 1071)⁴, to nadal odsetek ten pozostaje stosunkowo wysoki. Osoby korzystające z pomocy społecznej stanowiły w roku 2015 6,76% ogółu społeczeństwa. W roku 2015 powodami przyznania świadczeń pomocy społecznej, zgodnie z danymi uzyskanymi od Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskiej, były: ubóstwo (223 rodzin), niepełnosprawność (150 rodzin) alkoholizm (67 rodzin) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (49 rodzin)⁵. Na terenie gminy liczba gospodarstw domowych będących stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, w roku 2015 wyniosła 448⁶. Łącznie Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił 1 298 126,35 zł zasiłków pomocy społecznej⁷.

WNIOSEK

Nadmierne korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej destabilizuje sytuację społeczno-gospodarczą w gminie oraz jest przyczyną pogłębiania się zjawiska dezintegracji społecznej.

³ Źródło danych: Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskiej (stan na 31.12.2015 r.).

⁴ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, [data dostępu: 16.05.2017 r.].

⁵ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskiej, (stan na 31.12.2015 r.).

⁶ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskiej (stan na: 31.12.2015 r.).

⁷ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskiej (stan na: 31.12.2015 r.).

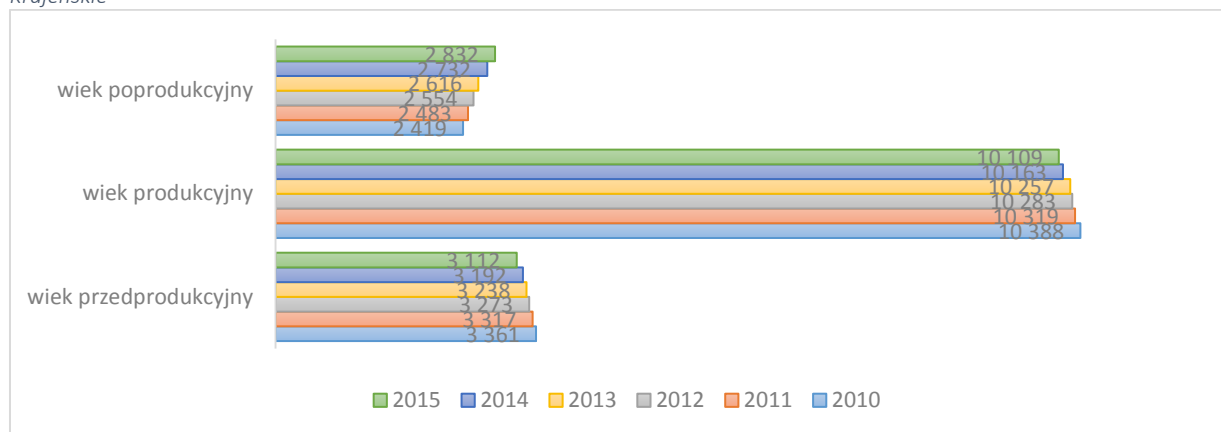
W gminie Sępólno Krajeńskie pod koniec 2015 r. zarejestrowanych było 1115 bezrobotnych⁸. W analizowanym roku udział bezrobotnych w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł 11,25% (zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych – 11,0%) i był wyższy niż w powiecie (10,6%) i województwie (8,2%)⁹.

WNIOSEK

Wysoki udział osób pozostających bez pracy w strukturze osób w wieku produkcyjnym wpływa na zubożenie społeczeństwa i pogorszenie warunków życia.

Istotnym problemem w sferze społecznej są zmiany jakie dokonują się w strukturze ekonomicznej mieszkańców. Na przestrzeni lat 2010-2015 zwiększyła się liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym¹⁰. W roku 2010 stanowili oni 14,96% mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie. Pięć lat później odsetek wzrósł o 2,68 p.p. i wyniósł 17,64%. Na przestrzeni analizowanych lat spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 1,4 p.p.) i produkcyjnym (1,28 p.p.). Szczegółowe dane przedstawia poniższy Wykres 1.

Wykres 1 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Sępólno Krajeńskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych.

⁸ Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim (stan na: 31.12.2015 r.).

⁹ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, (data dostępu: 06.20.2017 r.).

¹⁰ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, (data dostępu: 16.05.2017 r.).

WNIOSEK

Znaczny udział osób w wieku poprodukcyjnym wymaga podjęcia od władz gminy działań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczo-specjalistycznych oraz zróżnicowanej oferty kulturalno-rekreacyjnej.

Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej analizie poddano liczbę nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON¹¹. Z dostępnych danych wynika, że na przestrzeni lat 2010-2015 zmniejszyła się liczba nowozarejestrowanych firm. W roku 2010 na terenie gminy zarejestrowanych zostało 131 podmiotów gospodarczych, natomiast pięć lat później liczba ta spadła o 16,79% i wyniosła 109.

W delimitacji obszaru rewitalizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie analizie nie poddano sfery gospodarczej, ze względu na brak potrzeby realizacji działań rewitalizacyjnych w analizowanej sferze.

Sfera środowiskowa

Aktualny stan środowiska stwarza zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców z powodu znacznej ilości niezinventaryzowanych wyrobów azbestowych. Obecnie w gminie znajduje się jeszcze ok. 215 667,55 m² wyrobów azbestowo-cementowych¹². Dane wskazują, że 26,36% budynków na terenie gminy kwalifikuje się jako „pilną potrzebę usunięcia azbestu”¹³. Działania interwencyjne powinny zostać podjęte na obszarach wiejskich, na których zlokalizowanych jest 44,45% budynków z potrzebą usunięcia azbestu.

WNIOSEK

Obecność włókien azbestowych w powietrzu stanowi poważne zagrożenie dla mieszkańców gminy i regionu.

Zagrożenia środowiskowe obniżają jakość życia mieszkańców gminy.

¹¹ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, (data dostępu: 17.05.2017 r.).

¹² Źródło danych: Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, (data dostępu: 16.05.2017r).

¹³ Źródło danych: Referat Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na rok 31.12.2016 r.).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W zakresie infrastruktury społecznej na terenie gminy funkcjonują placówki nauczania elementarnego i szkoły do poziomu wykształcenia średniego. Oferta edukacyjna nie obejmuje natomiast nauczania z zakresu szkolnictwa wyższego.

Na terenie gminy Sępólno Krajeńskie w obszarze ochrony zdrowia działają:

1. NZOZ Doktor – realizujący zadania z zakresu opieki szkolnej oraz podstawowej opieki zdrowotnej;
2. Centrum Medyczne SPAMED, w skład którego wchodzi Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wałdowie oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Radońsku;
3. Zakład Diagnostyczno–Lecznicy BONUS PLUS, realizujący zadania z podstawowej opieki zdrowotnej;
4. Pielęgniarski Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej Vita;
5. Gabinet Rehabilitacji i Terapii Manualnej;
6. Niepubliczny Zakład Rehabilitacji;
7. NZOZ Jantar – poradnia odwykowa i leczenia uzależnień;
8. Caritas – opieka długoterminowa i opieka paliatywna;
9. Indywidualna praktyka położnej środowiskowo-rodzinnej.

Na terenie miasta funkcjonuje Centrum Sportu i Rekreacji, które realizuje zadania z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji. Do aktywnego spędzania czasu wolnego zachęcają również liczne szlaki turystyczne. O zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców na terenie gminy dba Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, do którego zadań należy między innymi: edukacja kulturalna; gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie i ochrona dóbr kultury; wspieranie amatorskich ruchów artystycznych oraz zainteresowań z zakresu kultury i sztuki; organizacja lub współorganizacja imprez kulturalnych¹⁴. W skład Centrum Kultury i Sztuki wchodzi: Wiejski Ośrodek Kultury w Lutowie, Wiejski Ośrodek Kultury w Wałdowie oraz 18 świetlic wiejskich. Ponadto, o potrzeby kulturalne gminy dba również Biblioteka Publiczna im. Jarosława Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim. Zmiany w strukturze ekonomicznej

¹⁴ http://www.ckisepolno.com.pl/UserFiles/file/STATUT_CKIS_w_Sepolnie_Krajenskim.pdf, (data dostępu: 17.05.2017 r.).

mieszkańców powodują, że istotne jest dopasowywanie oferty kulturalno-rekreacyjnej do potrzeb najmłodszych, jak i najstarszych mieszkańców gminy.

WNIOSEK

Dostępność budynków użyteczności publicznej i usług społecznych stanowi potencjał gminy w zakresie rozwoju społeczeństwa aktywnego i zintegrowanego.

Sfera techniczna

Gmina wyposażona jest w infrastrukturę wodociągową, kanalizacyjną, gazową i sieć ciepłowniczą. W roku 2010 - 83,4% mieszkańców było użytkownikami instalacji wodociągowej. Na przestrzeni pięciu lat odsetek ten wzrósł o 4,1 p.p. i w roku 2015 wyniósł 87,5%¹⁵. Jednak część sieci rozdzielczej wymaga wymiany, co łączy się z koniecznością wymiany przewodów azbestowo-cementowych. Na terenie gminy 11,60% instalacji wodociągowej to rury cementowo-azbestowe, które stanowią jedną z przyczyn zanieczyszczenia wody¹⁶.

Zdecydowanie mniejszy odsetek ludności podłączony jest do sieci kanalizacyjnej i gazowej. Blisko 2/3 ludności korzystało z instalacji kanalizacyjnej (2015 rok - 62,3%), natomiast z instalacji gazowej zaledwie co drugi mieszkaniec gminy (2015 rok - 49,7%).

WNIOSEK

Rury cementowo-azbestowe w sieci wodociągowej stwarzają zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców gminy.

¹⁵ Źródło danych: Bank Danych Lokalnych, (data dostępu: 16.05.2017 r.).

¹⁶ Źródło danych: Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.)

3. Obszar zdegradowany gminy

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” w gminach miejsko-wiejskich przyjmuje się zasadę prowadzenia rewitalizacji zarówno w mieście, jak i obszarach wiejskich. W niniejszym Dokumencie zidentyfikowano koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych na obszarze miasta oraz sołectw.

W poniższym zestawieniu przedstawiono dane bezwzględne użyte do wyliczenia mierników wskaźnikowych.

Tabela 2 Wartości bezwzględne dla obszaru gminy

Obszar	Ludność na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Powierzchnia [ha] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba osób wieku poprodukcyjnym na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba dzieci w tym wieku na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba osób bezrobotnych na danym obszarze (Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba osób w wieku produkcyjnym [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze [km] (Źródło danych: Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Długość rur wodociągowych na danym obszarze [km] (Źródło danych: Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba budynków i gospodarstw z potrzebą usunięcia azbestu na danym obszarze [szt.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba budynków i gospodarstw w na danym obszarze [szt.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2838	117,1	Nie dotyczy	515	165	518	213	1805	3,321	26,346	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Osiedle Słowackiego	2260	131,2	Nie dotyczy	548	56	350	116	1362	0,808	17,6385	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Obszar domków jednorodzinnych	2155	262,7	Nie dotyczy	466	97	396	122	1293	4,307	29,5185	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Osiedle Jana Pawła II	1807	144,0	Nie dotyczy	212	98	351	154	1244	1,541	25,888	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Dziechowo	139	646,43	0	28	7	30	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	10	38
Iłowo	291	1341,49	32	43	26	65	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	6	34
Jazdrowo	44	845,67	5	8	9	10	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	7	16
Kawle	292	579,38	21	46	8	61	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	10	24
Komierowo	299	1331,22	39	57	20	61	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	3	27
Lutowo	491	3544,99	34	81	32	106	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	47	120
Lutówko	313	483,96	27	54	29	70	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	21	78
Niechorz	469	1396,03	41	80	29	102	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	49	85
Piaseczno	537	654,51	24	77	20	106	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	25	102
Radońsk	229	849,85	42	39	27	47	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	25	47
Sikorz	288	922,28	37	36	28	49	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	35	69
Skarpa	268	351,51	28	45	19	57	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	2	15
Świdwie	353	998,66	10	56	12	68	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	26	68
Teklanowo	101	325,28	15	10	8	27	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	12	22
Trzciany	268	887,06	21	42	15	54	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	42	71
Wałdowo	658	1314,97	84	87	84	185	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	73	129

Obszar	Ludność na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Powierzchnia [ha] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba osób wieku poprodukcyjnym na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba dzieci w tym wieku na danym obszarze [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba osób bezrobotnych na danym obszarze (Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba osób w wieku produkcyjnym [os.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze [km] (Źródło danych: Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Długość rur wodociągowych na danym obszarze [km] (Źródło danych: Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba budynków i gospodarstw z potrzebą usunięcia azbestu na danym obszarze [szt.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))	Liczba budynków i gospodarstw w na danym obszarze [szt.] (Źródło danych: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.))
Wałdówko	158	565,08	26	28	11	40	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	12	28
Wilkowo	177	615,87	6	34	10	41	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	26	39
Wiśniewa	177	881,78	8	21	9	40	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	26	40
Wiśniewka	136	509,16	19	20	10	34	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	12	35
Włóścibórz	432	1293,33	56	79	43	99	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	46	88
Wysoka Krajeńska	141	330,28	17	25	19	29	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	16	31
Zalesie	203	732,29	24	35	18	35	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	18	43
Zboże	315	855,91	46	46	22	75	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	28	49
GMINA	15839	22912,00	1071¹⁷	2818	931	3106	1115	9912	24,85	214,3	732	2777

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

¹⁷ Osoby korzystające ze wsparcia z pomocy społecznej to nie tylko klienci, którzy otrzymują pomoc finansową. Statystyka, która jest podawana w sprawozdaniach rocznych nie obejmuje pracy socjalnej, którą w 2015 wykonali pracownicy socjalni. Są to m.in. wywiady zlecone ze świadczeń rodzinnych dotyczące zasiłków, które pobierają osoby opiekujące się osobami niepełnosprawnymi, a także wywiady dotyczące dłużników alimentacyjnych. Pracownicy socjalni prowadzą pracę socjalną z osobami, które doświadczają przemocy w rodzinie, a także sprawcami przemocy tzw. comiesięczny monitoring. Pracownik socjalny zajmujący się usługami opiekuńczymi świadczonymi na rzecz osób starszych z gminy Sępólno Krajeńskie wykonuje systematyczną pracę socjalną na terenie sołectw by móc zapewnić pomoc i opiekę osobom samotnym. W ramach przyznawania mieszkańcom pomocy w formie dodatków mieszkaniowych pracownicy socjalni wykonują wywiady środowiskowe sprawdzające sytuację materialną wnioskodawców. Jak określają pracownicy socjalni na terenie wiejskim wykonują znacznie więcej wejść w środowisko. Ośrodek Pomocy Społecznej wykonuje także wywiady na zlecenie innych ośrodków pomocy społecznej – tzw. wywiad z art. 103, sporządzają informacje dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny z siedzibą w Więcborku, sądów oraz policji. Różnice wynikające ze zwiększonej liczby osób podanych przez pracowników socjalnych wynikają z różnych dodatkowych zadań wymienionych powyżej.

3.1 Obszar zdegradowany – miasto

Dla gmin miejsko-wiejskich, w których miasto koncentruje więcej niż 30% ludności, delimitację obszaru zdegradowanego należy przeprowadzać według metody mieszanej. Dla miasta Sępólno Krajeńskie delimitacja obszaru zdegradowanego wyliczona została jak w gminach miejskich (nie włączając największych miast regionu).

Miasto podzielone zostało na tzw. jednostki strukturalne. Żadna z wyznaczonych jednostek strukturalnych nie zajmuje 20% powierzchni gminy oraz nie koncentruje 30% jej mieszkańców.

Wyznaczonym jednostkom strukturalnym przydzielone zostały odpowiednie nazwy:

- Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego (Obszar I),
- Osiedle Słowackiego (Obszar II),
- Obszar domków jednorodzinnych (Obszar III),
- Osiedle Jana Pawła II (Obszar IV).

Poniżej zaprezentowana mapa w sposób poglądowy przedstawia podział miasta na jednostki strukturalne. Działki na terenie miasta, które weszły w skład obszaru rewitalizacji, zostały przedstawione na mapie ewidencyjnej, stanowiącej załącznik do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Rysunek 2 Mapa poglądowa jednostek strukturalnych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3 Liczba ludności i powierzchnia jednostek strukturalnych

	Obszar I - Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Obszar II - Osiedle Słowackiego	Obszar III - Obszar domków jednorodzinnych	Obszar IV - Osiedle Jana Pawła II
Ludność [os.]	2838	2260	2155	1807
% ludności gminy	17,92	14,27	13,61	11,41
Powierzchnia [ha]	117,1	131,2	262,7	144,0
% powierzchni gminy	0,51	0,57	1,15	0,63

Źródło: Opracowanie własne.

Dane zbierane były z podziałem na ulice, które na etapie późniejszym przyporządkowane zostały do wyodrębnionych jednostek strukturalnych. Dokonany podział pozwolił na pozyskanie danych pochodzących z wiarygodnych źródeł, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu.

Zgodnie „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” do wyznaczania obszaru zdegradowanego wykorzystane zostały trzy wskaźniki z listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego dla sfery społecznej oraz jeden wskaźnik autorski dla sfery technicznej, który został skonsultowany z ekspertami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹⁸.

Poniższa tabela przedstawia analizę wskaźnikową z podziałem na wyodrębnione jednostki strukturalne.

¹⁸ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

Tabela 4 Analiza mierników wskaźnikowych w jednostkach strukturalnych – wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Sfera	Wskaźniki	Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Osiedle Słowackiego	Obszar domków jednorodzinnych	Osiedle Jana Pawła II	Gmina Sępólno Krajeńskie
społeczna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	18,15%	24,25%	21,62%	11,73%	17,79%
społeczna	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	11,80%	8,52%	9,44%	12,38%	11,25%
społeczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	31,85%	16,00%	24,49%	27,92%	29,97%
techniczna	Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze	12,61%	4,58%	14,59%	5,95%	11,60%
Liczba zidentyfikowanych obszarów kryzysowych	-	4	1	2	1	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wskazanych danych.

Zgodnie z „Zasadami programowania...” za „obszar zdegradowany mogą być uznane te jednostki strukturalne, w których co najmniej 2 z 4 wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik ze sfery społecznej i przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik spoza sfery społecznej”.

Zgodnie z powyższym zapisem jednostkami zdegradowanymi na terenie miejskim są: **Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego** oraz **Obszar domków jednorodzinnych**.

3.2 Obszar zdegradowany – obszar wiejski

Delimitacja obszaru zdegradowanego przeprowadzona została na podstawie metody mieszanej dla obszaru wiejskiego (gminy miejsko-wiejskie, w których miasto koncentruje więcej niż 30% ludności gminy). Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego wykorzystane zostały trzy wskaźniki pochodzące z listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego dla obszarów wiejskich (udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze; udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze; udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze) oraz jeden wskaźnik autorski, który został skonsultowany z ekspertami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw¹⁹). Dane zbierane były z podziałem na sołectwa w gminie.

Poniżej przedstawiona tabela przedstawia analizę mierników wskaźnikowych z podziałem na sołectwa.

¹⁹ Sposób obliczenia wskaźnika autorskiego: Co roku istnieje obowiązek inwentarzu azbestu na terenie gminy. Każdy właściciel nieruchomości ma obowiązek składania informacji w zakresie stopnia inwentaryzacji obszaru, na którym znajdują się wyroby zawierające azbest. Właściciel nieruchomości zobowiązany jest do podania numeru działki, rodzaju zabudowy, ilości zinwentaryzowanego azbestu oraz jego stanu. Obowiązkiem właściciela jest dokonanie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i zawarcie tej oceny w zgłoszeniu. Na podstawie kart zgłoszeniowych określany jest stopień pilności usunięcia azbestu. Przy obliczaniu danych do wskaźnika porównano liczbę budynków z pokryciem azbestowym do liczby wszystkich budynków w gospodarstwie rolnym. Gdy uzyskana wartość przekroczyła połowę, gospodarstwo rolne zaliczone zostało jako „jednostka”.

Tabela 5 Analiza mierników wskaźnikowych w sołectwach – wyznaczanie obszaru zdegradowanego

Sołectwo	Sfera społeczna			Sfera środowiskowa		Przeźren zdegradowana	Obszar zdegradowany	
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw	Liczba zjawisk kryzysowych w sferze społecznej			Liczba zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej
Dziechowo	0,00%	20,14%	23,33%	26,32%	1	0	X	NIE
Iłowo	11,00%	14,78%	40,00%	17,65%	2	0	X	NIE
Jazdrowo	11,36%	18,18%	90,00%	43,75%	3	1	X	TAK
Kawle	7,19%	15,75%	13,11%	41,67%	1	1	X	NIE
Komierowo	13,04%	19,06%	32,79%	11,11%	3	0	X	NIE
Lutowo	6,92%	16,50%	30,19%	39,17%	2	1	X	TAK
Lutówko	8,63%	17,25%	41,43%	26,92%	2	1	X	TAK
Niechorz	8,74%	17,06%	28,43%	57,65%	1	1	X	NIE
Piaseczno	4,47%	14,34%	18,87%	24,51%	0	0	X	NIE
Radońsk	18,34%	17,03%	57,45%	53,19%	2	1	X	TAK
Sikorz	12,85%	12,50%	57,14%	50,72%	2	1	X	TAK
Skarpa	10,45%	16,79%	33,33%	13,33%	2	0	X	NIE
Świdwie	2,83%	15,86%	17,65%	38,24%	0	1	X	NIE
Teklanowo	14,85%	9,90%	29,63%	54,55%	1	1	X	NIE
Trzciany	7,84%	15,67%	27,78%	59,15%	1	1	X	NIE
Wałdowo	12,77%	13,22%	45,41%	56,59%	2	1	X	TAK
Wałdówko	16,46%	17,72%	27,50%	42,86%	1	1	X	NIE
Wilkowo	3,39%	19,21%	24,39%	66,67%	1	1	X	NIE
Wiśniewa	4,52%	11,86%	22,50%	65,00%	0	1	X	NIE
Wiśniewka	13,97%	14,71%	29,41%	34,29%	1	1	X	NIE
Włościbórz	12,96%	18,29%	43,43%	52,27%	3	1	X	TAK
Wysoka Krajeńska	12,06%	17,73%	65,52%	51,61%	2	1	X	TAK
Zalesie	11,82%	17,24%	51,43%	41,86%	2	1	X	TAK
Zboże	14,60%	14,60%	29,33%	57,14%	1	1	X	NIE
Gmina Sępólno Krajeńskie	6,76%	17,79%	29,97%	26,36%	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Do obszaru zdegradowanego zaliczyć należy sołectwa, które spełniają dwa kryteria:

- Na terenie sołectwa występują min. 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami z listy wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich i przyjmujących wartości mniej korzystane od średniej ich wartości dla gminy;
- Na terenie sołectwa znajdują się przestrzenie zdegradowane lub reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (spoza społecznej) cechujących się stanem kryzysowym.

Występowanie zjawisk kryzysowych odnotowano w dziewięciu następujących sołectwach:

- Jazdrowo,
- Lutowo,
- Lutówko,
- Radońsk,
- Sikorz,
- Wałdowo,
- Włóścibórz,
- Wysoka Krajeńska,
- Zalesie.

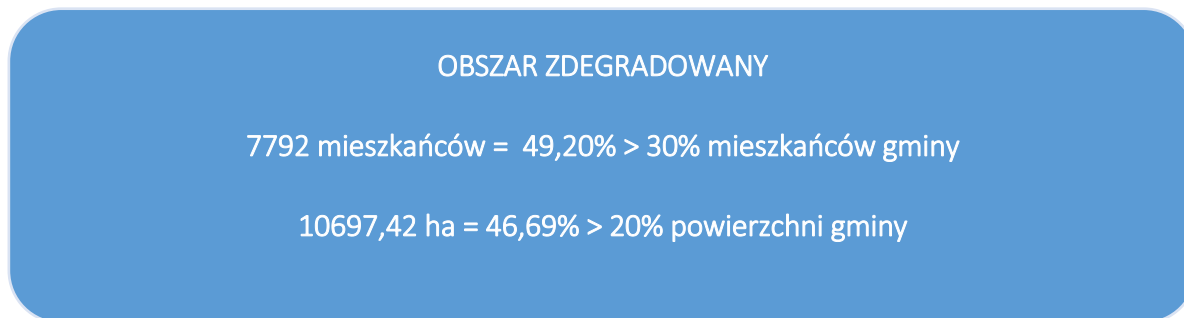
Obszar zdegradowany zajmuje więcej niż 30% ludności gminy i więcej niż 20% ogólnej powierzchni w gminie, co potwierdza poniższa tabela.

Tabela 6 Liczba ludności i powierzchnia obszaru zdegradowanego

Jednostka analityczna	Ludność	% ludności	Powierzchnia [ha]	% powierzchni
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2838	17,92	117,1	0,51
Obszar domków jednorodzinnych	2155	13,61	262,7	1,15
Jazdrowo	44	0,28	845,67	3,69
Lutowo	491	3,10	3544,99	15,47
Lutówko	313	1,98	483,96	2,11
Radońsk	229	1,45	849,85	3,71
Sikorz	288	1,82	922,28	4,03
Wałdowo	658	4,15	1314,97	5,74
Włóścibórz	432	2,73	1293,33	5,64
Wysoka Krajeńska	141	0,89	330,28	1,44
Zalesie	203	1,28	732,29	3,20
SUMA	7792	49,20	10697,42	46,69

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 3 Wyliczenia dla obszaru zdegradowanego

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” dalszy etap wyznaczenia obszaru rewitalizacji zależy od zamierzonego celu rewitalizacji. Zestawów kryteriów zaproponowanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części zdecydowano się na następujący kierunek działań rewitalizacyjnych:

Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

1. Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową.

Tabela 7 Obszar wiejski – wskaźnik osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

SOŁECTWO	WSKAŹNIK OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM
Radońsk	18,34%
Włóscibórz	12,96%
Sikorz	12,85%
Wałdowo	12,77%
Wysoka Krajeńska	12,06%
Zalesie	11,82%
Jazdrowo	11,36%

SOŁECTWO	WSKAŹNIK OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM
Lutówko	8,63%
Lutowo	6,92%
Średnia Gmina Sępólno Krajeńskie	6,76%

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

Sołectwa, w których wskaźnik osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem przekracza średnią dla gminy, to:

- Radońsk,
- Włocibórz,
- Sikorz,
- Wałdowo,
- Wysoka Krajeńska,
- Zalesie,
- Jazdrowo,
- Lutówko,
- Lutowo.

2. Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

Gmina Sępólno Krajeńskie co roku uchwałą przyjmuje „Program współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi w innych podmiotami prowadzącymi działalność użytku publicznego”. Ze sprawozdania z realizacji tego programu za rok 2016 wynika, że zainteresowanie organizacji pozarządowych prowadzeniem zajęć aktywizujących jest duże. W analizowanym roku najwięcej wspólnych przedsięwzięć (ngo i jednostki samorządu terytorialnego) dotyczyło rozwoju sportu - 68,72%; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej - 10,44%; pomocy społecznej, ochrony i promocji zdrowia - 5,38%; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, tradycji i dziedzictwa - 4,76%; upowszechnienia kultury fizycznej - 1,80%. W przypadku poszczególnych kategorii działalność na rzecz mieszkańców prowadziły:

- **Rozwój sportu:** Miejski Ludowy Klub Sportowy „KRAJNA” w Sępólnie Krajeńskim; Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”;

- **Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej oraz pomoc społeczna, ochrona i promocja zdrowia, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim – „Prowadzenie Gminnego Centrum Informacji” oraz „Punkt konsultacyjno-profilaktyczny ds. przeciwdziałania narkomanii”; Stowarzyszenie Klub Abstynenta „JANTAR” w Sępólnie Krajeńskim – „Razem dla siebie – razem dla innych”;
- **Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury, tradycji i dziedzictwa oraz ochrona i promocja zdrowia, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” – „Mamo Tato Tu Jestem” Szkoła Rodzenia III w Centrum Małego Dziecka i Rodziny, „Wieża Babel”; Stowarzyszenie „Duże Różowe Słońce” – „To...i Tamto, nauka na wiele sposobów” oraz „Dekoracje, inspiracje narodowe, regionalne i nie tylko...”; Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Kół Gospodyń Wiejskich i Kótek Rolniczych” gminy Sępólno Krajeńskie – X Spotkanie Sztuka Kulinarna i Kultura Ludowa Gmin Wojewódzka Kujawsko-Pomorskiego; Gminny Związek Rolników Kótek i Organizacji Rolniczych w Sępólnie Krajeńskim – „Święto Plonów”;
- **Upowszechnienie kultury fizycznej oraz turystyki, krajoznawstwa i rekreacji, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” – „Nie ma cwaniaka, który nie wygrywa w zbijaka”; Uczniowski Klub Sportowy KALOSKAGATOS – „Turnieje siatkarskie”; Stowarzyszenie „Ze Zbożem Za Pan Brat” – Ze Zdrowiem Za Pan Brat 3MAJ formę ponad normę.

Gmina posiada zatem udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących na terenie gminy, w tym obszarach wiejskich, m.in. przez sektor ngo.

4. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji, obejmujący część lub całość obszaru zdegradowanego, musi cechować się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Może być podzielony na podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic, jednak nie mogą obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez 30% jej mieszkańców. Obszar zdegradowany w Gminie Sępólno Krajeńskie przekracza wspomniane progi, zatem nie może być w pełni zakwalifikowany jako obszar rewitalizacji.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” obszar rewitalizacji gminy wybrany został na podstawie metody mieszanej dla miasta i obszaru wiejskiego.

4.1 Obszar miejski

Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego oraz Obszar domków jednorodzinnych stanowią obszar zdegradowany na obszarze miejskim. Wskazane obszary zamieszkuje łącznie 31,52% mieszkańców gminy oraz zajmuje 1,66% powierzchni gminy. Zgodnie z 6.4.3.1 pkt 8²⁰ „obszar zdegradowany gminy lub jego część mogą być uznane za obszar rewitalizacji jeśli łącznie nie przekraczają 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy, zgodnie z *Wytocznymi MR*. W przypadku gdyby tak wskazany obszar zdegradowany przekraczał wspomniane progi do obszaru rewitalizacji należy zaliczyć jednostki strukturalne według metody opisanej poniżej. W odniesieniu do tych jednostek strukturalnych, które zaliczono do obszaru zdegradowanego w oparciu o analizę wskaźników (pkt 3-4), należy przyjąć metodę wyboru tych jednostek strukturalnych, w których liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla miasta jak największa. Wówczas w pierwszej kolejności wybrane zostałyby

²⁰ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

jednostki strukturalne, w których w przypadku 4 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla miasta (...).”²¹.

Przedstawione powyżej dane wskazują, że na obszarze Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego występują zjawiska negatywne. 4 na 4 analizowane wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Na tym obszarze zidentyfikowano wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym, osób bezrobotnych, dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny oraz problem rur cementowo-azbestowych na danym obszarze w stosunku do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze.

Na podstawie powyższych danych jednostką strukturalną wchodzącą w skład obszaru rewitalizacji jest **Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego**.

4.2 Obszar wiejski

W celu zawężenia obszaru do rewitalizacji posłużono się zarówno wskazówkami z Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, jak i „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Do rewitalizacji wskazano sołectwa wykazujące największą skalę stanu kryzysowego (mierzonej w pierwszym rzędzie liczbą problemów). Liczbowe zestawienie problemów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8 Zestawienie liczby problemów w sołectwach

Sołectwa	Liczba zjawisk kryzysowych (sfera społeczna + sfera środowiskowa)
Włóscibórz	4
Jazdrowo	4
Radońsk	3
Sikorz	3
Wałdowo	3
Wysoka Krajeńska	3
Zalesie	3
Lutówko	3
Lutowo	3

Źródło: Opracowanie własne.

²¹ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

Zgodnie z powyższym największa skala stanu kryzysowego (mierzona liczbą zidentyfikowanych problemów) występuje na terenie sołectw:

1. Włóscibórz,
2. Jazdowo.

Tabela 9 Zestawienie wskaźników użytych do wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Jednostka strukturalna/sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Długość rur azbestowo-cementowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze	Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	18,15%	11,80%	Nie dotyczy	31,85%	12,61%	Nie dotyczy
Włóscibórz	18,29%	Nie dotyczy	12,96%	43,43%	Nie dotyczy	52,27%
Jazdrowo	18,18%	Nie dotyczy	11,36%	90,00%	Nie dotyczy	43,75%
Średnia dla gminy	17,79%	11,25%	6,76%	29,97%	11,60%	26,36%

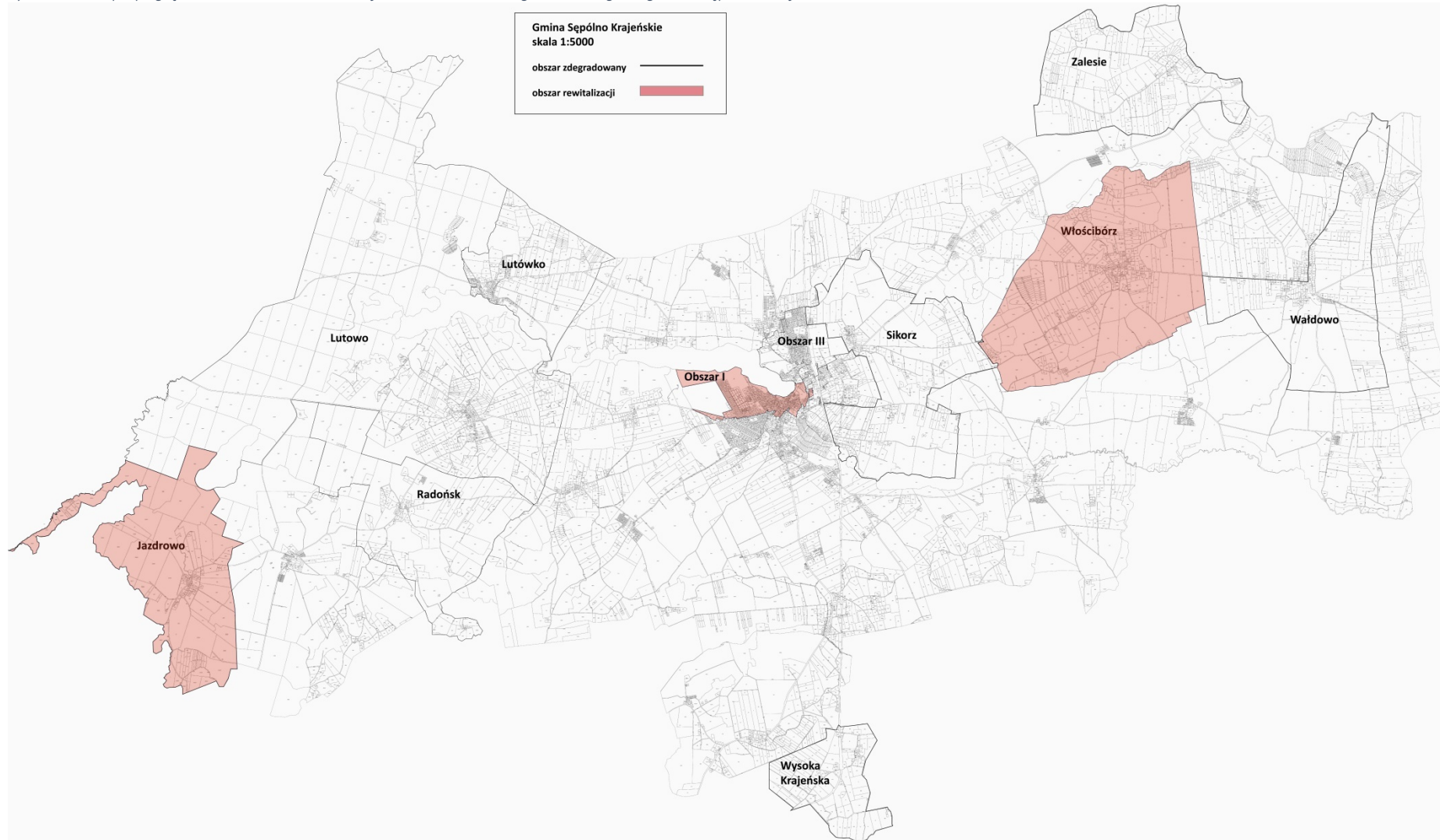
Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 10 Występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji

Jednostka strukturalna/sołectwo	Zjawisko starzenia się społeczeństwa	Problemy na rynku pracy	Niska samowystarczalność gospodarstw domowych	Niska samowystarczalność ekonomiczna rodziców	Występowanie rozwiązań technicznych zagrażających środowisku	Niska jakość środowiska naturalnego
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy
Włocibórz	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy
Jazdrowo	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 4 Mapa poglądowa – obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w gminie Sępólno Krajeńskie

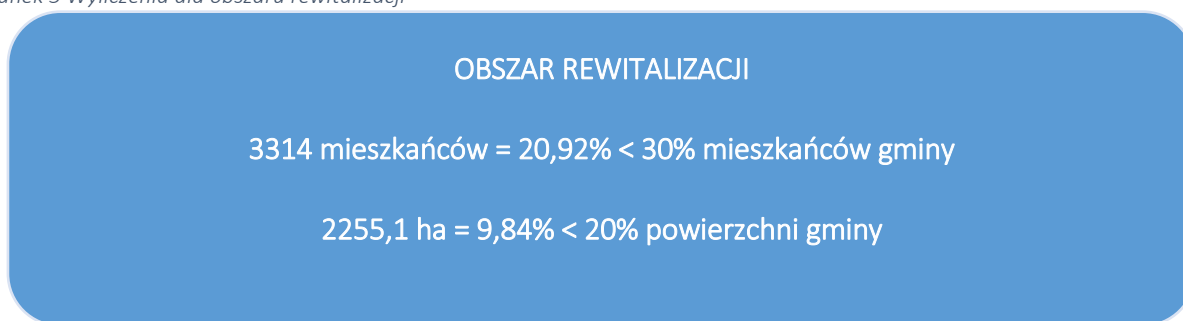
Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 11 Obszar rewitalizacji

Obszar	Ludność	% ludności	Powierzchnia [ha]	% powierzchni
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2838	17,91	117,1	0,51
Włocibórz	432	2,73	1292,33	5,64
Jazdrowo	44	0,28	845,67	3,69
SUMA	3314	20,92	2255,1	9,84

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 5 Wyliczenia dla obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1 Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego

W Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie przeprowadzono analizę 4 jednostek strukturalnych na terenie miasta. Jako obszar o najwyższym priorytecie określono teren centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego. Wybrany obszar wyróżnia się spośród otaczającej tkanki miejskiej historyczną zabudową mieszkalną i różnorodnością funkcji o charakterze publicznym. Na jego terenie funkcjonuje: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna oraz wiele innych instytucji publicznych. Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i infrastrukturalnej może stać się przyczyną utraty centrotwórczej funkcji wybranego obszaru, w konsekwencji pogłębiając stan degradacji na jego terenie.

Na obszar Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego składają się następujące ulice:

- Kisielewskiego,
- Sawickiej,
- Krasickiego,
- Orzeszkowej,
- Słoneczna,
- Wojska Polskiego,
- Zakątek,
- Turystyczna,
- Na Skarpie,
- Plażowa,
- Letniskowa,
- Kwiatowa,
- Wypoczynkowa,
- Wczasowa,
- Zielona,
- Sadowa,
- Polna,
- Jeziorna,
- Krzyżowa,
- Podgórna,
- Krótka,
- Hallera,
- Młyńska,
- Plac Wolności,
- Kościelna,
- Ratuszowa,
- Studzienna,
- Farna,
- Średnia,
- Boczna,
- Kościuszki,
- Wodna,
- Nowy Rynek.

Na obszarze wskazanym do rewitalizacji w mieście zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
3. Wysoki udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
4. Wyższa od średniej długość rur azbestowo-cementowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Analizując **przyczyny** występowania stanu kryzysowego na obszarze miasta wymienić należy zróżnicowaną zabudowę miejską. Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego składa się w przeważającej większości z historycznej zabudowy, której mieszkańcami są osoby starsze. Na obszarze tym znajduje się największa liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989. Młode osoby decydują się na osiedlanie w młodszych częściach miasta, gdzie znajdują się nowe, dostosowane do ich wymagań budynki wraz z równie dobrze rozwiniętą infrastrukturą (jak w przypadku obszarów centralnych).

Przedstawiając **skutki** dla procesu starzenia się społeczeństwa wymienić należy wieloaspektowy charakter zjawiska: w sferze ekonomii, opieki zdrowotnej, ale również relacji interpersonalnych i międzypokoleniowych. Wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym stanowi wyzwanie dla budżetu gminy, pojawia się bowiem potrzeba budowania oferty sprzyjających zdrowemu starzeniu się. Ponadto, większość osób starszych ma problem w nawiązywaniu nowych kontaktów z osobami z dalszego otoczenia, dlatego tak trudna jest aktywizacja seniorów i ich integracja z innymi środowiskami społecznymi.

Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano problem wysokiego udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Niewielki dochód rodziców **powoduje**, że dzieci z takich rodzin znacznie rzadziej korzystają z odpłatnej oferty sportowej czy kulturowej, a także z zajęć korekcyjno-kompensacyjnych.

Głównym skutkiem stanu kryzysowego jest zagrożenie występowania lub występowanie wykluczenia społecznego. Brak wystarczających środków finansowych, które pozwoliłyby na rozwijanie pasji i hobby powodują, że dzieci odczuwają coraz większą izolację oraz dostrzegają różnicę między nimi a rówieśnikami. W niektórych przypadkach rodziców nie stać na zakup podręczników, czyli podstawowych materiałów edukacyjnych, czy sfinansowanie wycieczki szkolnej. Sfera materialna przekłada się także na psychologiczną i emocjonalną u dzieci: zaniżona samoocena, brak pewności siebie oraz wiary we własne możliwości.

Wysoki udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego stanowi główny ośrodek administracyjny, na terenie którego funkcjonuje wiele podmiotów gospodarczych. Pomimo tego, na obszarze zdiagnozowano problem wysokiego udziału osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym. Mimo zlokalizowania w pobliżu Strefy Przemysłowej, mieszkańcy podobszaru zmagają się z problemem braku zatrudnienia. Wśród **przyczyn** takiego stanu rzeczy wyróżnić należy niezaradność życiową, niedostateczną liczbę miejsc pracy, trudności w odnalezieniu się w systemie wolnego rynku, brak ambicji, niską aktywność społeczno-zawodową czy też niski poziom wykształcenia i brak odpowiednich kompetencji czy umiejętności.

Głównym skutkiem stanu kryzysowego jest zagrożenie występowaniem lub występowanie wykluczenia społecznego. Bezrobocie wiąże się z brakiem wystarczających środków finansowych (ubóstwo) i w konsekwencji wpływa na niski status materialny i społeczny mieszkańców obszaru rewitalizacji. Niemożliwość zaspokojenia w pełni potrzeb materialnych wpływa na relacje wewnątrzrodzinne. Na skutek obniżenia poczucia własnej wartości, **występować mogą problemy** związane z przemocą w rodzinie czy uzależnieniem od alkoholu bądź środków psychoaktywnych.

Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze

Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego stanowi historyczną część miasta. Powoduje to problem z wymianą sieci wodociągowej na materiały nowszej generacji, w związku z czym wysoki udział instalacji wodociągowej stanowią rury

cementowo-azbestowe. Azbest to grupa nieorganicznych minerałów, które posiadają zestaw cech, które **przyczyniły** się do rozpoczęcia wydobywania ich na skalę przemysłową (azbest charakteryzuje się między innymi lekkością, sprężystością, wytrzymałością, mrozoodpornością i elastycznością).

Głównym skutkiem występowania wysokiego odsetka rur cementowo-azbestowych w ogólnej długości rur wodociągowych jest występowanie zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz negatywny wpływ na stan środowiska. Narażenie na pył azbestowy może być przyczyną występowania pylicy azbestowej, zmian opłucnowych czy raka oskrzela. Podejrzuje się, że azbest może być również przyczyną takich schorzeń jak nowotwory krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajnika, czy chłoniaki²². Występowanie azbestu oraz nieumiejętne go usuwanie może być potencjalnie niekorzystne dla stanu powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych czy też gleb.

Lokalny potencjał

Potencjałem Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego jest funkcja centrotwórcza. Na jego terenie zlokalizowany jest Plac Wolności i Plac Przyjaźni. Jak wspomniano, na obszarze wskazanym do rewitalizacji funkcjonuje wiele instytucji publicznych, w tym m.in. Dom Kultury, Sąd Rejonowy czy placówki edukacyjne. Ponadto duża liczba punktów handlowo-usługowych świadczy o dobrej dostępności do podstawowych usług. Położenie jednostki wiąże się także z dogodną komunikacją i możliwościami przemieszczania się, zarówno w jej obrębie, jak i pomiędzy terenami ościennymi.

W obszarze rewitalizacji przy Centrum Aktywności Społecznej funkcjonuje także Uniwersytet Trzeciego Wieku, który cieszy się dużą popularnością. Wśród osób starszych dostrzega się wzrost świadomości w zakresie dbania zarówno o swoje zdrowie, jak i potrzebę aktywnego starzenia się. Wskazuje to na konieczność podejmowania działań mających na celu włączanie seniorów w życie publiczne i kulturalne. Poza wskazanym Uniwersytetem Trzeciego Wieku na obszarze rewitalizacji funkcjonują również inne organizacje pozarządowe, których obecność i chęć działania będą pomocne przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

²² Informacje na temat azbestu pochodzą z: Kampania antyazbestowa, Szkodliwość azbestu, dostępne na: <http://bezazbestu.com.pl/baza-wiedzy/szkodliwosc-azbestu/> [dostęp: 19.10.2017].

5.2 Obszar 2: Włóścibórz

Sołectwo Włóścibórz obejmuje wieś Włóścibórz i Włóścibórek. Na jego terenie sołectwa funkcjonuje świetlica wiejska stanowiąca centrum życia towarzyskiego i kulturalnego mieszkańców wsi. Oferta świetlicy wiejskiej nie jest dopasowana do osób starszych. Większość zajęć skierowana jest do dzieci i młodzieży. Osoby starsze, które stanowią znaczną część mieszkańców sołectwa, potrzeby kulturalne muszą realizować poza terenem Włóściborza. Ponadto, na terenie sołectwa wiele gospodarstw domowych i rodzin korzysta z pomocy środowiskowej. Brak funduszy stanowi barierę w dostępie do usług społecznych, przyczyniając się do pogłębienia zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W ramach przeprowadzonej analizy wskaźnikowej na terenie sołectwa Włóścibórz zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
3. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
4. Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Na terenie sołectwa Włóścibórz odnotowano wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. **Przyczyną** pobierania zasiłków pomocowych jest najczęściej ubóstwo (11,71% mieszkańców sołectwa), niepełnosprawność (6,87% mieszkańców sołectwa) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (3,54% mieszkańców sołectwa)²³. Wymienione powody generują nowe problemy w postaci deprivacji jednostek i ich rodzin w różnych sferach: zawodowej, edukacyjnej, mieszkaniowej, kulturalnej itd. **skutkiem** czego jest niekorzystanie z pełni praw i przywilejów społecznych, wycofanie z życia publicznego, a także negatywna postawa wobec

²³ Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, [stan na 31.12.2015 r.].

zmian, co znacznie utrudnia przeprowadzenie jakichkolwiek działań. Bardzo powszechnym zjawiskiem w tego typu środowiskach jest również dziedziczenie biedy, przez co utrwała się dotychczasowy sposób życia, a jednostki nie dążą do poprawy swojego statusu.

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym **generuje problem** zmniejszania się potencjału opiekuńczego rodziny (co potwierdza się również w zdiagnozowanym problemie jakim jest wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny); obciążeniem systemu emerytalnego czy zwiększeniem kosztów opieki instytucjonalnej. Na terenie Włociborza nie działa żaden ośrodek zdrowia, a najbliższy punkt medyczny znajduje się w mieście Sępólno Krajeńskie. Niedostateczny dostęp do usług społecznych i opiekuńczych jest dodatkowym czynnikiem wpływającym na proces wykluczenia z życia społecznego i publicznego. Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym wymaga podjęcia od lokalnych władz działań aktywizujących i integrujących starszych mieszkańców sołectwa, skutkujących utworzeniem nowych lub umocnieniem dawnych więzi społecznych.

Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Sołectwo charakteryzuje się wysoką liczbą rodzin objętych wsparciem w postaci zasiłków na dzieci do lat 17. Jak wskazano, w obrębie jednostki znaczny odsetek mieszkańców cechuje się niską samowystarczalnością ekonomiczną (występowanie ubóstwa) lub zmagają się z innymi problemami (np. niepełnosprawność). Brak zatrudnienia któregoś z członków rodziny lub utrzymywanie się z niewielkich gospodarstw rolnych, a do tego występowanie innych negatywnych zjawisk (często wynikających z trudnej sytuacji życiowej jak np. alkoholizm) i sytuacje losowe (jak np. śmierć bliskich) powodują marazm oraz brak chęci na zmianę swojej sytuacji.

Występowanie tego typu problemów ogranicza możliwości edukacyjne czy społeczne dzieci i młodzieży żyjących w rodzinach zmagających się z trudną sytuacją życiową. Brak zmian może prowadzić do dziedziczenia wykluczenia społecznego oraz innych problemów przez kolejne pokolenie. Słaba motywacja czy wycofanie z rynku pracy stają się sposobem na społeczne funkcjonowanie i jednocześnie powielanie schematów. Brak środków lub ich niewystarczająca

ilość na zaspokojenie podstawowych potrzeb przekłada się na ograniczenia w innych sferach, w tym dotyczących zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu (kulturalnych, edukacyjnych, samorealizacji itd.), a także różnego rodzaju wykluczenia: cyfrowe, niezdolność do uczestnictwa w politycznych i kulturalnych aspektach życia społecznego.

Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw

Z ponad połowy wszystkich budynków odnotowanych w obrębie sołectwa istnieje konieczność usunięcia wyrobów azbestowych. Azbest, jako minerał posiadający wyjątkowe właściwości zarówno fizyczne, jak i chemiczne (np. odporność na działanie wysokich temperatur), znalazł szerokie zastosowanie w wielu wyrobach. Przełomem okazało się wykorzystanie go jako składnik do niepalnej papy, stąd jego powszechna obecność na budynkach. Obecnie znaczna część wyrobów azbestowych znajduje się na terenach prywatnych, co znacznie utrudnia ich usunięcie.

Znaczna ilość wyrobów azbestowych wpływa negatywnie na stan zdrowia mieszkańców, doprowadzając również do powstawania chorób układu oddechowego (m.in. pylicy azbestowej) czy łagodnych zmian opłucnowych. Zalegające wyroby azbestowe przyczyniają się także do pogarszania jakości powietrza.

Lokalny potencjał

Sołectwo Włóścibórz położone jest w pobliżu lasów, przy drodze powiatowej Sępólno – Gostycyn. Wśród **atutów** sołectwa można wskazać świetlice wiejską, która stanowi centrum kulturalne mieszkańców. Stanowi ona miejsce spotkań i zabaw dla najmłodszych mieszkańców, a także wykorzystywana jest jako punkt oczekiwania dzieci na autobus szkolny. Na terenie sołectwa działa jednosekcyjne Koło LZS, w ramach którego organizowane są zajęcia czasu wolnego dla nastoletniej młodzieży oraz dzieci. We Włóściborzu działa również Koło Gospodyń Wiejskich i Kółka Rolnicze, które aktywnie włączają społeczność lokalną w działania na rzecz swojej miejscowości.

5.3 Obszar 3: Jazdrowo

Teren sołectwa Jazdrowo obejmuje wieś Jazdrowo. Znajduje się w zachodniej części Gminy Sępólno Krajeńskie przy drodze powiatowej Łłowo-Jazdrowo. Jednostka ma charakter typowo rolniczy. Gospodarstwa rolne, które funkcjonują na jej terenie, nastawione są na produkcję wielkotowarową zarówno roślinną, jak i zwierzęcą. W obrębie sołectwa działa świetlica wiejska, która stanowi miejsce spotkań mieszkańców.

Na terenie sołectwa Jazdrowo zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
3. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
4. Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Część mieszkańców sołectwa to osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej. Większość mieszkańców pracuje w gospodarstwach rolnych. Część z nich stanowią rolnicy z małą ilością ziemi, przez co potrzeby członków gospodarstwa domowego nie zawsze mogą być w pełni zaspokojone. Niskie dochody z pracy powodują konieczność korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej. **Skutkiem** braku samowystarczalności ekonomicznej jest poczucie degradacji swojej pozycji w społeczeństwie. Niechęć, jaka pojawia się w stosunku do osób o lepszym statusie materialnym, wzmacnia proces wykluczenia społecznego i skutkuje wycofaniem z życia lokalnej społeczności. W wyniku długotrwałego pobierania świadczeń społecznych, osoby korzystające z pomocy społecznej niechętnie podejmują działania mające na celu zmianę sytuacji życiowej, przez co stan kryzysowy na obszarze rewitalizacji pogłębia się.

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Na terenie sołectwa funkcjonują głównie gospodarstwa rolnicze. Osoby w wieku produkcyjnym, które chcą podjąć pracę w innym sektorze gospodarki, zmuszone są do podjęcia pracy w większych miejscowościach lub ośrodkach miejskich. Często ze względu na długi czas dojazdów do pracy, osoby te podejmują decyzję o zmianie miejsca zamieszkania i pozostawienie rodzin. Natomiast osoby starsze rzadko decydują się na migrację wraz z członkami rodziny.

Znaczny odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze mieszkańców sołectwa, wymaga podjęcia działań mających na celu zwiększenie dostępności do usług społecznych. W świetlicy wiejskiej odbywają się głównie zajęcia skierowane do dzieci. Jest to również miejsce spotkań lokalnych władz z mieszkańcami. W małym stopniu oferta świetlicy wiejskiej skierowana jest na aktywizację seniorów. Ze względu na zmianę miejsca zamieszkania członków rodziny, osobom starszym towarzyszy często poczucie osamotnienia i braku potrzeby działania na rzecz innych osób. Dochodzi do rozpadu więzi rodzinnych i społecznych, a w **konsekwencji** do wykluczenia osób starszych z życia lokalnej społeczności.

Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Problem wysokiego udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku został zdiagnozowany na terenie Jazdrowa. Niska samowystarczalność ekonomiczna rodziców wzmaga konieczność korzystania z zasiłków rodzinnych na dzieci. Z **powodu** niskiego dochodu rodziców, dzieci mają problem z zaspokojeniem własnych potrzeb w sferze materialnej, jak i związanych z samorealizacją. Skutkuje to ograniczeniami w dostępie do odpłatnych zajęć, dzieci mają mniejsze możliwości rozwoju swoich pasji czy zainteresowań. Dzieci z rodzin ubogich lub zagrożonych ubóstwem często czują się gorsze, co skutkuje problemami w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami.

Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw.

Na terenie sołectwa istotny odsetek budynków i gospodarstw, to obiekty z potrzebą usunięcia azbestu. Materiał powszechnie stosowany w XX wieku, wykorzystywany był do pokryć

dachowych, rur, płyt i tektur miękkich. W przypadku mechanicznego uszkodzenia jego elementów lub rozkładu starych płyt o naruszonej przez czynniki atmosferyczne lub chemiczne powierzchni zewnętrznej, następuje emisja pyłu azbestu do powietrza. Na skutek wdychania włókien zawieszonych w powietrzu, człowiek narażony jest na choroby m.in. układu oddechowego, nowotwory krtani, żołądka, jelit czy chłoniaki. Na obszarze, na którym znaczna liczba budynków to obiekty z potrzebą usunięcia azbestu, istotne są działania mające na celu systematyczne usuwanie wyrobów zawierających niebezpieczny materiał.

Lokalny potencjał

Sołectwo położone w pobliżu dużego kompleksu leśnego oraz licznych jezior i mniejszych zbiorników wodnych. Bogactwo przyrodnicze stwarza możliwości do rozwoju agroturystyki, m.in. w gospodarstwach rolnych położonych w kompleksie leśnym. O jego dobrym skomunikowaniu świadczy położenie przy drodze powiatowej Iłowo-Jazdrowo. Sołectwo ma również bezpośrednie połączenie autobusowe z miastem Sępólno Krajeńskie. Na jej terenie funkcjonuje również świetlica wiejska, która dostosowana została do potrzeb dzieci i młodzieży.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Istotnym elementem przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji była identyfikacja problemów występujących na terenie gminy. Analiza sfery społecznej, środowiskowej i technicznej pozwoliła na wyznaczenie terenów o wysokim poziomie koncentracji zjawisk negatywnych, tym samym wskazując obszar zdegradowany. Natomiast wizja stanowi opis oczekiwanego efektu rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w wyniku przeprowadzonej interwencji. Na podstawie przeprowadzonej delimitacji, badania ankietowego, wywiadów pogłębionych i spotkań konsultacyjnych sformułowano następującą wizję obszaru rewitalizacji:

Po zakończeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji w roku 2023, Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego oraz sołectwami Włocibórz i Jazdrowo staną się obszarami o zwiększonej aktywności społecznej, na których podejmowane będą inicjatywy na rzecz wzajemnej integracji, wspierane przez lokalny samorząd i organizacje pozarządowe. Działania te sprawią, że zmniejszy się poziom wykluczenia społecznego, szczególnie wśród osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, którzy staną się bardziej odpowiedzialni za swoje życie i rozwój osobisty. Inicjatywy skierowane do dzieci do lat 17, pozwolą na wyrównanie szans w dostępie do usług edukacyjnych i społecznych. Zmniejszy się również poziom wykluczenia cyfrowego wśród osób starszych, poprzez zwiększenie umiejętności w zakresie nowoczesnych systemów komunikacyjnych. Podniesione zostaną kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych, przez co nastąpi rozwój lokalnego rynku pracy. Na obszarze rewitalizacji nastąpi unowocześnienie infrastruktury technicznej, a zmniejszenie liczby budynków i rur pokrytych azbestem pozwoli na poprawę stanu środowiska, poprzez eliminację wyrobów szkodliwych dla zdrowia i życia mieszkańców.

Przeprowadzona delimitacja wykazała, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się przede wszystkim wysokim odsetkiem osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Oznacza to, że na obszarze rewitalizacji występują liczne problemy społeczne, tj. ubóstwo,

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność i alkoholizm. Powody przyznawania świadczeń często łączą się ze sobą – osoby otrzymujące zasiłek z powodu ubóstwa, mogą również otrzymywać wsparcie z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – w związku z czym jedno stają się przyczyną drugich, a niemożliwość zaspokojenia własnych potrzeb, staje się powodem poczucia wykluczenia społecznego i marginalizacji. W przypadku osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej istotne będą działania aktywizujące, poruszające praktyczne kwestie, np. budowania relacji rodziców z dziećmi czy podnoszenia poczucia własnej wartości. Potrzebne są również inicjatywy o charakterze społecznym i edukacyjnym, które przyczynią się do wzmocnienia więzi społecznych (w tym poprzez czytanie baśni i legend sępoleńskich, udzielanie pomocy w zakresie przewyższania trudności w nauce, spotkań z pracownikami socjalnymi, organizację pikników, ognisk itd.). Poprawa relacji rodzic-dziecko, edukacja w zakresie społeczno-obywatelskim, działania z zakresu integracji czy wsparcie psychologiczne pomogą w przewyższaniu bieżących problemów, z jakimi zmagają się rodziny, jak i aktywnego ich włączenia do lokalnej społeczności. Kolejny problem, który odwołuje się do niskiej samowystarczalności ekonomicznej, dotyczy dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Znaczny ich udział na obszarze rewitalizacji świadczy o niedostatecznych warunkach materialno-bytowych rodzin. Niski dochód rodziców przyczynia się do zmniejszenia szans rozwojowych dzieci, ograniczając dostęp do pewnych dóbr, tj. odpłatnych usług edukacyjnych, opiekuńczych, szkoleniowych, itp. W wyniku niemożliwości zaspokojenia wymagań dziecka, jego pozycja w grupie rówieśniczej często jest zaniżona. Poczucie marginalizacji i wykluczenia prowadzi do wielu zachowań, które nie są akceptowalne w społeczeństwie. Z tego względu tak istotne jest objęcie wsparciem całych rodzin, zmagających się z licznymi problemami społecznymi. Działaniami, które wspomogą realizację założonych celów, będą zajęcia edukacyjne. Poprzez rozszerzenie oferty kulturalno-rozrywkowej, dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji będą miały możliwość skorzystania z bezpłatnych zajęć, które pozwolą na rozwój zdolności i pasji w zakresie muzyki, tańca czy plastyki. Dopuszaenie świetlic wiejskich w edukacyjne gry wielkoformatowe XXL, szachy i warcaby, umożliwi realizację projektów mających na celu nie tylko opanowanie technik gry, ale także rozwój kreatywności i logicznego myślenia u najmłodszych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zdobyte umiejętności prezentowane będą na gminnych turniejach lub

wydarzeniach organizowanych na terenie gminy, na które zapraszani będą również rodzice. Dla dzieci i ich rodziców zorganizowany zostanie transport, umożliwiający uczestnictwo w turniejach. Poprzez wyposażenie świetlic wiejskich w gry planszowe, miejsca te staną się atrakcyjne do spędzania czasu wolnego, równocześnie jednak będą pełnić funkcje edukacyjne. Wspólne granie nie tylko wzmocni więzi, ale również przyczyni się do wyrównania szans życiowych oraz nabycia postaw społecznie akceptowanych. Efekt tego procesu zostanie zintensyfikowany także poprzez organizację plenerów miejskich. Dzieci i młodzież z rodzin uboższych, będą miały możliwość uczestniczenia w ekspozycjach malarskich, a także w spotkaniach z lokalnymi artystami. Zostanie stworzona przestrzeń pozwalająca na budowę nowych relacji, wymianę doświadczeń i wiedzy. Ponadto, zorganizowane zostaną poranki symfoniczne, podczas których prowadzone będą warsztaty twórcze z zakresu nauki gry na instrumentach, spotkania z artystami oraz koncerty muzyki poważnej.

Obszar rewitalizacji cechuje się również wysokim odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Znaczny udział ludności nieaktywnej zawodowo wymaga podjęcia od władz gminy działań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości oferty kulturalno-rekreacyjnej, dostępu do usług czy możliwości rozwoju. W przypadku terenów miejskich oferta skierowana do seniorów jest bardziej dostępna i zróżnicowana, niż na obszarach wiejskich. Świetlice działające w sołectwach wybranych do rewitalizacji, tworzą ofertę kulturalną skierowaną przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, przekraczający średnią dla gminy w obu sołectwach i na obszarze miejskim, wskazuje na potrzebę organizacji zajęć aktywizujących i integrujących seniorów. W tym względzie należy zwrócić uwagę na potrzebę organizacji zajęć, pozwalających na wspólne spędzanie czasu wolnego tj. z rękodzielnictwa, haftowania, spotkania mające na celu integrację międzypokoleniową lub organizowanych terenowo (tj. wyjazdy, ogniska, festyny). Istotne jest również wspieranie osób starszych w zakresie zdobywania nowych kompetencji cyfrowych. Organizacja warsztatów komputerowych z zakresu podstawowej obsługi komputera i Internetu pozwoli seniorom na samodzielne korzystanie z nowych technologii, przyczyniając się do zmniejszenia poziomu wykluczenia cyfrowego. Duży nacisk położony zostanie również na tworzenie więzi międzypokoleniowych, dlatego planowana interwencja dotyczyć będzie aktywizacji i integracji zarówno najmłodszych, jak i najstarszych mieszkańców obszarów

rewitalizacji. Wspólne uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, tj. czytanie książek czy naukę gry na instrumencie, sprzyjać będzie nawiązywaniu nowych relacji i przełamaniu barier w kontaktach pomiędzy osobami należącymi do różnych pokoleń.

Ostatnim ze zdiagnozowanych problemów w sferze społecznej jest bezrobocie. Wysoki udział osób pozostających bez zatrudnienia w ludności w wieku produkcyjnym został zidentyfikowany na obszarze miejskim. Osobom bezrobotnym towarzyszy często poczucie bycia gorszym, przez co zaczynają wycofywać się z życia społecznego. Dlatego tak istotne jest podjęcie działań mających na celu wzbudzenie potrzeby zmiany sytuacji życiowej u osób pozostających bez stałego zatrudnienia. Planowana interwencja obejmować będzie organizację szkoleń umożliwiających zdobycie kompetencji twardych (z zakresu obsługi pakietu Microsoft Office) oraz miękkich (tj. technik autoprezentacji czy umiejętności pracy w zespole). Wsparcie udzielane będzie również przez doradcę zawodowego, który zaplanuje ścieżkę kariery i pomoże przy znalezieniu nowej pracy. W celu zmniejszenia liczby osób bezrobotnych planuje się również organizację kursu w zakresie organizacji imprez masowych. Dzięki zdobyciu praktycznej wiedzy (tj. ochrony i planowania imprez masowych, potencjalnych niebezpieczeństw, regulacji prawnych) osoba bezrobotna z obszaru rewitalizacji będzie mogła podjąć pracę przy realizacji wydarzeń kulturalno-rozrywkowych organizowanych na terenie gminy. Planowana interwencja obejmuje również organizację warsztatów z zakresu samozatrudnienia i zakładania własnej działalności gospodarczej. Uczestnicy zapoznani zostaną z zagadnieniami dotyczącymi procedury zakładania firmy, tworzenia biznes planu oraz podstawami księgowości. Planuje się również organizację kursu, w którym uczestnicy zdobędą wiedzę w zakresie źródeł finansowania działalności gospodarczej.

Na obszarach wiejskich zdiagnozowany problem dotyczy wysokiego udziału budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw. Wyroby azbestowe stanowią niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia mieszkańców. Gmina posiada Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, który zakłada całkowite usunięcie azbestu. Jednak właściciele nieruchomości są często niechętni wymianie, która łączy się z poniesieniem znacznych nakładów finansowych. Ponadto, nie zawsze są świadomi zagrożeń, jakie wynikają z nieusunięcia materiałów szkodliwych. W tym celu na obszarze wiejskim planuje się przeprowadzenie działań, które

w sposób bezpośredni przyczynią się do zmniejszenia ilości wyrobów azbestowych na obszarze rewitalizacji. Projekt połączony będzie z kampanią informacyjną (skierowaną zarówno do właścicieli nieruchomości, jak i pozostałych mieszkańców obszaru rewitalizacji), w trakcie której omawiane będą tematy związane ze skutecznością pozbycia się azbestu z własnej nieruchomości, zobowiązań właścicieli i zarządców nieruchomości z azbestem, procesu demontażu azbestu czy form ubiegania się o dopłaty lub refundacje kosztów za usuwanie azbestu.

Stan kryzysowy w sferze technicznej, który został zdiagnozowany na obszarze miejskim, dotyczy m.in. długości rur cementowo-azbestowych w stosunku do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze. W wyniku rozpuszczania minerałów i rud, do wody przedostaje się azbest. Zanieczyszczona woda wraz ze ściekami przemysłowymi przedostaje się do gleby, stwarzając zagrożenie dla środowiska. W ramach planowanej modernizacji Rynku Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim nastąpi wymiana rur cementowo-azbestowych na rury nowszej generacji. Działania te umożliwią poprawę stanu infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji przy jednoczesnym zminimalizowaniu negatywnego wpływu środowisko. Drugi etap projektu będzie odpowiadał na problem braku miejsca stanowiącego centrum obszaru rewitalizacji i całej gminy. W ramach projektu mieszkańcy, w tym szczególnie dzieci, młodzież, osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym otrzymają przestrzeń wspólną, która służyć będzie organizacji projektów społecznych, organizacji wydarzeń ogólnogminnych oraz codziennemu wypoczynkowi na świeżym powietrzu.

W trakcie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych mieszkańcy potwierdzili występowanie problemów społecznych, które zostały zdiagnozowane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji – bezrobocie, starzenie się społeczeństwa i ubożenie społeczności. Wskazali również na problem odpływu młodych ludzi z terenu gminy. Mieszkańcy sygnalizowali także niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę społeczną, w tym brak świetlic wiejskich i przedszkoli, oraz techniczną – zły stan dróg i chodników czy słabą bazę turystyczną. W tym względzie najbardziej oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji są: realizacja projektów społecznych mających na celu zwiększenie dostępu do dóbr publicznych, aktywizacji i integracji grup zagrożonych lub wykluczonych społecznie oraz przygotowanie odpowiedniego do tego zaplecza.

Efektom działań rewitalizacyjnych będzie wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz stworzenie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej. Osoby starsze, dzięki nowo nabytym umiejętnościom społecznym i technologicznym (z zakresu nowych technologii), staną się bardziej samodzielne i otwarte na budowanie nowych więzi społecznych. Równy dostęp do zajęć edukacyjnych, przyczyni się do zmniejszenia poczucia osamotnienia, wykluczenia i marginalizacji dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłki pomocowe. Poprawa jakości życia zostanie osiągnięta dzięki projektom społecznym skierowanym bezpośrednio do osób bezrobotnych, które zdobędą nowe kwalifikacje zawodowe, umożliwiające podjęcie pracy w mieście. Zaplanowana interwencja infrastrukturalna pozwoli na stworzenie miejsca wspólnego, na którym możliwe będzie organizowanie działań rewitalizacyjnych oraz zmniejszenie zagrożenia środowiska poprzez usunięcie wyrobów azbestowych z budynków i gospodarstw na obszarze wiejskim i wymianę rur cementowo-azbestowych w mieście.

Planuje się zatem w efekcie:

- Zmniejszenie liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej,
- Wzrost wydarzeń kulturalnych skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie,
- Wzrost aktywności społecznej wśród osób starszych,
- Wzrost liczby dzieci spędzających aktywnie czas wolny w ośrodkach kultury,
- Rozwój kompetencji zawodowych osób pozostających bez zatrudnienia, skutkujący zmniejszeniem liczby bezrobotnych,
- Zwiększenie liczby budynków i gospodarstw z usuniętym azbestem,
- Poprawę stanu infrastruktury technicznej poprzez wymianę rur cementowo-azbestowych na rury nowszej generacji,
- Stworzenie miejsca realizacji projektów społecznych, które będzie jednocześnie miejscem odpoczynku, aktywizacji i integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

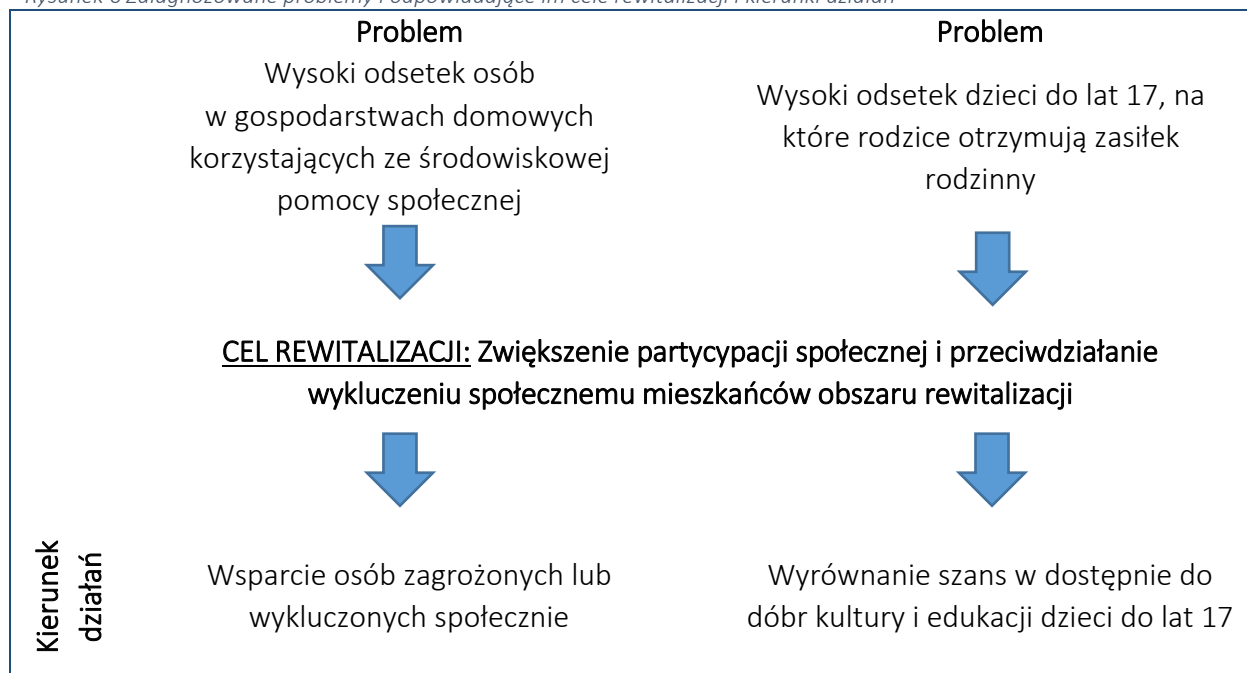
Działania zaplanowane w sposób kompleksowy pozwolą na ograniczenie lub eliminację problemów w sferze społecznej, środowiskowej i technicznej, przy jednoczesnym nie przenoszeniu problemów na inne obszary gminy.

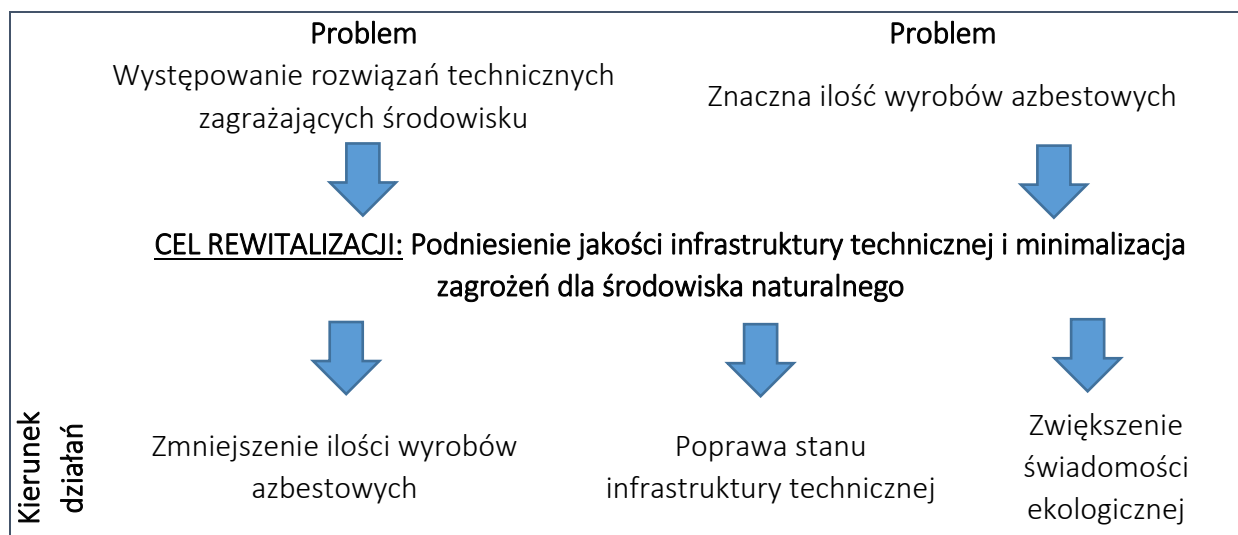
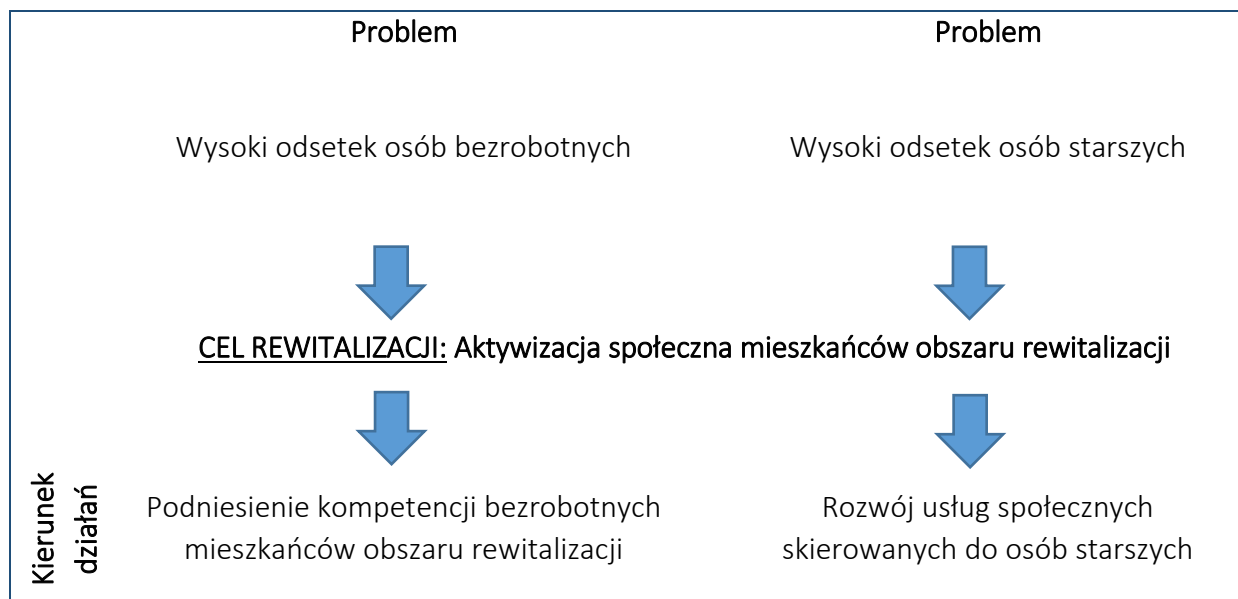
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Cele rewitalizacji zostały stworzone na podstawie problemów zidentyfikowanych na etapie diagnozy (w sferze społecznej, środowiskowej i technicznej), stanowią pochodną wizji określającej moment zakończenia rewitalizacji w roku 2023 oraz są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji.

Przedstawione poniżej cele zostały opisane na podstawie skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi. Ponadto, wybrane kierunki działań, pozwolą na osiągnięcie założonego celu rewitalizacji i pozwolą na wyjście obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Rysunek 6 Zdiagnozowane problemy i odpowiadające im cele rewitalizacji i kierunki działań

Źródło: opracowanie własne.

Cele przedstawione powyżej zostały opisane za pomocą skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi.

Tabela 12 Wskaźniki monitorowania założonych celów rewitalizacji²⁴

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2015	Rok docelowy 2023	Średnia dla gminy (rok 2015)
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Włocibórz			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	12,96%	9,26%	6,76%
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	43,43%	33,33%	29,97%
Jazdrowo			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	11,36%	6,82%	6,76%
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	90,00%	40,00%	29,97%
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego			
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	31,85%	29,91%	29,97%
Cel rewitalizacji: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Włocibórz			
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z programów aktywizacji społecznej	0	47	-
Jazdrowo			
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z programów aktywizacji społecznej	0	5	-
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego			
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z programów aktywizacji społecznej	0	248	-
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	11,80%	10,25%	11,25%
Cel rewitalizacji: Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i minimalizacja zagrożeń dla środowiska naturalnego			
Włocibórz			
Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw	52,27%	40,91%	26,36%
Jazdrowo			
Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw	43,75%	31,25%	26,36%
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego			

²⁴ Tabela z wskaźnikami produktu, rezultatu i oddziaływania znajduje się w podrozdziale 13.1 Monitoring

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2015	Rok docelowy 2023	Średnia dla gminy (rok 2015)
Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze	12,61%	12,30%	11,60%
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	0	8970 m ²	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie listy projektów rewitalizacyjnych.

8. Lista planowanych projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Wskazanie podstawowych oraz uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest kluczowe dla procesu wyprowadzania wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego oraz dla realizacji założonych celów. W ramach całościowego procesu rewitalizacji, zaproponowano więc następujące projekty główne oraz uzupełniające (które przyczynią się do realizacji założonych celów, a których szczegółowa charakterystyka nie jest możliwe na tym etapie).

Tabela 13 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Opis projektu									
Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁵	Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji									
Kierunek działania: Wyrównanie szans w dostępie do dóbr kultury i edukacji dzieci do lat 17									
Obszar 2: Włocibórz	1. Działania animacyjne i edukacyjne	1.1 NEONOWA SYMFONIA BARW – poszukiwanie talentów	S	Gmina Sępólno Krajeńskie Partnerzy - Partnerami w realizacji zadania są Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Rada Sołecka wsi Włocibórz	Projekt będzie polegał na przeprowadzeniu działań zmierzających do wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Podczas zajęć dzieci będą mogły rozwijać talenty plastyczne, muzyczne, taneczne, równocześnie zaś będą kształtować kompetencje kluczowe – kreatywność, pracę w grupie, podejmowanie inicjatywy, świadomość kulturalną, szukanie nowych rozwiązań i pracę nad własnym wizerunkiem. <u>Zadania w ramach projektu:</u> 1. Zajęcia specjalistyczne z animatorami edukacji kulturalnej i fachowcami, którzy będą prowadzić warsztaty z danej dziedziny, rozwijać będą talenty szczególnie zdolnych dzieci, uczyć dzieci innowacyjności i wiary we własne umiejętności. 2. Bezpłatne wyjazdy do teatru, opery, baletu, które poszerzą dziecięce horyzonty, otworzą je na różnorodność kulturową i pozwolą na korzystanie z „płatnej” kultury. 3. Przeprowadzenie Dni Talentów, podczas których dzieci będą miały okazję podzielić się swoimi umiejętnościami i ćwiczyć autoprezentację oraz wzmacniać pewność siebie. 4. Koncerty finałowe dla rodziców i zaproszonych gości. 5. Występy artystyczne z okazji imprez odbywających się w danej miejscowości, dzięki czemu dzieci wykluczone i zagrożone wykluczeniem	Gminne Pracownie Edukacji Kulturalnej ARTIK-i w miejscowości Włocibórz	20 000,00	Wskaźnik produktu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) - 43 Wskaźnik rezultatu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) - 30	Lista obecności; Dokumentacja zdjęciowa

²⁵ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

					<p>poczuć się częścią społeczności lokalnej.</p> <p>W projekcie zakłada się uczestnictwo dzieci z obszaru rewitalizacji zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym dzieci, na które rodzice pobierają zasiłek społeczny. z</p> <p><u>Celem projektu będzie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym - Integracja dzieci z rówieśnikami, ich aktywizacja. - Organizacja czasu wolnego stanowiąca alternatywę wobec komputera i problemów w domu. - Stworzenie ciekawych zajęć, które będą zachęcały do zadań prowadzących do samorealizacji. - Rozwijanie potencjału dzieci, ich talentów i zainteresowań. - Włączenie dzieci i młodzieży w działania kulturalne gminy. - Nauka kreatywności najmłodszych poprzez wskazywanie możliwości rozwoju i poszukiwanie różnorodnych rozwiązań. - Pobudzanie i rozwijanie zdolności muzycznych, tanecznych i plastycznych dzieci. - Integracja poprzez wspólną zabawę i naukę. - Nauka kompetencji miękkich, autoprezentacji. - Coaching rówieśniczy, pomoc starszych dzieci dzieciom młodszym, pomoc w przygotowywaniu się do występu, pomoc w szlifowaniu talentu. - Nauka pracy w grupie. 				
<p>Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego</p>	<p>1. Działania animacyjne i edukacyjne</p>	<p>1.2. Plenery ze sztuką w sercu miasta</p>	<p>S</p>	<p>Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>Wiele wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie gminy ma charakter odpłatny. Dzieci i młodzież pochodzące z rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym mają ograniczone możliwości spędzania czasu na zajęciach organizowanych, także takich, które pozwolą im na poznanie kultury i sztuki. Projekt będzie polegał na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowaniu zajęć rozwijających umiejętności malarskie. 2. Organizowaniu plenerów malarskich z udziałem 	<p>Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim; Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>59 000,00</p>	<p>Wskaźnik produktu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) – 100</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p>	<p>Lista obecności Dokumentacja zdjęciowa</p>

				<p>uczniów sępoleńskich szkół oraz dzieci i młodzieży skupionej w sekcjach artystycznych CKiS.</p> <p>3. Organizowaniu spotkań z lokalnymi artystami (malarzami).</p> <p>4. Zapoznaniu dzieci z historią gminy oraz pokazaniu im najpiękniejszych i najważniejszych miejsc w gminie, które staną się inspiracją.</p> <p>5. Ekspozycji wystaw malarskich z cyklu „Dzieła wielkich mistrzów od Rubensa do Matejki”.</p> <p>W celu realizacji wymienionych wyżej działań planowany jest także zakup systemów wystawienniczych w postaci: systemów ram Qube, ścianek reklamowych, stoisk mobilnych, ścianek wystawienniczych, gablot ekspozycyjnych.</p> <p>W projekcie zakłada się uczestnictwo dzieci z obszaru rewitalizacji zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym dzieci, na które rodzice pobierają zasiłek społeczny.</p> <p>Realizacja projektu pozwoli na aktywizację i integrację dzieci wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wyciągnięcie dzieci z domu, pokazanie alternatywnej formy spędzania czasu wolnego. – Poznawanie dzieci mieszkających w okolicy, dzielących podobne pasje i zainteresowania. – Stworzenie przestrzeni wzajemnych inspiracji, wymiany doświadczeń, pracy w grupie i dzielenia się swoją wiedzą, (m.in. coaching rówieśniczy, doradztwo rówieśnicze). – Wprowadzenie w tajniki warsztatu artystów. – Omawianie i prezentacja technik malarskich. <p>Podczas zajęć dzieci będą poruszać także tematy ważne dla gminy i obszaru rewitalizacji (np. historia gminy, jej najpiękniejsze miejsca), które przedstawiać będą na malowanych obrazach.</p> <p>Część zajęć w ramach projektu realizowane będzie w Centrum Kultury, jednak większość działań prowadzonych będzie na Rynku Miejskim, który po modernizacji będzie oferował przestrzeń, na której swobodnie zmieści się duża liczba dzieci i młodzieży. Dodatkowo, przestrzeń otwarta oraz centralne usytuowanie Rynku pozwoli na włączenie dzieci, które nie uczęszczają na zajęcia w ramach Centrum</p>				<p>- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) – 80</p>
--	--	--	--	---	--	--	--	--

					<p>Kultury, które „znajdą się w pobliżu” i zainteresują tym, co dzieje się w mieście. W ten sposób możliwa będzie aktywizacja dzieci wycofanych, a charakter działań będzie mniej formalny, co sprzyjać będzie otwartości na nowe działania.</p>				
<p>Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego</p>	<p>1. Działania animacyjne i edukacyjne</p>	<p>1.3.Poranki symfoniczne w sercu miasta</p>	<p>S</p>	<p>Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>Kultury, które „znajdą się w pobliżu” i zainteresują tym, co dzieje się w mieście. W ten sposób możliwa będzie aktywizacja dzieci wycofanych, a charakter działań będzie mniej formalny, co sprzyjać będzie otwartości na nowe działania.</p> <p>Projekt będzie polegał na wsparciu dzieci i młodzieży zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez przeprowadzenie działań popularyzujących muzykę poważną.</p> <p>W ramach projektu realizowane będą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztaty twórcze – nauka gry na instrumentach skierowana do najmłodszych mieszkańców, w tym wzajemna pomoc w nauce gry między rówieśnikami. 2. Cykliczne koncerty niedzielne (w okresie letnim) w ramach tzw. „Poranków symfonicznych dla najmłodszych”. 3. Spotkania z lokalnymi artystami, którzy opowiadać będą o procesie twórczym, o tym, gdzie szukać inspiracji i jak stać się bardziej kreatywnym. <p>Działanie ma na celu aktywizację i integrację dzieci wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Spotkania w ramach gry na instrumentach czy koncertów pozwoli na poznanie tych dzieci, zachęcenie ich do uczestniczenia w innych działaniach Centrum Kultury, a dzięki temu wskazanie pożądanych norm i wartości. Uczestnictwo w projekcie może stać się szansą na znalezienie pasji, która stanie się motorem napędowym dla dziecka.</p> <p>W projekcie zakłada się uczestnictwo dzieci z obszaru rewitalizacji zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym dzieci, na które rodzice pobierają zasiłek społeczny.</p> <p>Podobnie jak w przypadku projektu „Plenery ze sztuka w sercu miasta”, część zajęć w ramach projektu realizowane będzie w Centrum Kultury, jednak ze względu na niedostateczną infrastrukturę budynku i terenu wokół budynku Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, większość działań prowadzonych będzie na Rynku Miejskim, który po modernizacji będzie oferował przestrzeń, na której swobodnie zmieści się duża liczba dzieci i młodzieży. Dodatkowo, przestrzeń otwarta oraz centralne usytuowanie Rynku pozwoli na włączenie dzieci,</p>	<p>Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim; Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>59 000,00</p>	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) – 100 <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) – 80 	<p>Lista obecności; Dokumentacja zdjęciowa</p>

					które nie uczęszczają na zajęcia w ramach Centrum Kultury, które „znajdą się w pobliżu” i zainteresują tym, co dzieje się mieście. W ten sposób możliwa będzie aktywizacja dzieci wycofanych, a charakter działań będzie mniej formalny, co sprzyjać będzie otwartości na nowe działania.				
Obszar 2: Włocibórz Obszar 3: Jazdrowo	1. Działania animacyjne i edukacyjne	1.4.Gry Wielkoformato -we XXL	S	Gmina Sępólno Krajeńskie Partnerzy - Partnerami w realizacji zadania są Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Rady Sołeckie	<p>Świetlice wiejskie w ww. miejscowościach, są bardzo słabo wyposażone. Nie ma w nich materiałów dydaktycznych, które pozwoliłyby ciekawie i twórczo spędzać wolny czas. Skutecznym i cieszącym się dużym zainteresowaniem rozwiązaniem są gry wielkoformatowe (szachy, warcaby, plansze do nauki języka angielskiego, plansze matematyczne, przyrodnicze, plansze do nauki liter i czytania i inne wielkoformatowe gry planszowe) oraz urządzenia komputerowe, które pozwolą kształtować kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży w zakresie TIK.</p> <p>Projekt będzie polegał na przeprowadzeniu zajęć edukacyjno-aktywizujących polegających na nauce gry w szachy, warcaby, obsłudze komputera oraz nauce poprzez gry matematyczne, przyrodnicze, językowe czy polonistyczne.</p> <p>W ramach projektu planuje się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zajęcia edukacyjne z animatorami. 2. Naukę poprzez zabawę. 3. Spotkania ze znawcami danej dziedziny (mistrzowie gry w szachy, warcaby i inne gry). 4. Turnieje wiejskie. 5. Turnieje o zasięgu gminnym i powiatowym. <p>Dla dzieci i ich rodzin zapewniony zostanie bezpłatny transport na organizowane turnieje.</p> <p>W celu realizacji wymienionych działań planowany jest zakup gier wielkoformatowych XXL oraz wyposażenie sprzętu komputerowego.</p> <p>Celem projektu będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pomoc w nauce matematyki, przyrody i języka angielskiego poprzez zabawę. – Pomoc w nauce pisania i czytania dla najmłodszych dzieci. – Aktywizacja i integracja dzieci, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz dzieci niepełnosprawnych. 	Świetlice wiejskie w miejscowościach: Jazdrowo, Włocibórz	50 000,00	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) – 40 <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) – 30 	Lista obecności Dokumentacja zdjęciowa

					<ul style="list-style-type: none"> – Przedstawienie innowacyjnego podejścia do aktywnego spędzania wolnego czasu. – Wielostronne rozwijanie pamięci i wyobraźni dziecka. – Zwiększenie umiejętności kreatywnych. <p>W projekcie zakłada się uczestnictwo dzieci z obszaru rewitalizacji zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym dzieci, na które rodzice pobierają zasiłek społeczny. Szczególny udział w projekcie będą miały dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz dzieci niepełnosprawne.</p>				
Kierunek działań: Wsparcie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie									
<p>Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskie</p> <p>o Obszar 2: Włocibórz</p> <p>Obszar 3: Jazdrowo</p>	2. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych społecznie	2.1. Program „Rodzina na PLUS”	S	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim przy wsparciu: Stowarzyszenia „DOROŚLI-DZIECIOM” w Sępólnie Krajeńskim, Klubu Młodych Twórców działającym przy Stowarzyszeniu „DOROŚLI-DZIECIOM” w Sępólnie Krajeńskim, Biblioteki Publicznej w Sępólnie Krajeńskim, Centrum Sportu i Rekreacji</p>	<p>Odbiorcami programu będą osoby i rodziny borykające się z problemami bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz z przemocą w rodzinie, korzystające ze wsparcia pracowników socjalnych. W ramach Programu przewiduje się zastosowanie następujących metod: środowiskowa praca socjalna, instrumenty aktywnej integracji i działania o charakterze środowiskowym.</p> <p><u>Zadanie - "Aktywna integracja" obejmuje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty rodzicielskie, podczas których rodzice nauczą się jak rozmawiać z dzieckiem, a także jak prawidłowo zarządzać gospodarstwem domowym; - warsztaty z zakresu higieny zdrowia (dla rodziców) - warsztaty z zakresu planowania rodziny dla młodzieży - warsztaty „Kobieta aktywna zawodowo” ułatwiające kobietom powrót na rynek pracy oraz zapewniające pomoc w znalezieniu ofert stażowych i ofert pracy - Moduł szkoleniowy „Mój wizerunek” dla dzieci i rodziców, który pozwoli na uzyskanie kompetencji miękkich w zakresie autoprezentacji i prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych <p><u>Zadanie – „Działania o charakterze środowiskowym” obejmuje edukację dzieci i młodzieży, edukację społeczno – obywatelską, poprzez:</u></p>	<p>Włocibórz - świetlica wiejska, Jazdrowo - świetlica wiejska, Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim</p>	500 000,00	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w projekcie (wskaźnik autorski): 60 <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, u których wzrosła samodzielność i aktywność społeczna (wskaźnik autorski) : 50 	<p>Listy obecności oraz dokumentacja zdjęciowa będą robione przy każdym zaplanowanym działaniu; ocena rezultatów będzie odbywała się raz na kwartał</p>

				<p>w Sępólnie Krajeńskim, Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>- czytanie dzieciom przez rodziców baśni i legend sępoleńskich - cykliczne spotkania pracowników socjalnych i dzielnicowych z mieszkańcami - wdrażanie mieszkańców, w tym szczególnie dzieci i młodzieży do pracy na rzecz innych, a przez to podnoszenie poczucia własnej wartości, integracji społecznej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego - włączenie mieszkańców w działania na rzecz obszaru rewitalizacji polegające na zaangażowaniu przy odnowie Rynku. Działania te wpłyną na powstawanie działań oddolnych oraz poczucie przynależności do lokalnego społeczeństwa. - Klub „Pomagaczy” - pomoc w przezwyciężaniu trudności w nauce, motywowanie do nauki, doradztwo rówieśnicze, rozwijanie funkcji poznawczych, - cykliczne spotkania z dietetykiem dla dzieci i rodziców uświadawiające na problem otyłości wśród dzieci i młodzieży <u>Zadanie – "Działania integracyjne" obejmuje:</u> - organizowanie działań o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym skierowane do społeczności lokalnej (festyny, pikniki, ogniska itp.). Z uwagi na dostępność miejsca oraz dostosowaną infrastrukturę, festyny, pikniki i inne spotkania organizowane będą na terenie zmodernizowanego Rynku Miejskiego. <u>Zadanie – "Środowiskowa praca socjalna" obejmuje:</u> - działalność pracowników socjalnych na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin (informowanie, motywowanie, wspieranie itp.). Nie ma możliwości finansowania projektu w ramach EFS.</p>				
Cel rewitalizacji: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji									
Kierunek działań: Rozwój usług społecznych skierowanych do osób starszych									
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie	3.Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych	3.1. Aktywnie społecznie – 50+	S	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	Projekt będzie polegał na włączeniu seniorów z obszaru rewitalizacji do działań na rzecz społeczności lokalnej, budowaniu więzi międzypokoleniowych, podniesieniu kwalifikacji w zakresie nowoczesnych systemów	Jazdrowo – świetlica wiejska Włocibórz – świetlica	600 000,00	Wskaźniki produktu: - Liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem	Lista obecności, dokumentacja zdjęciowa

<p>wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego o Obszar 2: Włóścibórz Obszar 3: Jazdrowo</p>			<p>Partnerzy w realizacji projektu - Stowarzyszenie „DOROŚLI-DZIECIOM” i Klub Młodych Twórców działający przy Stowarzyszeniu „DOROŚLI-DZIECIOM”; Koła Gospodyń wiejskich; Animatorzy lokalni; Zespół Interdyscyplinarny w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim; Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim; Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim;</p>	<p>komunikacyjnych. Działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na każdym obszarze prowadzone będą w świetlicach warsztaty komputerowe z zakresu podstawowej obsługi komputera i Internetu. Obsługa komputera i Internetu pozwoli na zwiększenie samodzielności osób starszych oraz umożliwi im lepszy kontakt z rodziną i znajomymi. Z uwagi na braki w wyposażeniu świetlic wiejskich w sprzęt komputerowy działanie to będzie zlecone firmie szkoleniowej posiadającej stosowny sprzęt, który będzie dowieziony do świetlic. Zadanie realizowane będzie we współpracy z Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (Gminne Centrum Informacji w Sępólnie Krajeńskim). 2. W każdym sołectwie będą odbywały się zajęcia z rękodzieła, majsterkowania, haftowania, decoupage, kulinarne (przez okres trwania projektu). Zajęcia pozwolą na zaangażowanie osób starszych do współtworzenia swojego najbliższego otoczenia, m.in. w ramach projektu 5.3. Z uwagi na braki w wyposażeniu w świetlicach wiejskich zakupione zostaną niezbędne art. gospodarstwa domowego oraz materiały pomocnicze do realizacji powyższych zajęć. 3. Na każdym obszarze po pierwszym półroczu realizacji projektu planuje się zorganizowanie CZYTANIA DLA NAJMŁODSZYCH. Seniorzy będą czytać bajki najmłodszym mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Bajki mają działanie edukacyjno-terapeutyczne, pozwalają dzieciom dobrze się bawić, niwelować złość i smutek, ale także uczą świata, uczą zachowań prospołecznych, budują w dzieciach poczucie własnej wartości. Seniorzy z kolei będą mieli wypełniony wolny czas, będą czuli się potrzebni i będą odczuwać ogromną satysfakcję widząc efekt swojej pracy: uśmiech na twarzy dziecka. Zadanie realizowane będzie we współpracy z Biblioteką Publiczną w Sępólnie Krajeńskim. 4. W każdym sołectwie przy współudziale seniorów organizowane będą cykliczne spotkania integracyjne, wspólne wycieczki, ogniska, festyny itp. Festyny oraz spotkania integracyjne organizowane będą na zmodernizowanym Rynku 	<p>wiejska Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim</p>		<p>społecznym uczestniczących w projekcie (wskaźnik autorski): 300</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób wykluczonych w Sępólnie Krajeńskim wykluczeniem społecznym, u których wzrosła samodzielność i aktywność społeczna (wskaźnik autorski): 250 	
---	--	--	---	---	---	--	--	--

				<p>Ośrodki zdrowia działające na terenie gminy; Uniwersytet Trzeciego Wieku w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Miejskim, który będzie dostosowany do potrzeb osób starszych. Rynek Miejski stanowi centralną przestrzeń wspólną, co wpływać będzie na integrację nie tylko z innymi seniorami, ale także pozostałymi mieszkańcami Gminy.</p> <p>W celu zrealizowania działań plenerowych wymagane będzie dokonanie zakupu niezbędnych materiałów pomocniczych. Zadanie realizowane będzie we współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Sępólnie Krajeńskim.</p> <p>5. Projekt obejmował będzie również:</p> <ul style="list-style-type: none"> *zajęcia „nordic walking” dla seniorów pod okiem instruktora oraz ćwiczenia ogólnorozwojowe – Zadanie realizowane będzie we współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku; *wystawy tematyczne, prezentujące pasje osób starszych (np. malarska, rzeźbiarska, robótek ręcznych -szydełkowanie, praca z drutami dziewiarskimi czy wędkarska); *spotkania międzypokoleniowe poświęcone tradycjom, zwyczajom bożonarodzeniowym. <p>Niska świadomość, brak integracji, bariera wieku, niska samoocena, mentalność oraz obawa przed ośmieszeniem powodują niechęć mieszkańców do organizacji i uczestnictwa we wszelkiego rodzaju działaniach.</p> <p>Celem powyższych działań jest propagowanie zdrowego trybu życia, aktywności fizycznej oraz dzielenie się pasjami i doświadczeniami żywymi.</p> <p>6. Cykliczne spotkania ze specjalistami i pracownikami instytucji (ochrona zdrowia, policja, ośrodek pomocy społecznej, punkt interwencji kryzysowej itp.). Na ograniczony dostęp do specjalistów ma wpływ wiele czynników: brak dojazdu, stan zdrowia, niska świadomość, ograniczony dostęp do informacji, wstyd, czas oczekiwania. Powyższe działanie daje możliwość wyrównania szans, podniesienia świadomości oraz zmiany sytuacji życiowej osób starszych.</p> <p>7. Zachęcanie do angażowania się w działania wolontariatu oraz w działania na rzecz lokalnej społeczności, dzięki czemu rozwinie się społeczeństwo obywatelskie, a osoby starsze będą czuły się ważne i potrzebne.</p>				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

					Nie ma możliwości finansowania projektu w ramach EFS.				
Kierunek działania: Podniesienie kompetencji bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji									
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	4. Wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji zmagających się z problemem bezrobocia	4.1 Powrót na rynek pracy	S	Gmina Sępólno Krajeńskie Partnerzy realizacji projektu - Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	<p>W ramach zadania planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizację warsztatów z zakresu tworzenia CV, autoprezentacji oraz odbywania rozmów kwalifikacyjnych; - Organizację warsztatów z zakresu podnoszenia kompetencji miękkich i pracy w zespole; - Organizację indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym, podczas których określone zostaną umiejętności i predyspozycje bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji objętych pomocą w ramach projektu; - Organizację wykładu, podczas którego przedstawione zostaną prawa i obowiązki pracownicze; - Organizację kursu obsługi pakietu Microsoft Office. <p>Projekt kierowany będzie do bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Po zakończeniu realizacji projektu wyłonione zostaną <u>2 osoby z obszaru rewitalizacji, którym zaproponowane zostanie zatrudnienie przy pobieraniu opłat za parking</u>. Dzięki realizacji projektu "Modernizacja rynku i bocznych uliczek" oraz powiązanych projektów miękkich wzrośnie liczba osób korzystających z parkingu, co spowoduje konieczność zatrudnienia dwóch osób. Dodatkowo, w wyniku wsparcia w procesie szukania pracy bądź zakładania własnej działalności gospodarczej zatrudnienie znajdzie 6 osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji.</p>	Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	300 000,00	<p>Wskaźniki produktu: Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C003) (wskaźnik SzOOP) – 30</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP) – 25 Liczba osób pracujących, łącznie z pracującymi na własny rachunek, po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP)- 8</p>	Listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, badania ankietowe.
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	4. Wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji zmagających się z problemem bezrobocia	4.2 Organizacja kursu w zakresie organizacji imprez masowych	S	Gmina Sępólno Krajeńskie Partnerzy realizacji projektu - Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie	<p>W ramach zadania planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizację wykładu „Czym są imprezy masowe”; - Organizację szkolenia, na którym przedstawione zostaną niebezpieczeństwa związane z organizacją imprez masowych oraz sposoby zapobiegania im; - Organizację szkolenia z zakresu ochrony imprez masowych; - Organizację szkolenia z zakresu planowania imprez masowych; - Organizację praktycznych warsztatów z zakresu 	Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	140 000,00	<p>Wskaźniki produktu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP) – 20</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p>	Listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, badania ankietowe.

				Krajeńskim	<p>obsługi sprzętu wykorzystywanego przy organizowaniu imprez masowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizacja kursu <i>Regulacje prawne przy organizacji imprez masowych</i>. <p>Kurs zakończy się egzaminem wewnętrznym obejmującym test pisemny z wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych oraz wydaniem certyfikatu potwierdzającego zdobyte kwalifikacje.</p> <p>Projekt kierowany jest do bezrobotnych osób z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Po odbyciu kursu <u>2 osoby z obszaru rewitalizacji, które uzyskały odpowiednie kwalifikacje, zostaną zatrudnione do organizacji imprez masowych organizowanych na terenie gminy.</u> Dodatkowo, w wyniku wsparcia w procesie szukania pracy bądź zakładania własnej działalności gospodarczej zatrudnienie znajdą 3 osoby bezrobotne z obszaru rewitalizacji.</p>			<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP) - 15</p> <p>Liczba osób pracujących, łącznie z pracującymi na własny rachunek, po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP)- 5</p>	
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	4. Wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji zmagających się z problemem bezrobocia	4.3. Warsztaty z zakresu samozatrudnienia i zakładania własnej działalności gospodarczej	S	Gmina Sępólno Krajeńskie Partnerzy realizacji projektu - Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	<p>W ramach zadania planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizację indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym, podczas których określone zostaną umiejętności i predyspozycje bezrobotnych mieszkańców rewitalizacji objętych pomocą w ramach projektu; - Organizację warsztatów, na których przybliżone zostaną zagadnienia powiązane z rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej: procedury zakładania działalności gospodarczej krok po kroku, tworzenie biznes planu, wybór formy prawnej, wybór lokalizacji firmy, podstawy księgowości, marketing i promocja, utrzymywanie relacji z klientami; - Organizację kursu <i>Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej</i>; - Organizację warsztatu, na którym omówione zostaną potencjalne problemy pojawiające się w początkowej fazie działalności firmy; - Organizacja spotkań z przedsiębiorcami, którzy opowiedzą o dobrych praktykach w zakresie prowadzenia własnej działalności - Organizację punktu informacyjnego, w którym przez rok od zakończenia projektu będzie można otrzymać wsparcie w bieżących kwestiach 	Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	500 000,00 zł	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie (wskaźnik SzOOP) – 10 <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (wskaźnik SzOOP) – 5 	Listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, badania ankietowe.

					związanych z rozpoczęciem działalności. Projekt skierowany będzie do 20 osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji.				
Cel rewitalizacji: Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i minimalizacja zagrożeń dla środowiska naturalnego									
Kierunek działania: Zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych									
Obszar 2: Włocibórz Obszar 3: Jazdrowo	5. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	5.1. Gminny program usuwania azbestu	Ś	Gmina Sępólno Krajeńskie	W ramach „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest Gminy Sępólno Krajeńskie” co roku organizowany jest nabór, do którego zgłaszać się mogą właściciele nieruchomości pokrytych azbestem. Środki WFOŚiGW pokrywają 70% kosztów zdjęcia, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest. Gmina Sępólno Krajeńskie pokrywa 30% pozostałych kosztów. Wydatek, jaki ponoszą właściciele nieruchomości, dotyczy nowego pokrycia budynku. Do każdego naboru rekrutowani zostaną mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy stanowią będą 10% właścicieli nieruchomości na terenie gminy. Informowanie o terminach i metodach zgłaszania się do naboru, odbędzie się również w ramach projektu „Kampania promocyjna usuwania azbestu”.	Cały obszar rewitalizacji: Włocibórz, Jazdrowo	220 000,00	Wskaźnik produktu: - Liczba złożonych wniosków o usunięcie azbestu przez właścicieli nieruchomości (wskaźnik autorski) – 9 Wskaźnik rezultatu: - Liczba budynków z inwentaryzowanym azbestem (wskaźnik autorski): 6	Statystyki Urzędu Miejskiego
Kierunek działania: Zwiększenie świadomości ekologicznej									
Obszar 2: Włocibórz Obszar 3: Jazdrowo	5. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	5.2. Kampania promocyjna usuwania azbestu	Ś	Gmina Sępólno Krajeńskie Partnerzy - Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	Azbest jest włóknistym minerałem naturalnie występującym w przyrodzie o wyjątkowych właściwościach fizycznych i mechanicznych tj.: dźwiękochłonność, elastyczność, odporność na wysokie i niskie temperatury, obojętność na kwasy i substancje żrące, wytrzymałość. Posiadane zalety zdecydowały o masowym wykorzystywaniu azbestu w polskim przemyśle w II połowie XX wieku, głównie w budownictwie. W połowie lat 80. okazało się, że wyroby azbestowe stanowią zagrożenie dla środowiska oraz życia i zdrowia człowieka. Włókna azbestu mają tendencję do wielokrotnego rozwarstwiania się – są dziesiątki, a nawet setki razy cieńsze od ludzkiego włosa. Po przedostaniu się z wdychanym powietrzem do płuc, zostają najczęściej wydalane przez organizm. Jednakże istnieją takie włókna azbestu (włókna respirabilne), których organizm nie potrafi się pozbyć. Takie włókna nagromadzone w tkance płucnej w ciągu całego życia, mogą powodować	Jazdrowo – świetlica wiejska Włocibórz – świetlica wiejska	12 000,00	Wskaźnik produktu: - Liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych (wskaźnik autorski) – 16 Wskaźnik rezultatu: - Liczba budynków z inwentaryzowanym azbestem (wskaźnik autorski) - 6	Lista obecności; Dokumentacja zdjęciowa

				<p>zmiany chorobowe, nie wyłączając nowotworów. Zagrożenie ze strony azbestu jest przez ludzi bagatelizowana ze względu na mikroskopijną wielkość włókien (niewidoczne „gołym okiem”) oraz długotrwały i utajony rozwój choroby. Przez długi okres czasu choroba może się nie ujawniać - pierwsze jej objawy mogą dać o sobie znać po dwudziestu, a nawet czterdziestu latach od pierwszego kontaktu z pyłem azbestowym.</p> <p>Projekt, skierowany do mieszkańców obszaru rewitalizacji, będzie polegał na przeprowadzeniu kampanii antyazbestowej polegającej na zapoznaniu społeczności lokalnej w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jak skutecznie pozbyć się azbestu z własnej nieruchomości. 2. Do czego jest zobowiązany właściciel i zarządca nieruchomości z azbestem. 3. Jak rozpocząć proces demontażu azbestu. 4. Jak pozbyć się niewielkiej ilości azbestu z ogródka działkowego. 5. Czy firma lub przedsiębiorca może ubiegać się o dopłaty lub refundacje kosztów za usuwanie azbestu. 6. Czy trzeba usunąć eternit gdy jego stan techniczny jest dobry. 7. Czy można zabezpieczyć wyroby azbestowe specjalnymi farbami. <p>Celem projektu będzie: wzmocnienie świadomości instytucji i mieszkańców o szkodliwości azbestu i jego negatywnego wpływu na zdrowie; zwiększenie indywidualnego zaangażowania instytucji i obywateli w rozwiązywanie problemu usuwania azbestu na terytorium RP; promowanie „dobrych praktyk” związanych z usuwaniem azbestu ze środowiska; wsparcie administracji państwowej (samorządy gminne) w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z ograniczaniem azbestu w środowisku oraz jego negatywnego oddziaływania na zdrowie; monitorowanie procesu realizacji „Programu” poprzez monitoring gminnych programów usuwania azbestu.</p>				
Kierunek działania: Poprawa stanu infrastruktury technicznej								

<p>Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego</p>	<p>5. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska</p>	<p>5.3. Modernizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>T</p>	<p>Gmina Sępólno Krajeńskie</p>	<p>W tej chwili na terenie Rynku w Sępólnie Krajeńskim znajduje się parking oraz niewielkie tereny zielone, brak natomiast miejsca, w którym można organizować imprezy plenerowe czy zajęcia na świeżym powietrzu. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy, szczególnie zaś osoby starsze, zgłaszali chęć spędzania większej ilości czasu na zewnątrz, chcieli, by zorganizowano przestrzeń, która będzie przyjazna dla wszystkich mieszkańców.</p> <p>Problemem Rynku i terenu wokół są także znajdujące się tam rury cementowo-azbestowe, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia mieszkańców.</p> <p>Projekt podzielony zostanie na dwa etapy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dostosowanie struktury przestrzennej Rynku do potrzeb mieszkańców poprzez nadanie mu nowych funkcji społecznych, rekreacyjnych i kulturalnych. 2. Wymiana rur cementowo-azbestowych i modernizacja sieci wodociągowej (80m) wraz z odtworzeniem nawierzchni, która zostanie naruszona podczas modernizacji sieci wodociągowej. <p>Realizacja I etapu projektu jest niezbędna do przeprowadzenia działań w ramach projektów miękkich:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plenery ze sztuką w sercu miasta, - Poranki symfoniczne w sercu miasta, - Rodzina na PLUS - Aktywnie społecznie – 50+. <p>Projekty te skierowane są do dzieci i młodzieży zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, ich rodziców oraz do seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji. Planowane projekty zakładają m.in. organizację zajęć aktywizujących i integracyjnych - plenerów malarskich, koncertów, zajęć fizycznych, festynów oraz spotkań integracyjnych. Ich realizacja możliwa jest jedynie w miejscu rozpoznawalnym, stanowiącym centrum obszaru rewitalizacji, które stanowić będzie dużą, otwartą przestrzeń. Modernizacja Rynku jest więc niezbędna do aktywizacji i integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem. Wielkość Rynku oraz</p>	<p>Rynek Miejski w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>3 500 000,00</p>	<p>Wskaźniki produktu: - Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (wskaźnik SzOOP) - 8970 m²</p> <p>Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób korzystających z rewitalizowanych bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni miejskiej (wskaźnik SzOOP) – 8000 (w tym liczba osób zamieszkujących obszar rewitalizacji – 2000)</p>	<p>Protokół zdawczo odbiorczy; badanie ankietowe</p>
--	--	--	----------	---------------------------------	--	--	---------------------	---	--

				<p>jego lokalizacja w centrum miasta powoduje, iż miejsce to przyciąga wiele osób, a do uczestnictwa w projektach włączyć mogą się także przypadkowe osoby, na co dzień niechętnie angażujące się w życie gminy toczące się w instytucjach kultury, które przechodząc przez Rynek, zobaczą ciekawy sposób spędzania czasu wolnego.</p> <p>Plac o nowej nawierzchni będzie zawierać elementy małej architektury (m.in. ławki, kosze na odpady, stojak rowerowy), które dostosowane będą do potrzeb mieszkańców, w tym szczególnie dzieci, osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Na Rynku umieszczona zostanie także tablica informacyjna, która zawierać będzie informacje o godzinach funkcjonowania instytucji publicznych (m.in. Urząd Miejski, Centrum Kultury i Sztuki, Biblioteki Publicznej, Ośrodka Pomocy Społecznej), terminach i lokalizacji wydarzeń kulturalnych, harmonogramie i charakterze zajęć w ramach projektów rewitalizacyjnych (m.in. działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, bezrobotnych, seniorów). Zmodernizowana, otwarta przestrzeń będzie zachęcać do spędzania czasu wolnego także poza terminem realizacji projektów rewitalizacyjnych. Rynek stanie się miejscem odpoczynku, rekreacji i integracji.</p> <p>Dodatkowo, planuje się zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym głównie uczestników projektów 2.1 i 3.1. do procesu odnowy rynku. Połączenie tych działań pozwoli nie tylko na zadbanie o przestrzeń centralną obszaru rewitalizacji, ale przede wszystkim na aktywizację mieszkańców i rozwój działań oddolnych.</p> <p>:</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne.

8.2 Uzupelniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Tabela 14 Uzupelniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁶	Uzupelniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1	2	3	4
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Kierunek działań: Wsparcie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie			
Poza obszarem rewitalizacji: Lutowo	1	S	Klub podróżnika
	<p>Uzasadnienie realizacji projektu: Projekt będzie polegał na stworzeniu działań mających na celu wsparcie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie w zakresie oferty spędzania wolnego czasu. Przeprowadzona diagnoza wykazała, że obszar rewitalizacji charakteryzuje wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności na danym obszarze, wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze oraz wysoki odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. Także na terenie Lutowa wskaźnik osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej oraz udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny był wyższy niż średnia dla gminy. Skierowanie działań do tych grup społecznych wydaje się być szczególnie uzasadnione.</p> <p>W ramach realizacji projektu planuje się utworzenie Klubu podróżnika, którego działalność będzie miała na celu nie tylko aktywizację społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji i Lutowa i integrację międzypokoleniową, ale także przyczyni się do budowania tożsamości lokalnej. Klub podróżnika swoją lokalizację będzie miał w budynku „starej szkoły” w Lutowie. <u>Lokalizacja ta jest uzasadniona bliskim położeniem jednego z największych jezior w gminie (jezioro Lutowskie) oraz znakowanych szlaków turystycznych</u>, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szlak „ZNAKU RODŁA im. Janiny Kłopotkiej” (niebieski) 36,5 km, przebieg: Sypniewo – Jazdrowo – Iłowo – Radońsk – Lutowo Młyn – Płocicz – Duża Cerekwica – Drożdżenica. Szlak poświęcony jest pamięci działaczki Związku Polaków w Niemczech, malarki, twórczyni znaku „Rodła”. • Szlak „REZERWATÓW KRAJEŃSKICH” (zielony) 29 km, przebieg: Sypniewo – Iłowo – Witkowo. Szlak jest szczególnie interesujący ze względu na kompleksy leśne, a także jeziora Modła, Jeleń, Jelonek, Juchacz i Mielec. Na trasie szlaku znajdują się rezerваты przyrody: „Lutowo” i „Gaj Krajeński”. <p>Poza organizacją wycieczek krajoznawczych, w siedzibie Klubu podróżnika odbywać się będą comiesięczne spotkania jego członków, na których jego uczestnicy w systemie rotacyjnym będą prezentować materiały na temat zakątków regionu i kraju. Ponadto planuje się również projekcje edukacyjnych filmów przyrodniczych. Raz w roku organizowane będzie spotkanie ze znanym podróżnikiem. Członkowie Klubu korzystać będą z infrastruktury powstałej w ramach 2 projektu z listy działań uzupełniających.</p> <p>Jako opiekunów i przewodników planuje się zaangażować mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku poprodukcyjnym, którzy swoją wiedzę będą mogli przekazać dzieciom z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Działanie bezpośrednio skierowane jest do 20 mieszkańców obszaru rewitalizacji: 4 przewodników (osoby w wieku poprodukcyjnym) i 16 członków (osoby do lat 17), jednak poprzez wycieczki edukacyjno-krajoznawcze z utworzenia Klubu Podróżnika skorzysta znaczenie więcej osób.</p>		

²⁶ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

Osoby starsze oraz osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z obszaru rewitalizacji będą uczestniczyć w wycieczkach bezpłatnie.			
Cel rewitalizacji: Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i minimalizacja zagrożeń dla środowiska naturalnego			
Kierunek działań: Poprawa stanu infrastruktury technicznej			
Poza obszarem rewitalizacji: Lutowo	2	PF	Adaptacja budynku „starej szkoły” na cele aktywizacji społecznej
	<p>Uzasadnienie realizacji projektu: Projekt obejmuje zagospodarowanie budynku „starej szkoły” w Lutowie. Zakres realizowanych prac obejmuje zagospodarowanie parteru i poddasza budynku na cele schroniska młodzieżowego oraz miejsca integracji społecznej.</p> <p>Blisko „starej szkoły” znajduje się Zespół Szkół w Lutowie, do którego uczęszczają m.in. dzieci i młodzież z Jazdrowa. Uczniowie, w oczekiwaniu na lekcje lub po zakończeniu zajęć będą mogli spędzać czas w powstałej „świetlicy”, korzystać z proponowanych zajęć edukacyjno-rozwojowych i rozrywkowych, odrabiać lekcje i uczyć się, ale także spędzać czas wolny. Stworzenie takiego miejsca zapewni dzieciom i młodzieży bezpieczne miejsce oczekiwania na lekcje lub autobus do domu, przyczyni się także do wzrostu integracji i aktywizacji.</p> <p>Adaptacja budynku „starej szkoły” pozwoli także na zwiększenie dostępności do działalności kulturalnej, ponieważ w budynku organizowane będą zajęcia aktywizacyjne oraz integrujące dzieci, młodzież i dorosłych. Na terenie zmodernizowanego budynku planuje się również realizację projektu społecznego <i>Klub podróżnika</i>, który pozwoli na rozwój więzi lokalnych, poszerzenie znajomości najbliższego otoczenia, jego historii, piękna oraz większe przywiązanie do „małej ojczyzny”.</p>		

Źródło: opracowanie własne.

Uzasadnienie dla realizacji projektów uzupełniających poza obszarem rewitalizacji

Modernizacja istniejących obiektów umożliwi realizację projektów społecznych skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z obiektów będą mogli korzystać mieszkańcy Lutowa oraz pozostałe osoby zamieszkujące gminę Sępólno Krajeńskie. Jednak to dla mieszkańców obszaru rewitalizacji przewiduje się pierwszeństwo (w przypadku wydarzeń, podczas których obowiązywała będzie ograniczona liczba miejsc) oraz udzielenie zniżek (w przypadku ewentualnych wydarzeń biletowanych, takich jak koncerty, spektakle teatralne i inne). Wpłyne to na wzrost aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz na korzystanie z oferty społecznej i kulturalnej na terenie sołectw odległych od miejsca zamieszkania. Dzięki temu mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mieli okazję do poznania gminnych terenów oddalonych od ich sąsiedztwa, częstszego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym gminy oraz przede wszystkim do integracji z mieszkańcami pozostałych części gminy. Realizacja projektów przyczyni się do utworzenia sieci infrastruktury społeczno-kulturalnej na terenie gminy Sępólno Krajeńskie. Wzrost aktywności społecznej pozwoli na ograniczenie zdiagnozowanych problemów, a w konsekwencji przyczyni się do zmniejszenia wykluczenia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji. Utworzenie sieci obiektów, w których prowadzone są działania z zakresu aktywizacji i integracji, pozwoli na nawiązanie współpracy pomiędzy ich pracownikami. Będzie to okazja do wymiany doświadczeń oraz pomysłów, co w przyszłości może zaprocentować realizacją większej liczby projektów, a w rezultacie coraz większą aktywnością mieszkańców całej gminy, w tym przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji. Współpraca zostanie nawiązana pomiędzy następującymi placówkami:

- Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim (obszar rewitalizacji);
- Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (obszar rewitalizacji);
- Gminna Pracownia Edukacji Kulturalnej ARTIK w miejscowości Włóścibórz (obszar rewitalizacji);
- Świetlica Wiejska we Włóściborzu (obszar rewitalizacji);
- Świetlica Wiejska w Jazdrowie (obszar rewitalizacji);

MINISTERSTWO
ROZWOJU

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- Stara szkoła w Lutowie (poza obszarem rewitalizacji).

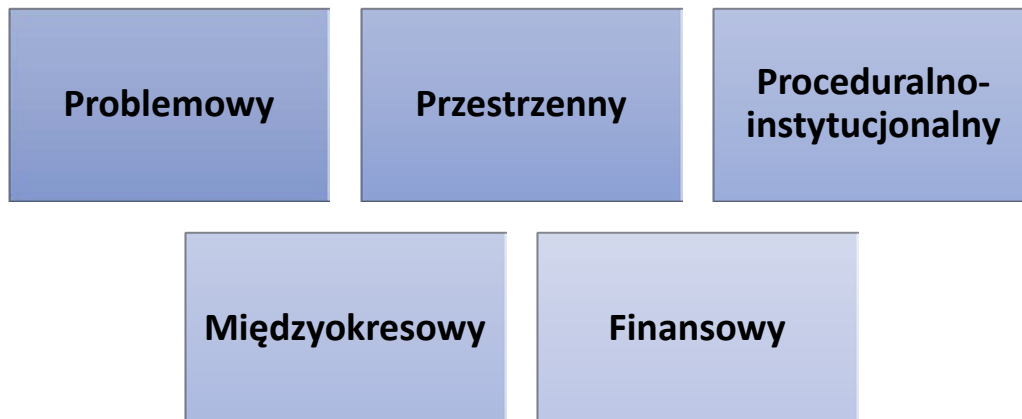
W przyszłości możliwe będzie poszerzenie sieci o nowe obiekty na terenie pozostałych sołectw gminy Sępólno Krajeńskie.

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na aktywizację mieszkańców oraz zmniejszenie liczby osób wykluczonych społecznie (lub zagrożonych wykluczeniem społecznym). Rezultaty te zauważalne będą we wszystkich grupach wiekowych, ponieważ sieć infrastruktury społeczno-kulturalnej na terenie gminy Sępólno Krajeńskie będzie platformą dla integracji międzypokoleniowej – organizowane wydarzenia będą kierowane zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla osób dorosłych i seniorów.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji

Niezwykle istotnym aspektem wdrażania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność ma charakter:

Rysunek 7 Rodzaje komplementarności rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Komplementarność problemowa charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich wymiarów Lokalnego Programu Rewitalizacji. Rewitalizacja zawsze jest kompleksowa - zapewnienie komplementarności problemowej pomoże zapobiec fragmentaryzacji działań rewitalizacyjnych. Projekty powinny przede wszystkim wpływać na sfery, w których odnotowano stan kryzysowy.

Proces rewitalizacji gminy Sępólno Krajeńskie będzie miał charakter kompleksowy oraz doprowadzi wyznaczone obszary do stanu przedstawionego w wizji. Wszystkie działania będą również odpowiedzią zarówno na zdiagnozowane problemy, jak i założone cele. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych spowoduje złagodzenie lub całkowite wyeliminowanie problemów dotyczących tereny objęte rewitalizacją. Poniższa tabela przedstawia powiązanie problemów z projektami, przy uwzględnieniu sposobów rozwiązania negatywnych zjawisk i prognozowanego efektu.

Tabela 15 Wykazanie komplementarności problemowej

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego				
<p>Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze</p> <p>Wyższa od średniej długość rur azbestowo-cementowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze</p>	<p>Aktywizacja i integracja osób w wieku poprodukcyjnym</p> <p>Organizacja działań o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym odpowiadających na potrzeby osób starszych</p> <p>Wyrównanie szans w dostępie do dóbr kultury i edukacji dzieci oraz młodzieży</p> <p>Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych</p> <p>Wdrożenie działań mających na celu poprawę stanu infrastruktury technicznej</p> <p>Nadanie nowych funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych przestrzeni centralnej</p> <p>Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji (w tym integracja międzypokoleniowa)</p>	<p>Plenery ze sztuką w sercu miasta</p> <p>Poranki symfoniczne w sercu miasta</p> <p>Program „Rodzina na PLUS”</p> <p>Aktywnie społecznie – 50+</p> <p>Powrót na rynek pracy</p> <p>Organizacja kursu w zakresie organizacji imprez masowych</p> <p>Warsztaty z zakresu samozatrudnienia i zakładania własnej działalności gospodarczej</p> <p>Klub podróżnika (przedsięwzięcie uzupełniające)</p>	<p>Modernizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi w Lutowie (przedsięwzięcie uzupełniające)</p>	<p>Zaktywizowanie seniorów, którzy chętnie włączają się w działania na rzecz lokalnej społeczności</p> <p>Poprawa jakości życia osób starszych poprzez dostęp do wydarzeń o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym</p> <p>Wzrost kompetencji osób starszych</p> <p>Podniesienie kompetencji społecznych i kulturalnych dzieci i młodzieży</p> <p>Aktywizacja i wyrównanie szans życiowych dzieci i młodzieży</p> <p>Zwiększenie dostępności do zajęć rozwijających umiejętności i zainteresowania dzieci młodzieży</p> <p>Ożywienie i nadanie nowych funkcji przestrzeni miejskiej</p> <p>Zmniejszenie długości szkodliwych rur cementowo-azbestowych</p>

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
				<p>Poprawa stanu infrastruktury technicznej</p> <p>Podniesienie kwalifikacji osób bezrobotnych</p> <p>Spadek liczby osób bezrobotnych</p> <p>Wzrost samodzielności rodzin korzystających z pomocy społecznej</p>
Włocibórz				
<p>Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw</p>	<p>Poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem dzieci</p> <p>Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego w obrębie miejsca zamieszkania</p> <p>Aktywizacja i integracja osób w wieku poprodukcyjnym</p> <p>Organizacja działań odpowiadających na potrzeby osób starszych o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym</p> <p>Wsparcie środowiskowe rodzin zmagających się z problemami społecznymi, w tym poprawa więzi</p>	<p>NEONOWA SYMFONIA BARW – poszukiwanie talentów</p> <p>Gry Wielkoformatowe XXL</p> <p>Aktywnie społecznie – 50+</p> <p>Program „Rodzina na PLUS”</p> <p>Kampania promocyjna usuwania azbestu</p> <p>Gminny program usuwania azbestu</p> <p>Klub podróżnika (przedsięwzięcie uzupełniające)</p>	<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi w Lutowie (przedsięwzięcie uzupełniające)</p>	<p>Zwiększenie dostępności do zajęć rozwijających umiejętności i zainteresowania dzieci oraz młodzieży</p> <p>Zwiększenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego zarówno przez dzieci i młodzież, jak i osoby starsze, integracja lokalnego środowiska</p> <p>Zaktywizowanie seniorów, którzy chętnie włączają się w działania na rzecz lokalnej społeczności</p> <p>Zintegrowanie lokalnej społeczności (osób zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych oraz ich otoczenia ze społecznością</p>

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
	<p>rodziny, integracja i aktywizacja</p> <p>Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat istotności usuwania wyrobów azbestowych oraz wzrost zaangażowania w rozwiązywanie problemu</p>			<p>lokalną)</p> <p>Poprawa jakości środowiska i zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych</p> <p>Wzrost samodzielności rodzin korzystających z pomocy społecznej</p>
Jazdrowo				
<p>Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze</p> <p>Wysoki udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw</p>	<p>Poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem dzieci</p> <p>Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego w obrębie miejsca zamieszkania</p> <p>Aktywizacja i integracja osób w wieku poprodukcyjnym</p> <p>Organizacja działań odpowiadających na potrzeby osób starszych o charakterze społecznym, kulturalnym i integracyjnym</p> <p>Wsparcie środowiskowe rodzin zmagających się z problemami społecznymi, w tym poprawa więzi rodzinnych, integracja</p>	<p>Gry Wielkoformatowe XXL</p> <p>Aktywnie społecznie – 50+</p> <p>Program „Rodzina na PLUS”</p> <p>Kampania promocyjna usuwania azbestu</p> <p>Gminny program usuwania azbestu</p> <p>Klub podróżnika (przedsięwzięcie uzupełniające)</p>	<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez nadanie nowych funkcji budynkowi w Lutowie (przedsięwzięcie uzupełniające)</p>	<p>Zwiększenie dostępności do zajęć rozwijających umiejętności i zainteresowania dzieci oraz młodzieży</p> <p>Zwiększenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego zarówno przez dzieci i młodzież, jak i osoby starsze</p> <p>Zaktywizowani seniorzy, chętnie włączający się w działania na rzecz lokalnej społeczności</p> <p>Wzrost samodzielności rodzin korzystających z pomocy społecznej</p> <p>Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym społeczności o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy</p>

PROBLEM	SPOSÓB ROZWIĄZANIA PROBLEMU	PROJEKT MIĘKKI	PROJEKT INFRASTRUKTURALNY	EFEKT
	<p>i aktywizacja</p> <p>Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat istotności usuwania wyrobów azbestowych oraz wzrost zaangażowania w rozwiązywanie problemu</p>			<p>społecznej</p> <p>Poprawa jakości środowiska i zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych z poszczególnych sołectw</p>

Źródło: opracowanie własne.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją. System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

Przedstawiony w jednym z dalszych rozdziałów dokumentu system zarządzania realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 został oparty na systemie działania gminy Sępólno Krajeńskie, w związku z czym zapewniona została komplementarność zarówno proceduralna, jak i instytucjonalna. System zapewni efektywne współdziałanie zróżnicowanych instytucji na rzecz realizacji programu (począwszy do samorządu gminnego, poprzez przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, a także mieszkańców).

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Osiągnięte efekty mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego całościowo, nie tylko w skali obszaru zdegradowanego.

Wszystkie projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji lub w jego sąsiedztwie (wpływając przy tym na obszar rewitalizacji), natomiast skala ich oddziaływania będzie dużo większa. Projekty realizowane na podobszarach rewitalizacji będą wpływać również na inne części gminy i ich mieszkańców, przy jednoczesnym nie przenoszeniu problemów. Ponadto podejmowane działania nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych (takich jak np. wykluczenie), ponieważ koncentrują się na rozwiązaniu problemów u źródeł, czyli na obszarze ich zdiagnozowania. Jednocześnie zaznaczyć należy, że projekty zaplanowane w ramach rewitalizacji nie kolidują z innymi przedsięwzięciami planowanymi do realizacji przez gminę.

Celem działań podejmowanych przez gminę Sępólno Krajeńskie jest zrównoważony rozwój jednostki, niwelowanie negatywnych zjawisk oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców. W związku z tym wszystkie podejmowane przedsięwzięcia (zarówno w ramach rewitalizacji, jak i innych programów) służą osiągnięciu wspólnego celu.

Wszystkie główne projekty rewitalizacyjne realizowane będą na obszarze rewitalizacji, jednak przewiduje się ich szersze oddziaływanie. Przedsięwzięcia zaplanowane na terenie Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców (wzrost liczby wydarzeń kulturalnych – np. poprzez organizację plenerów ze sztuką w sercu miasta, organizowanie imprez i wydarzeń oraz poprawę stanu środowiska – wymianę rur cementowo-azbestowych w ramach modernizacji Rynku Miejskiego). Z kolei te podejmowane na terenach wiejskich oddziaływać będą na mieszkańców ich jednostek (Gry Wielkoformatowe XXL, działania na rzecz osób wykluczonych oraz organizacja czasu wolnego osobom starszym, kampania promocyjna usuwania azbestu). Projekty uzupełniające przewidziane do realizacji poza terenem rewitalizacji również mają silny wpływ na obszar cechujący się stanem kryzysowym (adaptacja budynku na cele zielonej szkoły będzie służyła dzieciom i młodzieży także z terenów, na których odnotowano kumulację negatywnych zjawisk społecznych) i przyczyniają się jednocześnie do niwelowania zdiagnozowanych problemów. W związku z powyższym działania zaplanowane w ramach programu będą całościowo oddziaływać na obszar rewitalizacji (a nie punktowo), poprawiając jego sytuację społeczno-gospodarczą. Poszczególne przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniają i zachodzi między nimi efekt synergii.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014 - 2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Projekty rewitalizacyjne mogą zostać sfinansowane ze zróżnicowanych źródeł, takich jak:

- Europejski Fundusz Społeczny;
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać będzie się na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 będą finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz środków własnych gminy Sępólno Krajeńskie. Szczegółowe źródła finansowania poszczególnych projektów zostały wskazane w rozdziale *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych*.

Zaznaczyć należy, że na etapie sporządzania dokumentu osoby prywatne oraz przedsiębiorcy nie byli zainteresowani aktywnym włączeniem się w proces rewitalizacji, stąd w planowanych przedsięwzięciach brak działań finansowanych/współfinansowanych ze źródeł prywatnych. Jednocześnie nie wyklucza się możliwości podjęcia współpracy na kolejnych etapach wdrażania dokumentu.

Komplementarność międzyokresowa gwarantują przedsięwzięcia, które wzajemnie się uzupełniają, prowadzą do osiągnięcia wspólnego celu, a finansowane są w ramach różnych okresów programowania. W związku z tym, iż gmina realizowała szereg projektów w ramach polityki spójności 2007-2013 zachowana zostanie ciągłość wsparcia. W poprzednich latach jednostka skupiła się na łagodzeniu problemów społecznych, w tym m.in. braków w edukacji, a także integracji lokalnej społeczności:

- Pracujemy na swoją przyszłość (9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty),
- Indywidualizacja nauczania w Gminie Sępólno Krajeńskie (9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty),
- Krajeński Klub Amazonek Orchidea (7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji),
- Razem lepiej (9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich).

W ramach niniejszego dokumentu również zaplanowano szereg działań wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców, niwelowanie problemów i dalsze wzmocnienie kapitału ludzkiego.

W latach 2009-2014 gmina prowadziła rewitalizację na terenie miasta Sępólno Krajeńskie. Za obszar najbardziej wymagający wsparcia uznano „Stare Miasto”. Celem rewitalizacji było ożywienie wskazanego terenu, przywrócenie mu funkcji turystycznych i integrujących lokalną społeczność, ale również m.in. poprawa bezpieczeństwa, promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, aktywizacja zawodowa młodzieży bezrobotnej, zwiększenie szans rozwojowych osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, umożliwienie rozwoju zawodowego rodziców małych dzieci. W ramach programu zrealizowano następujące projekty:

- Stare Miasto jako sprzyjające integracji społecznej centrum turystyczne Sępólna Krajeńskiego – kompleksowa rewitalizacja przestrzeni śródmiejskiej,
- Centrum Aktywności Społecznej,
- Rozbudowa i doposażenie istniejących placówek przedszkolnych,
- „Twoja wiedza – drogą do sukcesu!!!”,
- Centrum Aktywizacji Gimnazjalisty,
- Centrum Małego Dziecka i Rodziny,
- „Chopin przyjechał”.

Obecnie planuje się realizację działań będących kontynuacją tych z poprzedniej perspektywy finansowej w obrębie miasta Sępólno Krajeńskie, celem zachowania ciągłości wsparcia.

Na terenach wiejskich gminy w latach 2007-2013 również prowadzone były działania sprzyjające integracji i aktywizacji lokalnej społeczności, głównie w wymiarze infrastrukturalnym, w tym m.in.:

- Wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Włóścibórz poprzez zakup krzesel, stołów oraz mebli kuchennych i sprzętu AGD,
- Zakup tradycyjnych strojów krajeńskich oraz namiotu, krzesel i ław dla Koła Gospodyń Wiejskich we Włóściborzu,

- Modernizacja świetlic wiejskich w Gminie Sępólno Krajeńskie, w tym świetlic mieszczących się w budynkach wpisanych do ewidencji zabytków,
- Tworzenie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej na wsi poprzez remont i wyposażenie świetlic wiejskich oraz budowę placów zabaw w Gminie Sępólno Krajeńskie,
- Remont świetlicy w Jazdrowie oraz wyposażenie jest w sprzęt RTV i AGD oraz meble,
- Stworzenie placu zabaw w Jazdrowie.

Projekty zrealizowane w poprzedniej perspektywie finansowej odnoszą się przede wszystkim do sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, stanowiąc jednocześnie bazę do realizacji kolejnych przedsięwzięć. W ramach obecnej perspektywy szczególny nacisk zostanie położony na działania społeczne, odnoszące się do integracji i aktywizacji lokalnej społeczności (np. w wyremontowanych świetlicach wiejskich na terenie Włóściborza i Jazdrowa odbywać się będą Gry Wielkoformatowe – XXL, spotkania dotyczące azbestu, zajęcia dla rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i zajęcia aktywizujące dla seniorów).

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Istotna w procesie rewitalizacji powinna być współpraca pomiędzy podmiotami publicznymi (tj. samorządem gminy), lokalnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz osobami prywatnymi (tj. mieszkańcami). Mechanizm partycypacji społecznej, o którym tu mowa, staje się fundamentem działań na każdym etapie procesu rewitalizacji (diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania).

Partycypacja społeczna nie ogranicza się do informowania o kolejnych etapach w procesie rewitalizacji, ale dąży do momentu, gdzie interesariusze będą uczestniczyć w projektach i realnie współdecydować o następnych działaniach rewitalizacyjnych. Można wyróżnić pięć poziomów partycypacji społecznej:

1. **Informowanie** – ogranicza się do informowania interesariuszy o procesie rewitalizacji, bez nawiązywania interakcji;
2. **Konsultowanie** – interesariusze są informowani o procesie rewitalizacji, uczestniczą w spotkaniach, na których zgłaszają pomysły;
3. **Angażowanie** – interesariusze uczestniczą, np. warsztatach planistycznych. Jednak na tym poziomie wypracowane rozwiązania nie mają charakteru wiążącego dla samorządu gminnego;
4. **Współpracowanie** – wypracowywanie konkretnych pomysłów i omawianie problemów przy ich realizacji;
5. **Upewnocnienie** – pełna decyzyjność jest po stronie interesariuszy.

Przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 zrealizowano cztery następujące poziomy:

Rysunek 8 Poziomy partycypacji społecznej

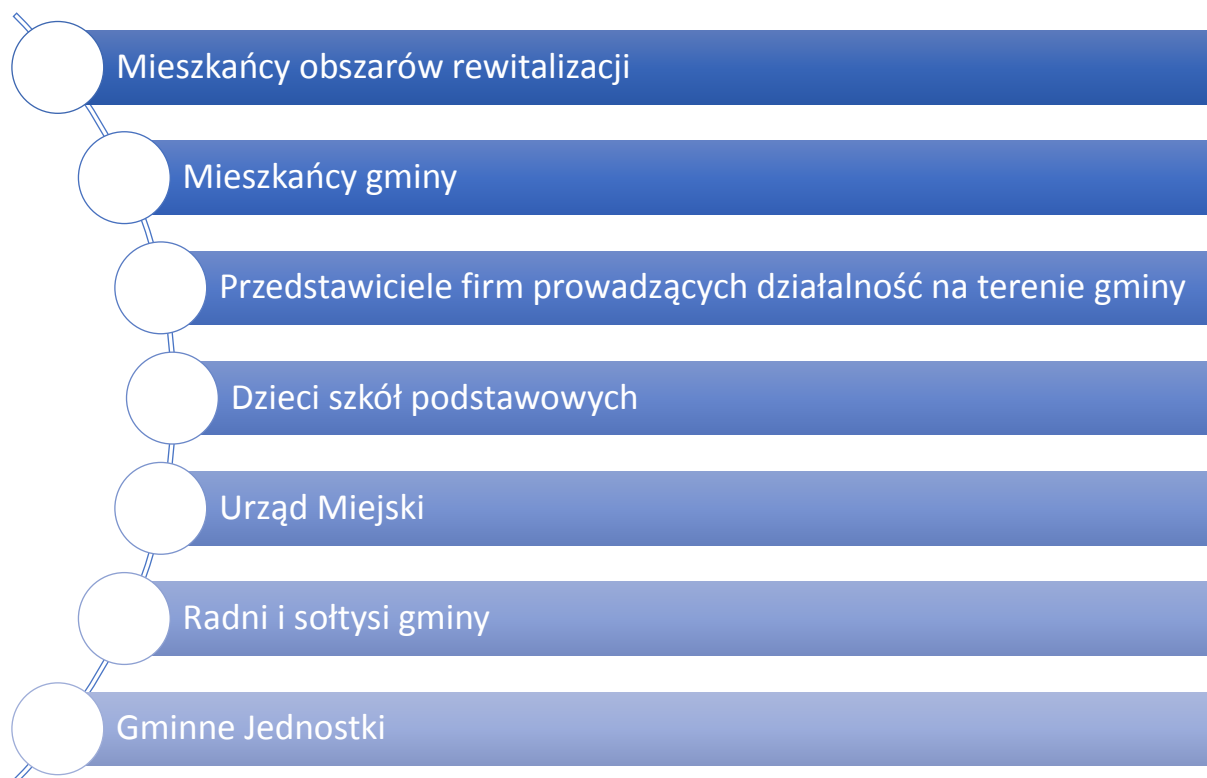
Źródło: Opracowanie własne.

W procesie rewitalizacji istotne jest również zachęcenie do uczestnictwa przedstawicieli różnych środowisk społecznych. Przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 zaangażowano zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci. Mieszkańców informowano w następujący sposób:

- Plakaty rozwieszanie na słupach informacyjnych;
- Plakaty rozwieszane w szkołach podstawowych na terenie gminy;
- Ulotki;
- Zaproszenia wysyłane drogą e-mailową do instytucji publicznych i przedstawicieli firm;
- Informacje na portalu społecznościowym Facebook;
- Informacje na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim;
- Informacje w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Sępólno Krajeńskie.

Poniższe zestawienie przedstawia interesariuszy rewitalizacji:

Rysunek 9 Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

10.1 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Udział zróżnicowanych grup społecznych w procesie rewitalizacji ma zapewnić realizację zasady solidaryzmu społecznego oraz ułatwić dostęp obywateli do dobra wspólnego. Budowa zaufania pomiędzy władzą publiczną a partnerami społeczno-gospodarczymi pozwoli władzom na poznanie potrzeb społeczności oraz wypracowanie rzeczywistych rozwiązań problemów występujących zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i całej gminy.

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały metody włączania **interesariuszy na etapie diagnozowania i programowania** Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 16 Metody włączania interesariuszy na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Ankieta	<p>Badanie kwestionariuszowe zostało przeprowadzone metodą CATI na próbie 100 osób, w terminie od 24 sierpnia 2016 r. do 3 września 2016 r.</p> <p>Celem badania była identyfikacja obszarów o wysokiej koncentracji zjawisk problemowych, określenie negatywnych zjawisk czy wskazanie sołectw, w których działania z zakresu rozwoju społecznego, gospodarczego i modernizacji powinny zostać zrealizowane.</p> <p>Wyniki ankiety zostały przedstawione w Załącznik 3 - Wyniki badania ankietowego niniejszego Dokumentu. Kwestionariusz ankiety zamieszczony został w punkcie 15.5.1.</p>
Pierwsze konsultacje społeczne	<p>Pierwsze konsultacje społeczne, skierowane do radnych i sołtysów gminy, odbyły się 7 września 2016 r. o godz. 11:00, w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przy ul. Kościuszki 11 (sala sesyjna nr 11a). Uczestniczyło w nim 18 osób.</p> <p>Celem spotkania było zarówno wyjaśnienie czym jest proces rewitalizacji, zaprezentowanie dotychczasowych wyników badań oraz próba wyznaczenia obszaru, cechującego się koncentracją negatywnych zjawisk.</p> <p>W trakcie spotkania uczestnicy zostali poproszeni o wymienienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mocnych stron i potencjału gminy, – Sposobów na wykorzystanie potencjału gminy, – Negatywnych zjawisk i sposób ich przeciwdziałania, – Przyczyn wskazania obszaru oraz zaproponowanie działań rewitalizacyjnych. <p>Metodą informowania o spotkaniach były:</p> <ul style="list-style-type: none"> – informacje zawarte na stronie internetowej http://www.gmina-sepolno.pl/, – informacje zawarte na portalu społecznościowym – Facebook; – plakaty, – ulotki. <p>Wyniki konsultacji społecznych przedstawione zostały w Załącznik 1 – Pierwsze spotkanie konsultacyjne niniejszego Dokumentu. Wzór plakatu i ulotki przedstawiony został w punkcie 15.5.2.</p>
Drugie konsultacje społeczne	<p>Drugie konsultacje społeczne, skierowane do mieszkańców gminy, odbyły się 29 września 2016 r. o godz. 13:00 w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przy ul. Kościuszki 11. Uczestniczyło w nim 13 osób.</p> <p>Celem spotkania było zarówno wyjaśnienie czym jest proces rewitalizacji, zaprezentowanie dotychczasowych wyników badań oraz próbę wyznaczenia obszaru, cechującego się koncentracją negatywnych zjawisk.</p> <p>W trakcie spotkania uczestnicy zostali poproszeni o wymienienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mocnych stron i potencjału gminy, – Sposobów na wykorzystanie potencjału gminy, – Negatywnych zjawisk i sposób ich przeciwdziałania, – Przyczyn wskazania obszaru oraz zaproponowanie działań rewitalizacyjnych. <p>Metodą informowania o spotkaniach były:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – informacje zawarte na stronie internetowej http://www.gmina-sepolno.pl/, – zaproszenia wysyłane drogą e-mailową do instytucji publicznych i przedstawicieli firm; – informacje zawarte na portalu społecznościowym – Facebook; – plakaty, – ulotki. <p>Wyniki konsultacji społecznych przedstawione zostały w Załącznik 2 – Drugie spotkanie konsultacyjne 15.2 niniejszego Dokumentu. Wzór plakatu i ulotki przedstawiony został w punkcie 15.5.2.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Trzecie konsultacje społeczne</p>	<p>Trzecie konsultacje społeczne odbyły się 15 listopada 2016 r. o godz. 17:00 w Centrum Aktywności Społecznej przy ul. Jeziornej 6 w Sępólnie Krajeńskim. Celem spotkania było zaprezentowanie końcowych prac nad dokumentem i omówienie poszczególnych części Lokalnego Programu Rewitalizacji, m.in. diagnozy, wizji stanu obszaru rewitalizacji, cele rewitalizacyjne i kierunki działań, mechanizmy komplementarności, systemu zarządzania i monitorowania programu rewitalizacji.</p> <p>W spotkaniu uczestniczyło 20 osób. Metodą informowania o spotkaniach były:</p> <ul style="list-style-type: none"> – informacje zawarte na stronie internetowej http://www.gmina-sepolno.pl/, – informacje zawarte na portalu społecznościowym – Facebook; – plakaty. <p>W trakcie spotkania nikt nie zgłosił uwagi do Lokalnego Programu Rewitalizacji.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wywiady pogłębione</p>	<p>Wywiady realizowane były metodą TDI, polegającą na przeprowadzeniu ustrukturyzowanej rozmowy telefonicznej z daną osobą. Miały na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu. Badanie realizowane było w terminie od 1 września 2016 r. do 12 września 2016 r.</p> <p>Respondentami byli przedstawiciele instytucji Urzędu Miejskiego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej, którym zadano pytania dotyczące m.in:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obszarów cechujących się koncentracją zjawisk kryzysowych, – czynników wywierających negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne lokalnej społeczności, – źródeł problemu wykluczenia społecznego, – oceny oferty kulturalno-sportowej, – największych niedogodności na terenieminy, – kierunku rozwoju w celu zapewnienia poprawy jakości życia w gminie. <p>Analiza wypowiedzi respondentów przedstawiona została w Załącznik 4 – Wyniki badania TDI niniejszego Dokumentu.</p> <p>Scenariusz rozmowy przedstawiony został w punkcie 15.5.3.</p>

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Konkurs plastyczny</p>	<p>Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzony został konkurs plastyczny pt. „Gmina Sępólno Krajeńskie po rewitalizacji”. Konkurs realizowany był w terminie od 1 października 2016 r. do 17 października 2016 r. i skierowany był do uczniów szkół podstawowych na terenie gminy. Prace zbierane były w Urzędzie Miejskim przy ul. Kościuszki 11 w Sępólnie Krajeńskim.</p> <p>Celem konkursu było wzmocnienie lokalnej tożsamości, a także kształtowanie postaw prospołecznych od najmłodszych lat.</p> <p>Na konkurs plastyczny wpłynęło 56 prac z 5 szkół podstawowych. Prace plastyczne zostały podzielone na dwie grupy wiekowe, według klas. Grupa pierwsza – klasy od I do III; 28 prac. Grupa druga – klasy od IV do VI; 28 prac.</p> <p>Plakat informujący o konkursie plastyczny zaprezentowany został w punkcie 15.5.4.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych</p>	<p>Interesariusze programu zostali zaproszeni do zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w terminie od 28 października 2016 r. do 9 listopada 2016 r. do godz. 15:30. Wypełnione karty projektowe można było złożyć drogą osobistą w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim, w Biurze Obsługi Klienta, przy ul. Kościuszki 11 lub wysłać na adres: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim, Sekretariat, ul. Kościuszki 11; 89-400 Sępólno Krajeńskie.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Konsultacje na etapie wprowadzania zmian do dokumentu</p>	<p>Konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 przeprowadzone zostały w terminie od 05 kwietnia 2018 r. do 12 kwietnia 2018 r.</p> <p>Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 wraz z załącznikami dostępny był na stronie https://www.gmina-sepolno.pl/, na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej http://www.bip.gmina-sepolno.pl/ oraz w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim ul. Kościuszki 11.</p> <p>Uwagi interesariuszy zbierane były w postaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - papierowej (dostarczenie na adres: Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościuszki 11, 89-400 Sępólno Krajeńskie) - elektronicznej (wypełniony formularz konsultacji można było przesyłać na adres: sekretariat@gmina-sepolno.pl) <p>W ramach konsultacji żaden z interesariuszy nie zgłosił uwagi do dokumentu.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 10 Informacje o spotkaniu konsultacyjnym

Facebook post from Gmina Sępólno Krajeńskie, dated 7 listopada 2016. The post title is "Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023." The text of the post is as follows:

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023.

W związku z kończącymi się pracami związanymi z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023, Burmistrz Sępólna Krajeńskiego zaprasza wszystkich zainteresowanych Lokalnym Programem Rewitalizacji do udziału w spotkaniu informacyjnym kończącym prace nad tworzeniem w/w dokumentu, które odbędzie się we **wtorek 15 listopada 2016 r. godz. 17:00 w Centrum Aktywności Społecznej przy ul. Jeziołnej 6 w Sępólnie Krajeńskim.**

Dokument przedstawia opis obszaru zdegradowanego i szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, stworzoną na podstawie analizy zjawisk kryzysowych. Diagnoza zawarta w programie obejmuje analizę sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W Dokumencie zaprezentowana została wiza stanu obszaru rewitalizacji oraz związane z nią cele, kierunki działań oraz planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które powinny stanowić realną szansę naprawy sytuacji kryzysowej. Lokalny Program Rewitalizacji zawiera również opis mechanizmów komplementarności, partycypacji społecznej oraz systemu zarządzania i monitoringu programu rewitalizacji.

Serdecznie Zapraszamy!!!

The post includes a graphic illustration of a green landscape with rolling hills, trees, and a small house. The right sidebar of the Facebook post shows engagement statistics: 1626 users watching, 2 people visited, and a list of liked pages including "Ekologiczne Inicj...", "Zakład Transport...", and "Szlachetna Paczka...".

Źródło: Facebook Gmina Sępólno Krajeńskie.

Rysunek 11 Informacja o zbieraniu kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych

The image shows a screenshot of a Facebook post from the official page of Gmina Sępólno Krajeńskie. The post, dated 28 października 2016, is titled "Fiszka projektowa - Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sępólno Krajeńskie." It contains detailed information about the local revitalization program, including a link to the project form, the deadline for submission (November 9, 2016), and the location for submitting forms (Urząd Miejski in Sępólno Krajeńskie). A green banner at the bottom of the post reads "Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie". The right side of the screenshot shows the Facebook interface, including the number of likes (1645), a map of the location, and a list of liked pages such as "Ekologiczne Inicj..." and "Zakład Transport...".

Źródło: Facebook Gmina Sępólno Krajeńskie.

Rysunek 12 Informacja o rozpoczęciu konkursu plastycznego

Źródło: <http://www.gmina-sepolno.pl>

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono szereg badań, zarówno jakościowych jak i ilościowych. Ogólne wyniki przedstawiono w załącznikach do niniejszego dokumentu.

Głosy interesariuszy zostały wzięte pod uwagę zarówno na etapie diagnozy, wyznaczania obszaru rewitalizacji, jak i projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Badanie ankietowe

W badaniu ankietowym udział wzięło 63,0% kobiet i 37,0% mężczyzn, wśród których dominowały osoby w przedziale wiekowym 28-37 lat. Najwięcej badanych było mieszkańcami miasta Sępólno Krajeńskie. Najważniejsze wnioski z badania ankietowego kształtują się następująco:

- pod względem stanu społeczno-gospodarczego najgorzej ocenione zostało miasto Sępólno Krajeńskie – 31,3% ankietowanych określiło stan jako „zły”. Najwięcej odpowiedzi pozytywnych uzyskało Komierowo i Skarpa (10,0% wskazań „dobry”).
- Respondenci wymienili problemy o wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych, wśród których wskazali na problemy społeczne, tj. niskie dochody mieszkańców, ubóstwo (11,3% wskazań „bardzo duża”), przemoc w rodzinie, alkoholizm (12,0%), niski poziom bezpieczeństwa (11,3%); przestrzenno-funkcjonalne, tj. niską jakość terenów publicznych (12,0%) i techniczne, tj. słabą infrastrukturę transportową (suma odpowiedzi „duża” i „bardzo duża” 29,3%).
- W zakresie działań, jakie powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk, respondenci najczęściej wskazywali na zły stan infrastruktury drogowej, tj. poprawa stanu technicznego dróg (37,7%) i chodników (10,9%), budowę obwodnicy (16,9%) czy ścieżek rowerowych (8,7%).
- Zdaniem badanych działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego, gospodarczego i modernizacji lub budowy nowej infrastruktury są najbardziej potrzebne w mieście Sępólnie Krajeńskim, a następnie w Wałdowie, Lutowie i Kawle.

Wywiady indywidualne

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono 5 telefonicznych wywiadów indywidualnych. Wnioski z przeprowadzonych wywiadów z Urzędu Miejskiego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawione zostały poniżej:

- Obszarem cechującym się koncentracją zjawisk negatywnych jest miasto Sępólno Krajeńskie, ze względu na niską konkurencyjność lokalnych przedsiębiorców względem marketów wielogabarytowych i słabo rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną. Degradacja sfery środowiskowej występuje głównie na obszarze wiejskim i dotyczy zalewania terenów przez wody rzek Sępoleńka i Kamionka.
- Zdaniem respondentów negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne lokalnej społeczności wywierają następujące czynniki: społeczne (przestępstwa, brak bezpieczeństwa), ekonomiczne (brak miejsc pracy), przestrzenno-funkcjonalne

(wysokie natężenie ruchu samochodowego, brak rozwiązań infrastrukturalnych) i geograficzne (położenie na terenie nizinnym).

- Wskazano, że największym źródłem wykluczenia społecznego jest brak miejsc pracy, a także niskie zarobki mieszkańców gminy. Wysokie bezrobocie generuje występowanie problemu patologii społecznych (m.in. alkoholizmu, „dziedziczenia” braku chęci do aktywnego działania). Dostrzega się również wykluczenie w dostępie do systemu opieki społecznej.
- Zdaniem respondentów baza kulturalna i sportowo-rekreacyjna w gminie jest wystarczająca.
- Największą niedogodnością na terenie gminy jest niedostateczna infrastruktura drogowa (szczególnie na terenie miasta) oraz brak odpowiednio rozwiniętej infrastruktury dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Badani uznali, że kierunkiem rozwoju, którego realizacja zapewni poprawę jakości w gminie jest rozwój infrastruktury drogowej, a następnie przygotowanie terenów inwestycyjnych atrakcyjnych dla zewnętrznych inwestorów.

Sprawozdania z konsultacji społecznych

Na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji odbyło się jedno spotkanie z radnymi i sołtysami gminy oraz dwa spotkania z mieszkańcami. Łącznie uczestniczyło w nich 51 osób.

Celem spotkania było zaprezentowanie interesariuszom czym jest rewitalizacja, jak przebiega proces projektowania Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zaprezentowanie dotychczasowych wyników badań. Podjęto również próbę wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz przeznaczonych do rewitalizacji. Interesariuszy zachęcono również do uczestnictwa w części warsztatowej. Wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych przedstawiono poniżej:

- Za atuty gminy uznano: walory przyrodniczo-krajobrazowe, liczne tereny przemysłowe, aktywną działalność organizacji pozarządowych i instytucji publicznych i rozwiniętą bazę sportowo-rekreacyjną.

- Mieszkańcy za potencjał gminy uznali: wolne tereny inwestycyjne i rozwijającą się sferę gospodarczą oraz bogactwo zasobów przyrodniczo-krajobrazowych.
- W trakcie części warsztatowej interesariusze LPR poproszeni zostali o wskazanie negatywnych zjawisk. Do najczęściej wymienianych zaliczyć należy: wysoki poziom bezrobocia, ubóstwo wśród mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, słaba jakość dróg i brak obwodnicy.
- W trakcie warsztatów uczestnicy poproszeni zostali o wskazanie obszarów, które wymagają interwencji. Do nich zaliczono: okolice Plac Wolności i Nowego Rynku na terenie miasta oraz sołectwa m.in. Sikorz, Zboże, Lutowo, Piaseczno, Wilkowo, Wiśniewa, Wałdówko i Kawle. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny zostać zrealizowane na wskazanych obszarach.

Efekty konsultacji społecznych

- Problemy o wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych, wskazane w badaniu ankietowym, były podstawą do wyboru mierników wskaźnikowych.
- Wybór obszaru rewitalizacji na terenie miasta Sępólno Krajeńskie potwierdzony został w głosach uczestników spotkań konsultacyjnych i telefonicznych wywiadach indywidualnych.
- Na podstawie analizy negatywnych zjawisk, wskazywanych w trakcie konsultacji społecznych, stworzone zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne.
- Wszystkie zgłoszone propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnione zostały w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

10.2 Partycypacja społeczna na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

W Lokalnym Programie Rewitalizacji istotne jest określenie roli partycypacji społecznej na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania, które rozpocznie się po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Dla partycypacji społecznej istotne jest, aby zapewnić aktywny udział mieszkańców w pracach Zespołu Zadaniowego oraz w szerokich konsultacjach społecznych. Zespół Zadaniowy, stanowiący organ opiniodawczo-doradczy dla Burmistrza, odpowiedzialny będzie za informowanie interesariuszy o stopniu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Forma i instrumenty powinny każdorazowo dostosowane być do lokalnych warunków i możliwości działania. W celu zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o etapach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji przewiduje się następujące formy konsultowania:

- Debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji;
- Strona internetowa <http://www.gmina-sepolno.pl/>;
- Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Sępólno Krajeńskie;
- Portal społecznościowy – Facebook;
- Ankiety z wykorzystaniem mediów społecznościowych;
- Festyny połączone z prezentacją efektów rewitalizacji.

Partycypacja społeczna, po uchwaleniu Lokalnego Programu Rewitalizacji i uzyskaniu pozytywnej oceny przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, zostanie zapewniona, pomimo że na etapie sporządzania dokumentu osoby prywatne oraz przedsiębiorcy nie byli zainteresowani aktywnym włączeniem się w proces rewitalizacji. Jednocześnie nie wyklucza się możliwości podjęcia współpracy na kolejnych etapach wdrażania dokumentu. Ponadto, aktywny udział instytucji publicznych (m.in. Centrum Kultury i Sztuki, Centrum Aktywności Społecznej, Uniwersytet Trzeciego Wieku, itp.) i organizacji pozarządowych (m.in. Stowarzyszenie „DOROŚLI-DZIECIOM”, Koła Gospodyń wiejskich, itp.) w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozwoli na faktyczny wpływ interesariuszy na etapie wdrażania i monitorowania.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 17 Ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Obszar 2: Włocibórz	III kwartał 2018 r. – IV kwartał 2019 r.	1.1.NEONO WA SYMFONIA BARW – poszukiwanie talentów	S	1. Działania animacyjne i edukacyjne	Gmina Sępólno Krajeńskie, Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Rada Sołecka wsi Włocibórz	20 000,00	85	17 000,00	EFS 17 000,00	-	3 000,00 - środki własne Gminy	-	11.1	-	
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	II kwartał 2020 r. – III kwartał 2022 r.	1.2.Plenery ze sztuką w sercu miasta	S	1. Działania animacyjne i edukacyjne	Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim	59 000,00	85	50 000,00	EFS 50 000,00	-	9 000,00 – środki własne Gminy	-	11,1	-	5,3
Obszar 1: Centrum miasta	III kwartał	1.3.Poranki symfoniczne	S	1. Działania animacyjne	Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie	59 000,00	85	50 000,00	EFS 50 000,00	-	9 000,00 –	-	11.1	-	5,3

²⁷ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2020 r. – IV kwartał 2022 r.	w sercu miasta		i edukacyjne	Krajeńskim						środki własne Gminy				
Obszar 2: Włóscibórz Obszar 3: Jazdrowo	III kwartał 2018 r. – IV kwartał 2020 r.	1.4.Gry Wielkoformatowe XXL	S	1. Działania animacyjne i edukacyjne	Gmina Sępólno Krajeńskie, Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Rady Sołeckie,	50 000,00	85	42 500,00	EFS 42 500,00	-	7 500,00 – środki własne Gminy	-	11.1	-	
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego Obszar 2: Włóscibórz Obszar 3: Jazdrowo	III kwartał 2018 r. – IV kwartał 2021 r.	2.1.Program „Rodzina na PLUS”	S	2. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych społecznie	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Stowarzyszenie „DOROŚLI-DZIECIOM” w Sępólnie Krajeńskim, Klub Młodych Twórców działającym przy Stowarzyszeniu „DOROŚLI-DZIECIOM” w Sępólnie Krajeńskim, Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim, Centrum Sportu i Rekreacji	500 000,00	80	400 000,00	-	-	400 000,00 MRPIPS Program „Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – nowy wymiar 2020” 100 000,00 – środki własne Gminy	-	-	-	5.3

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
					w Sępólnie Krajeńskim, Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim										
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego Obszar 2: Włóścibórz Obszar 3: Jazdrowo	II kwartał 2020 r.– IV kwartał 2023 r.	3.1 Aktywnie społecznie – 50+	S	3. Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Stowarzyszenie „DOROŚLI-DZIECIOM” i Klub Młodych Twórców działający przy Stowarzyszeniu „DOROŚLI-DZIECIOM”; Koła Gospodyń wiejskich; Animatorzy lokalni; Zespół Interdyscyplinarny w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Sportu i Rekreacji	600 000,00	80	480 000,00	-	-	480 000,00 MRPIPS Program „Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – nowy wymiar 2020” 120 000,00 – środki własne Gminy	-	-	-	5,3

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
					w Sępólnie Krajeńskim; Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim; Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim; Ośrodki zdrowia działające na terenie gminy; Uniwersytet Trzeciego Wieku w Sępólnie Krajeńskim; Centrum Aktywności Społecznej w Sępólnie Krajeńskim										
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	II kwartał 2019 r.- I kwartał 2020 r.	4.1. Powrót na rynek pracy	S	4. Wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji zmagających się z problemem bezrobocia	Gmina Sępólno Krajeńskie	300 000,00	85	255 000,00	EFS 255 000,00	-	45 000,00 – środki własne Gminy	-	8.2	8.2.1	5.3
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami	III kwartał 2018 r. – IV kwartał	4.2 Organizacja kursu w zakresie organizacji	S	4. Wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji zmagających się	Gmina Sępólno Krajeńskie	140 000,00	85	119 000,00	EFS 119 000,00	-	21 000,00 – środki własne Gminy	-	9.2	9.2.1	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Jeziora Sępoleńskiego	2019 r.	impres masowych		z problemem bezrobocia											
Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	III kwartał 2018 r. – II kwartał 2020 r.	4.3 Warsztaty z zakresu samozatrudnienia i zakładania własnej działalności gospodarczej	S	4. Wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji zmagających się z problemem bezrobocia	Gmina Sępólno Krajeńskie	500 000,00	85	425 000,00	EFS 425 000,00	-	75 000,00 – środki własne Gminy	-	8.3.	-	
Obszar 2: Włóścibórz Obszar 3: Jazdrowo	II kwartał 2018 r. – IV kwartał 2021 r.	5.1. Gminny program usuwania azbestu	Ś	5. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	Gmina Sępólno Krajeńskie	220 000,00	70	154 000,00	-	-	154 000,00 – - (WFOŚiGW) ; 66 000,00 – środki własne Gminy	-	-	-	
Obszar 2: Włóścibórz Obszar 3: Jazdrowo	III kwartał 2018 r. – IV kwartał 2021 r.	5.2. Kampania promocyjna usuwania azbestu	Ś	5. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	Gmina Sępólno Krajeńskie, Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. i	12 000,00	70	8 400,00	-	-	8 400,00 - (WFOŚiGW) ; 3 600,00 – środki własne Gminy	-	-	-	
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	I etap: III kwartał 2018 – III kwartał	5.3. Modernizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim	T	5. Poprawa jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska	Gmina Sępólno Krajeńskie	3 500 000,00	82	2 884 130,00	-	EFRR 2 884 130,00	1 615 870,00 – środki własne Gminy	-	6.2.	-	1.2 1.3 2.1 3.1 4.1

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr/nazwa)	Typ projektu ²⁷	Przedsięwzięcie (nr/nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	2020 II etap: II kwartał 2022 – III kwartał 2023														

Źródło: opracowanie własne.

Projekt infrastrukturalny **5.3. Modernizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim** zintegrowany jest z następującymi projektami miękkimi:

- **1.2. Plenery ze sztuką w sercu miasta** - projekt realizowany będzie częściowo w Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, jednak większość planowanych działań odbywać się będzie na Rynku Miejskim. Miejsce to zostało wybrane z uwagi na dużą ilość miejsca, która pozwoli na realizację wystaw i plenerów oraz otwartą przestrzeń, która sprzyja mniej formalnemu charakterowi, pozwala na swobodne włączanie się w działania i integrację przechodzących obok dzieci i młodzieży. Zajęcia w Centrum Kultury niektórym dzieciom mogą kojarzyć się z czymś nudnym, poważnym. Organizacja projektu na zewnątrz pozwoli im przyjrzeć się zajęciom, ich formie, przekonają się, że jest to przede wszystkim fajna zabawa, która uczy i rozwija zainteresowania.
- **1.3. Poranki symfoniczne w sercu miasta** – podobnie jak w przypadku projektu *Plenery ze sztuką w sercu miasta*, ze względu na niedostateczną infrastrukturę budynku i terenu wokół budynku Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, realizacja projektu odbywać się będzie głównie na terenie Rynku Miejskiego. Rynek zapewni dostateczną ilość miejsca, a zmodernizowana przestrzeń będzie sprzyjać w spędzaniu czasu na placu. Muzyka symfoniczna nadal uważana jest za muzykę „nie dla każdego”, nudną, zbyt poważną. Projekt

będzie przełamował ten stereotyp, a jego realizacja w otwartej przestrzeni pozwoli przełamać stereotypy, włączyć dzieci dotąd niechętnie uczestniczące w zajęciach Centrum Kultury, zaktywizować je i wyrwać z domu.

- **2.1. Program „Rodzina na PLUS”** – uczestnicy projektu zostaną włączeni w działania na rzecz obszaru rewitalizacji polegające na zaangażowaniu przy odnowie Rynku Miejskiego. Pomoc w rewitalizacji przestrzeni sprawi, że uczestnicy projektu poczują się częścią wspólnoty, zobaczą, że ich działania mają realny wpływ na otoczenie, a wspólne działanie na rzecz gminy zbliży do siebie rodziny. Po zakończeniu modernizacji Rynku rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym korzystać będą z przestrzeni podczas festynów, pikników i innych spotkań. Dodatkowo, osoby, które włączą się w modernizację Rynku chętniej będą spędzać na nim czas, integrując się z sąsiadami i zacieśniając więzi z rodziną.
- **3.1. Aktywnie społecznie – 50+** - podobnie jak uczestnicy projektu 2.1 osoby starsze zostaną zaangażowane w działania na rzecz obszaru rewitalizacji poprzez włączenie się w odnowę Rynku Miejskiego. Seniorzy, którzy często czują się niepotrzebni, będą mieli szansę zaangażować się realne działanie na rzecz swojego otoczenia. Osoby starsze będą korzystać z przestrzeni Rynku także po jego modernizacji. Będą odbywać się na nim spotkania integracyjne, festyny, zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu.
- **4.1. Powrót na rynek pracy** - po zakończeniu realizacji projektu wspierającego osoby bezrobotne, wyłonione zostaną dwie osoby z obszaru rewitalizacji, którym zaproponowane zostanie zatrudnienie przy pobieraniu opłat za parking. Dzięki realizacji projektu *Modernizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim* oraz powiązanych projektów miękkich wzrośnie liczba osób korzystających z parkingu, co spowoduje konieczność zatrudnienia dwóch osób.

Tabela 18 Ramy finansowe dla projektów na liście uzupełniającej

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁸	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nr/nazwa)	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFIS	EFRR	Inne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Poza obszarem rewitalizacji: Lutowo	1.	S	Klub podróżnika	30 000,00	-	-	30 000,00 zł - środki własne Gminy	
Poza obszarem rewitalizacji: Lutowo	2.	PF	Adaptacja budynku „starej szkoły” na cele aktywizacji społecznej	750 000,00			472 500,00 zł - PROW Rozwój terytorialny 277 500,00 zł – środki własne Gminy	

Źródło: opracowanie własne.

²⁸ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, T – techniczny, PF – przestrzenno-funkcjonalny

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

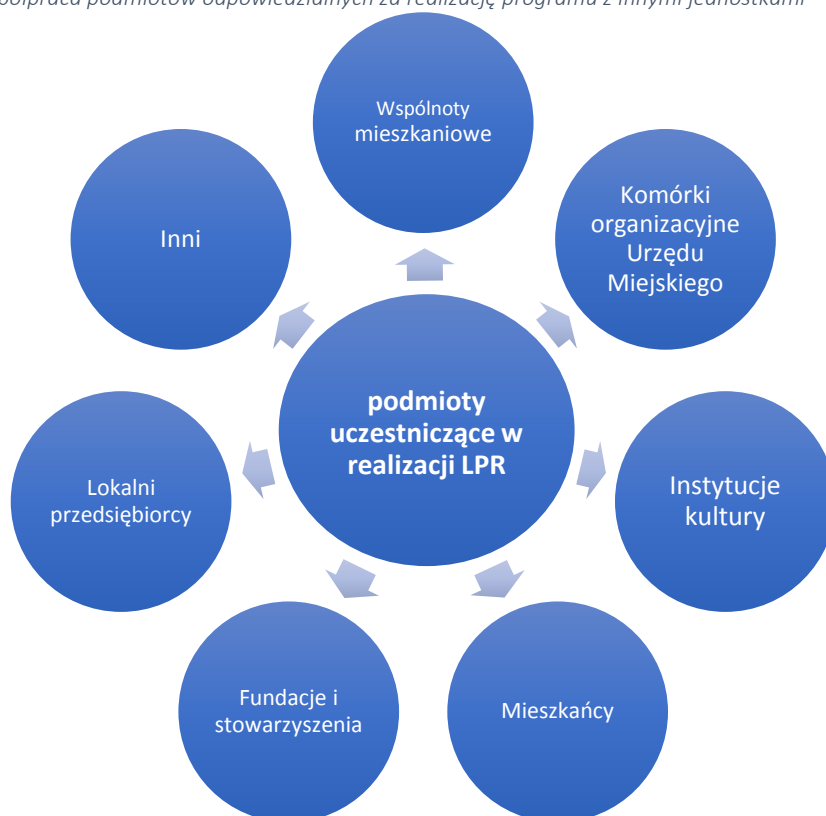
System wdrażania i zarządzania jest jednym z nadrzędnych elementów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023. Obejmuje szereg narzędzi usprawniających realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz realizację założonych celów. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji ma na celu kierowanie realizowanymi działaniami tak, by umożliwić wyprowadzenie obszarów zdegradowanych, w tym szczególnie wyznaczonych do rewitalizacji, ze stanu kryzysowego.

Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia programu rewitalizacji należą do zadań własnych gminy. Głównymi podmiotami, odpowiedzialnymi za wdrożenie i nadzór programu są: Burmistrz Sępólna Krajeńskiego, Rada Miejska oraz Zespół Zadaniowy (i wyznaczony koordynator).

Zaznaczyć należy, że jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań, a także przepływ informacji. Z tego względu istotne jest prowadzenie skoordynowanych działań na rzecz społeczności, gospodarki i przestrzeni, przy utrzymaniu zasady partycypacji i partnerstwa.

Rysunek 13. Współpraca podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu z innymi jednostkami

Źródło: Opracowanie własne.

Sposób koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

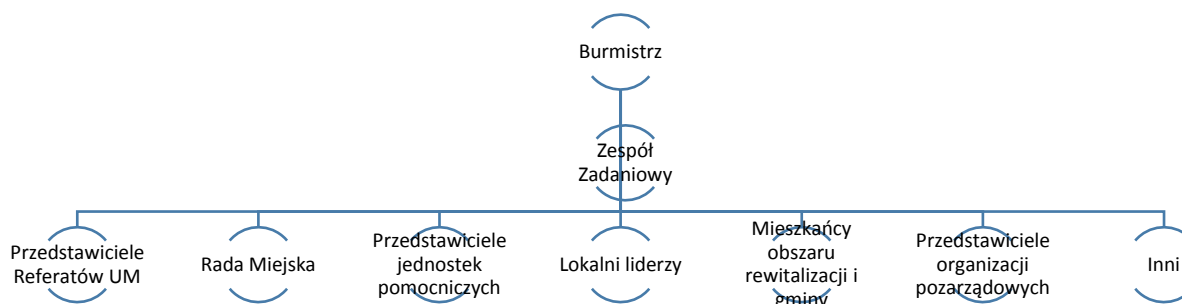
Jak wspomniano, koordynatorem całego procesu rewitalizacji będzie **Zespół Zadaniowy**, który zostanie powołany drogą zarządzenia Burmistrza Gminy Sępólno Krajeńskie, po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2023. Zespół Zadaniowy składać się będzie z 5 osób:

- 3 pracowników z Referatu Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego i Referatu Spraw Obywatelskich;
- 2 pracowników z Gminnych Jednostek.

W celu sprawnego zarządzania programem Burmistrz wyznaczy **członka z Zespołu Zadaniowego** odpowiedzialnego za koordynację i wsparcie członków w realizacji zadań.

Sposób koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji przedstawiono poniżej.

Rysunek 14 Schemat koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Najważniejsze zadania poszczególnych podmiotów przedstawiono poniżej.

Tabela 19 Zadania podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Podmiot	Zakres zadań
Burmistrz Gminy Sępólno Krajeńskie	<ul style="list-style-type: none"> – Zarządzanie LPR, – Powołanie Zespołu Zadaniowego w formie zarządzenia, – Nadzów nad strukturą zarządczą.
Zespół Zadaniowy wraz z koordynatorem	<ul style="list-style-type: none"> – Organizacja sprawnej współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w LPR, – Koordynowanie działań projektowych, – Wspieranie projektów ujętych w programie (m.in. poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych), – Ocena projektów rewitalizacyjnych pod kątem osiągania celów, – Przygotowywanie propozycji aktualizacji LPR, – Promocja LPR, – Wdrażanie systemu monitorowania i ewaluacji programu, – Okresowa weryfikacja stanu realizacji projektów, – Sporządzanie raportów okresowych i raportu końcowego.
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> – Podejmowanie uchwał związanych z Lokalnym Programem Rewitalizacji lub jego aktualizacją, – Wprowadzenie zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych do załącznika do uchwały

	w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy. – Podjęcie uchwały o uchyleniu LPR w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów w nim zawartych.
Przedstawiciele referatów Urzędu Miejskiego	– Przygotowanie wniosków o dofinansowanie projektów, – Przygotowanie niezbędnej dokumentacji związanej z realizacją projektów, – Obsługa organizacyjna Zespołu Zadaniowego, – Uwzględnienie projektów w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz budżetach rocznych.
Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji	– Niezależnie od wewnętrznej struktury organizacyjnej dot. monitoringu i zarządzania, zewnętrzne ciało opiniodawcze stanowić będą grupy interesariuszy programu rewitalizacji (mieszkańcy, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia), – Udział przy aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne.

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji oparty będzie na zarządzaniu, koordynowaniu, monitoringu i ocenie, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności z dokumentami strategicznymi (wyższego stopnia, a także lokalnymi) oraz zaangażowaniu lokalnych partnerów.

System informacji i promocji

Partycypacja społeczna, partnerstwo i aktywizacja społeczności lokalnej to jedne z filarów sukcesywnego wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Aspektem tym sprzyjać będzie przyjęta odpowiednia strategia promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023. Zaangażowanie partnerów na każdym etapie wdrażania LPR umożliwi aktywny udział w planowaniu i realizacji zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnych z potrzebami i oczekiwaniami. Do założeń promocyjnych należy:

Rysunek 15 Promocja LPR

Informowanie o przyczynach i planowanych skutkach rewitalizacji

Przybliżanie mieszkańcom profitów płynących z realizacji LPR

Umożliwianie interesariuszom wyrażania swoich opinii

Zachęcanie do dzielenia się pomysłami na przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Źródło: Opracowanie własne.

Działania informacyjno-promocyjne związane są bezpośrednio z partycypacją społeczną i włączeniem interesariuszy w realizację programu. Partycypacja w tym przypadku opiera się na współdecydowaniu, aktywnym uczestnictwie w projektach i kontroli obywatelskiej. W tym celu zaleca się:

- organizację zebrań, spotkań, warsztatów i konsultacji z interesariuszami programu,
- wydawanie informatorów, ulotek, plakatów i innych informacji, w celu wypromowania działań podejmowanych w ramach LPR,
- udostępnianie lokalnym mediom informacji odnoszących się do postępów w procesie wdrażania LPR,
- publikację sprawozdań z wdrażania LPR na stronach internetowych oraz w Urzędzie Miejskim;
- inicjowanie dyskusji na temat Programu przy okazji różnorodnych spotkań, konferencji i wydarzeń.

Zastosowanie różnorodnych form współpracy z interesariuszami Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji.

Harmonogram realizacji programu rewitalizacji

Harmonogram realizacji programu rewitalizacji obejmuje okres od 2016 (rozpoczęcie prac nad programem) do 2023 roku (planowane zakończenie realizacji projektów zaplanowanych w programie).

Rysunek 16 Harmonogram realizacji LPR

2016-2017-2018

- opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji
- uchwalenie Lokalnego Programu Rewitalizacji
- powołanie drogą zarządzenia Burmistrza Gminy Sępólno Krajeńskie Zespołu Zadaniowego
 - rozpoczęcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

2018

- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

2019

- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych
 - ocena okresowa

2020

- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

2021

- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych
 - ocena okresowa

2022

- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

2023

- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych
 - ocena podsumowująca
 - przygotowanie raportu końcowego
- zakończenie realizacji celów i działań założonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu rewitalizacji

13.1 Monitoring

System monitorowania jest jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji. Zaprogramowanie optymalnego systemu stałej obserwacji i kontroli procesu rewitalizacji, który zapewni sprawdzenie stopnia wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, odbywać się będzie poprzez monitorowanie wartości wskaźników będących podstawą wyznaczenia obszaru rewitalizacji, tj.:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [%] (dla Obszaru 1, 2 i 3);
- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze [%] (dla Obszaru 1);
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze [%] (dla Obszaru 1, 2 i 3);
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze [%] (dla Obszaru 2 i 3);
- Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze [%] (dla Obszaru 1);
- Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw [%] (dla Obszaru 2 i 3).

Dane pozyskiwane będą od instytucji publicznych (w tym Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i Zakładu Gospodarki Komunalnej). Proces agregowania danych odbywać się będzie na poziomie umożliwiającym podsumowanie i zaklasyfikowanie ich do obszarów rewitalizacji. Wskazane jest, by działania monitorujące uzupełnione były o pozyskanie danych z badań ankietowych oraz spotkań konsultacyjnych z interesariuszami, co pozwoli na ponowną charakterystykę ich potrzeb. Wyznaczone w tym celu koordynator z Zespołu Zadaniowego, przygotowywać będzie **raz na dwa lata raporty** relacjonujące przebieg wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Monitoring obejmować będzie:

- Monitoring rzeczowy – polegać będzie na bieżącej weryfikacji realizacji projektów rewitalizacyjnych i osiągniętych efektów pod względem merytorycznym oraz zgodnie z przyjętym harmonogramem czasowym na podstawie wskaźników;
- Monitoring finansowy – dotyczyć będzie określania sprawności wydatkowania środków oraz postępów w realizacji planu finansowego.
- Monitoring osiągnięcia celów rewitalizacji – pozwoli na określenie czy wyznaczone cele rewitalizacji zostały zrealizowane.

Wskaźniki monitorowania założonych celów rewitalizacji wraz ze źródłem pozyskania danych przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 20. Wskaźniki monitorowania założonych celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2015	Rok docelowy 2023	Źródło pozyskania danych
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Włóścibórz			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	12,96%	9,26%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	43,43%	33,33%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Jazdrowo			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	11,36%	6,82%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	90,00%	40,00%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego			
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	31,85%	29,91%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Cel rewitalizacji: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Włóścibórz			
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z programów aktywizacji społecznej	0	47	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Jazdrowo			
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	0	5	Sprawozdanie z działalności

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2015	Rok docelowy 2023	Źródło pozyskania danych
korzystająca z programów aktywizacji społecznej			podmiotów świadczących usługi skierowane do osób starszych
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego			
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z programów aktywizacji społecznej	0	248	Sprawozdanie z działalności podmiotów świadczących usługi skierowane do osób starszych
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	11,80%	10,25%	Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim, Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Cel rewitalizacji: Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i minimalizacja zagrożeń dla środowiska naturalnego			
Włóscibórz			
Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw	52,27%	40,91%	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Jazdrowo			
Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw	43,75%	31,25%	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim
Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego			
Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze	12,61%	12,30%	Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Sępólnie Krajeńskim
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	0	8970 m ²	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 21 Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania osiągnięte dzięki projektom rewitalizacyjnym

Nazwa wskaźnika	Wskaźniki produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania
Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Kierunek działania: Wyrównanie szans w dostępie do dóbr kultury i edukacji dzieci do lat 17			
1.1 NEONOWA SYMFONIA BARW – poszukiwanie talentów	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) - 43	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) - 30	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze <u>Włocibórz:</u> Spadek o 10,10% <u>Jazdrowo:</u> Spadek o 50,00% <u>Centrum miasta Sępólno Krajeńskie z okolicami Jeziora Sępoleńskiego:</u> Spadek o 1,94%
1.2. Plenery ze sztuką w sercu miasta	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) - 100	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) - 80	
1.3. Poranki symfoniczne w sercu miasta	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) - 100	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) - 80	
1.4. Gry Wielkoformatowe XXL	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP/LSR) - 40	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (wskaźnik SzOOP/LSR) - 30	
Kierunek działań: Wsparcie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie			
2.1. Program „Rodzina na PLUS”	Liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w projekcie (wskaźnik autorski) - 60	Liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, u których wzrosła samodzielność i aktywność społeczna (wskaźnik autorski) - 50	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze <u>Włocibórz:</u> Spadek o 3,70% <u>Jazdrowo:</u> Spadek o 4,54% Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej

Nazwa wskaźnika	Wskaźniki produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania
			<p>liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze</p> <p><u>Włóscibórz:</u> Spadek o 10,10%</p> <p><u>Jazdrowo:</u> Spadek o 50,00%</p> <p><u>Centrum miasta Sępólno Krajeńskie z okolicami Jeziora Sępoleńskiego:</u> Spadek o 1,94%</p>
Cel rewitalizacji: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Kierunek działań: Rozwój usług społecznych skierowanych do osób starszych			
3.1. Aktywnie społecznie – 50+	Liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w projekcie (wskaźnik autorski) - 300	Liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, u których wzrosła samodzielność i aktywność społeczna (wskaźnik autorski) - 250	<p>Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z programów aktywizacji społecznej</p> <p><u>Włóscibórz:</u> Wzrost o 47</p> <p><u>Jazdrowo:</u> Wzrost o 5</p> <p><u>Centrum miasta Sępólno Krajeńskie z okolicami Jeziora Sępoleńskiego:</u> Wzrost o 248</p>
Kierunek działania: Podniesienie kompetencji bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji			
4.1 Powrót na rynek pracy	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C003) (wskaźnik SzOOP) - 30	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP) - 25 Liczba osób pracujących, łącznie z pracującymi na własny rachunek, po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP) - 8	<p>Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze</p> <p><u>Centrum miasta Sępólno Krajeńskie z okolicami Jeziora Sępoleńskiego:</u> Spadek o 1,55%</p>
4.2 Organizacja kursu w zakresie organizacji imprez masowych	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik SzOOP) - 20	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP) – 15	<p>Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze</p> <p><u>Centrum miasta Sępólno Krajeńskie z okolicami Jeziora Sępoleńskiego:</u></p>

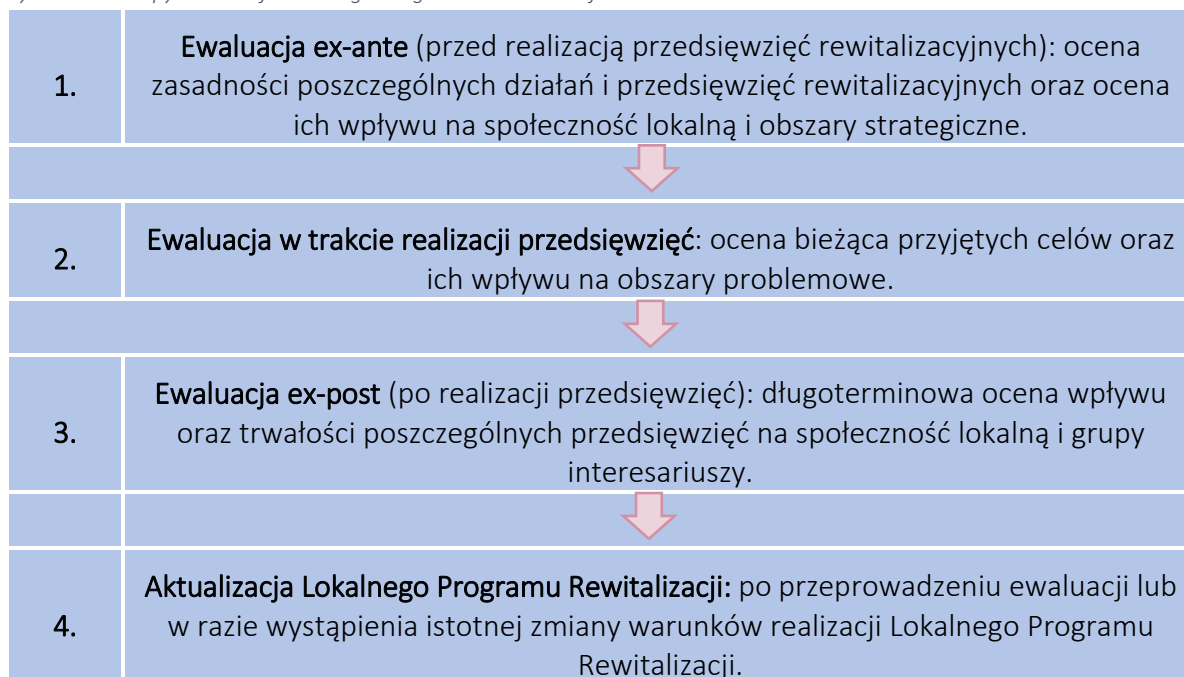
Nazwa wskaźnika	Wskaźniki produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania
		Liczba osób pracujących, łącznie z pracującymi na własny rachunek, po opuszczeniu programu (wskaźnik SzOOP) - 5	Spadek o 1,55%
4.3. Warsztaty z zakresu samozatrudnienia i zakładania własnej działalności gospodarczej	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie (wskaźnik SzOOP) - 10	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (wskaźnik SzOOP) – 5	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze <u>Centrum miasta Sępólno Krajeńskie z okolicami Jeziora Sępoleńskiego:</u> Spadek o 1,55%
Cel rewitalizacji: Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i minimalizacja zagrożeń dla środowiska naturalnego			
Kierunek działania: Zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych			
5.1. Gminny program usuwania azbestu	Liczba złożonych wniosków o usunięcie azbestu przez właścicieli nieruchomości (wskaźnik autorski) – 9	Liczba budynków z inwentaryzowanym azbestem (wskaźnik autorski) - 6	Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw <u>Włocibórz:</u> Spadek o 11,36%
5.2. Kampania promocyjna usuwania azbestu	Liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych (wskaźnik autorski) - 16	Liczba budynków z inwentaryzowanym azbestem (wskaźnik autorski) - 6	Udział budynków i gospodarstw, w których istnieje potrzeba usunięcia azbestu w stosunku do ogółu budynków i gospodarstw <u>Jazdrowo:</u> Spadek o 12,5%
5.3. Modernizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (wskaźnik SzOOP) - 8970 m ²	Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (wskaźnik SzOOP) - 8000 (w tym osób zamieszkujących obszar rewitalizacji – 2000)	Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze <u>Centrum miasta Sępólno Krajeńskie z okolicami Jeziora Sępoleńskiego:</u> Spadek o 0,31%

Źródło: Opracowanie własne.

Tak zaplanowany monitoring, w postaci działań ewaluacyjnych podejmowanych w ramach Programu Rewitalizacji, pozwoli na ocenę stopnia realizacji założonych celów oraz ich wpływu na zdiagnozowane obszary problemowe.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji przebiegała będzie etapowo:

Rysunek 17 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Monitoring i ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji przekazywane będą do wiadomości publicznej.

W sytuacji, gdy stwierdzony zostanie brak realizacji założonych celów rewitalizacji, skutkujący tym samym brakiem poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, przeprowadzona zostanie aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zmiany wynikać mogą z:

- Przyczyn wewnętrznych – niskiego zaangażowania interesariuszy w realizację Programu; potrzeby skierowania interwencji odpowiadającej na inne problemy, które zostały zgłoszone przez mieszkańców obszaru rewitalizacji; nieodpowiednio dobranych działań rewitalizacyjnych.
- Przyczyn zewnętrznych – zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, wpływającej na obniżenie lokalnego potencjału, a tym samym niską efektywność realizacji projektów rewitalizacyjnych.

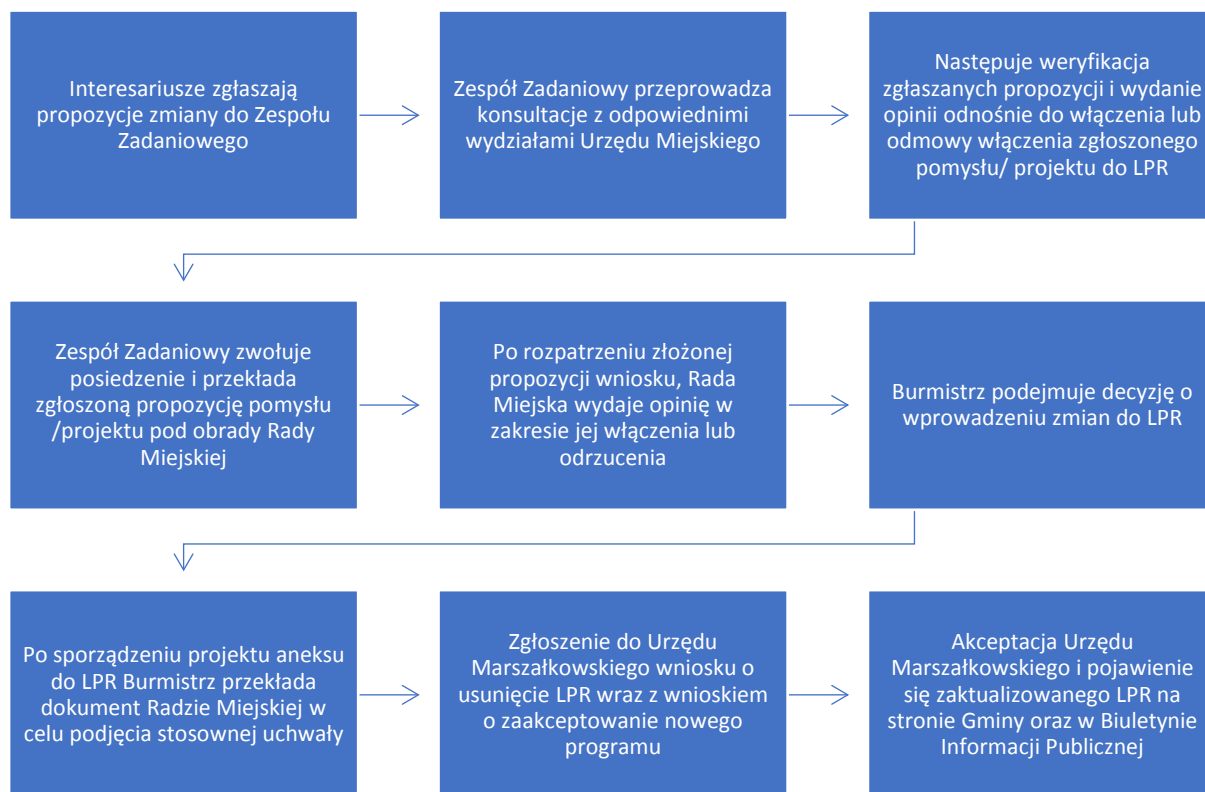
W przypadku zdiagnozowania niskiego poziomu zaangażowania interesariuszy w realizację Programu, zorganizowane zostaną spotkania informacyjno-promocyjne na obszarze rewitalizacji. Również w momencie nieodpowiednio dobranych działań rewitalizacyjnych, zmodyfikowana zostanie lista projektów w sposób, który umożliwi osiągnięcie założonych celów rewitalizacji. Kiedy zdiagnozowana zostanie potrzeba skierowana interwencji odpowiadającej na inne problemy zgłoszone przez interesariuszy PR, sytuacja zostanie zweryfikowana na podstawie analizy mierników wskaźnikowych, a następnie skonsultowana z Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym. Natomiast kiedy zmiany wynikać będą z przyczyn zewnętrznych, sytuacja zostanie również skonsultowana z IZ RPO WK-P.

Każda aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały przez Radę Miejską Sępólno Krajeńskie. W proces aktualizacji Programu włączani będą interesariusze, poprzez:

- Organizowanie spotkań otwartych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz innych interesariuszy Programu;
- Organizowanie punktów konsultacyjnych;
- Badanie ankietowe;
- Możliwość zgłaszania uwag drogą papierową, elektroniczną i ustną.

W zakresie propozycji zmian zgłaszanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji stosowana będzie poniższa ścieżka postępowania:

Rysunek 18 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

Zespół Zadaniowy przygotowywać będzie sprawozdania z osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu określonych działań/poddziałań RPO WK-P na lata 2014-2020, które przekazywane będą w okresach kwartalnych do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym. Ponadto koordynator wraz z Zespołem Zadaniowym przekazywać będzie sprawozdania, w których zawarte będą informacje dotyczące wskaźników stanu kryzysowego (ich aktualnej wartości oraz wartości bazowej i docelowej). W przypadku, gdy analizowane wskaźniki stanu kryzysowego będą wskazywały na niską efektywność zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, sprawozdanie zawierać będzie wyjaśnienie, które następnie zostanie przekazane do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym.

14. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2 Wartości bezwzględne dla obszaru gminy	17
Tabela 3 Liczba ludności i powierzchnia jednostek strukturalnych	20
Tabela 4 Analiza mierników wskaźnikowych w jednostkach strukturalnych – wyznaczenie obszaru zdegradowanego	22
Tabela 5 Analiza mierników wskaźnikowych w sołectwach – wyznaczenie obszaru zdegradowanego	24
Tabela 6 Liczba ludności i powierzchnia obszaru zdegradowanego	25
Tabela 7 Obszar wiejski – wskaźnik osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	26
Tabela 8 Zestawienie liczby problemów w sołectwach	30
Tabela 9 Zestawienie wskaźników użytych do wyznaczenia obszaru rewitalizacji	32
Tabela 10 Występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji	33
Tabela 11 Obszar rewitalizacji	35
Tabela 12 Wskaźniki monitorowania założonych celów rewitalizacji.....	55
Tabela 13 Główne (podstawowe) projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	58
Tabela 14 Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	73
Tabela 15 Wykazanie komplementarności problemowej	78
Tabela 16 Metody włączania interesariuszy na etapie diagnozowania i programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji	90
Tabela 17 Ramy finansowe	100
Tabela 18 Ramy finansowe dla projektów na liście uzupełniającej	107
Tabela 19 Zadania podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji.....	110
Tabela 20. Wskaźniki monitorowania założonych celów rewitalizacji.....	115
Tabela 21 Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania osiągnięte dzięki projektom rewitalizacyjnym	117
Tabela 22 Mocne strony i potencjał gminy	128
Tabela 23 Negatywne zjawiska i metody ich przeciwdziałania	130

Tabela 24 Proponowane działania w zakresie rewitalizacji.....	132
---	-----

Wykres 1 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Sępólno Krajeńskie	12
--	----

Wykres 2 Ocena stanu społeczno-gospodarczy poszczególnych obszarów.....	136
---	-----

Wykres 3 Ocena skali występowania poszczególnych problemów w miejscowości	138
---	-----

Wykres 4 Negatywne zjawiska występujące na terenie miejsca zamieszkania	139
---	-----

Wykres 5 Działania, które powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na jej terenie	140
---	-----

Wykres 6 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	141
--	-----

Wykres 7 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	142
--	-----

Wykres 8 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	143
--	-----

Wykres 9 Wiek	144
---------------------	-----

Wykres 10 Płeć.....	144
---------------------	-----

Wykres 11 Miejsce zamieszkania.....	145
-------------------------------------	-----

Rysunek 1 Etapy tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	7
--	---

Rysunek 2 Mapa poglądowa jednostek strukturalnych.....	20
--	----

Rysunek 3 Wyliczenia dla obszaru zdegradowanego	26
---	----

Rysunek 4 Mapa poglądowa – obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w gminie Sępólno Krajeńskie	34
---	----

Rysunek 5 Wyliczenia dla obszaru rewitalizacji	35
--	----

Rysunek 6 Zdiagnozowane problemy i odpowiadające im cele rewitalizacji i kierunki działań	53
---	----

Rysunek 7 Rodzaje komplementarności rewitalizacji.....	77
--	----

Rysunek 8 Poziomy partycypacji społecznej	88
---	----

Rysunek 9 Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	89
--	----

Rysunek 10 Informacje o spotkaniu konsultacyjnym	93
--	----

Rysunek 11 Informacja o zbieraniu kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych	94
Rysunek 12 Informacja o rozpoczęciu konkursu plastycznego	95
Rysunek 13. Współpraca podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu z innymi jednostkami	109
Rysunek 14 Schemat koordynowania działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji	110
Rysunek 15 Promocja LPR	112
Rysunek 16 Harmonogram realizacji LPR	113
Rysunek 17 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji	120
Rysunek 18 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji	122

15. Załączniki

15.1 Załącznik 1 – Pierwsze spotkanie konsultacyjne

7 września 2016 roku w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przy ul. Kościuszki 11 odbyło się spotkanie z radnymi i sołtysami gminy Sępólno Krajeńskie, które dotyczyło głównie obszarów miejskich. Po przedstawieniu podstawowych zagadnień związanych z procesem rewitalizacji oraz wstępnej analizy obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, zorganizowana została część warsztatowa. Interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji poproszono o wskazanie:

- Mocnych i słabych stron,
- Lokalnego potencjału,
- Negatywnych zjawisk,
- Proponowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Za atuty uznano bogactwo krajobrazowe. Jeziora i okoliczne lasy stwarzają możliwości rozwojowe dla gminy. Następnie wskazano rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (znaczna liczba obiektów sportowych) i turystyczną (szczególnie plaża miejska). Uczestnicy spotkania byli zdania, że do mocnych stron zaliczyć należy rozwiniętą ofertę kulturalną. Na terenie gminy działa m.in. Centrum Kultury i Sztuki, które organizuje wydarzenia kulturalne zarówno na obszarze miasta, jak i gminy. Atrakcyjność oferty kulturalnej instytucji powoduje, że w eventach uczestniczą także mieszkańcy poza obszaru gminy. Wymieniono również Centrum Dziecka i Rodziny oraz Centrum Aktywności Społecznej, które zrzesza aktywność mieszkańców, lokalnych liderów i organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju gminy. Natomiast do słabych stron zaliczono brak: rozwiniętej infrastruktury dla seniorów, bazy noclegowej, połączenia kolejowego i infrastruktury sanitarnej wokół jeziora.

Następnie mieszkańcy, na podstawie wymienionych atutów, wskazywali potencjały miasta i gminy, wśród których wymieniono strefę gospodarczą (m.in. Park Przemysłowy, Inkubator Przedsiębiorczości, itp.), która intensywnie rozwija się poprzez dogodne połączenia transportowe. Rozwój społeczno-gospodarczy upatruje się również w zasobach przyrodniczo-krajobrazowych gminy. Liczne jeziora i rozwinięta wokół niej infrastruktura rowerowa, umożliwia rozwój branży turystycznej.

Uczestników spotkania poproszono również o wskazanie negatywnych zjawisk. W sferze społecznej najczęściej wskazywano na bezrobocie. Wysoki poziom ubóstwa powoduje, że mieszkańcy często nie stać na kupno własnego mieszkania. Generuje to problem wysokiego odsetka lokatorów mieszkań komunalnych. W sferze technicznej istotnym problemem jest duże natężenie w ruchu samochodowym, szczególnie w centrum miasta. Uczestnicy spotkania chcieliby, aby wokół miasta powstała obwodnica, która pozwoliłaby na rozładowanie ruchu w mieście. Również problemem występującym w tej sferze jest niski poziom zmodernizowanej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

Wskazywany zakres działań dotyczył przede wszystkim modernizacji infrastruktury technicznej, tj.:

- odnowienie ulic przemysłowych,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa,
- modernizacja Placu Wolności, na którym odbywa się wiele uroczystości,
- remont „dziurawych”, bocznych uliczek wokół Rynku w mieście,
- powstanie większej liczby miejsc parkingowych,
- zagospodarowanie terenów wokół jeziora.

15.2 Załącznik 2 – Drugie spotkanie konsultacyjne

Mieszkańcy w trakcie spotkania konsultacyjnego wskazali, że do mocnych stron gminy zaliczyć należy walory przyrodniczo-krajobrazowe. Atrakcyjność terenu, wynikająca przede wszystkim z wysokiego poziomu jeziorności, wpływa korzystnie na wizerunek gminy. Następnie za atut uznano układ tranzytowy, szczególnie bliskie położenie przy drodze krajowej nr 25 i drodze wojewódzkiej 241. W sektorze gospodarczym za mocną stronę uznano rozwinięty sektor rolniczy, a także liczne tereny przemysłowe (w tym park przemysłowy, Inkubator Przedsiębiorczości).

W zakresie potencjału gminy wskazano głównie dwa aspekty: wysoki poziom inwestycyjny regionu oraz walory krajobrazowe. Ponadto, mieszkańcy uznali, że znacznie rozwinięta baza turystyczna jest kolejnym z potencjałów gminy. Zapytani również o możliwości jego wykorzystania wskazali na kontynuację rozwoju zaplecza turystycznego. Mieszkańcy chcieliby,

aby gmina przede wszystkim rozwinęła się pod względem rozbudowy bazy turystycznej oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Tabela 22 Mocne strony i potencjał gminy

Moja gmina teraz – mocne strony	Potencjał mojej gminy - szanse	Moja gmina za 10 lat – jak wykorzystać potencjał?	
Położenie przy drodze krajowej nr 25 i drodze wojewódzkiej 241	Wolne tereny inwestycyjne, które mogą przyciągnąć zewnętrznego inwestora	Promocja gminy	Karta 1
Lokalizacja jeziora i terenów sportowo-rekreacyjnych		Strefa Gospodarcza – Park przemysłowy	
Tereny przemysłowe		Rozwinięte zaplecze turystyczne i obiekty sportowo-rekreacyjne	
Lokalizacja dk25, w241	Dobra lokalizacja – położenie, dużo terenów inwestycyjnych, jeziora, baza turystyczna, środowisko	Zagospodarowana strefa gospodarcza	Karta 2
Turystyka - gosp. Agroturystyczne Krajna		Obwodnica wzdłuż DK25	
Baza sportowa		Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna	
Park przemysłowy			
Inkubator Przedsiębiorczości			
Kultura (ośrodki)			
Stowarzyszenia, KGW, organizacje pozarządowe			
Położenie (tereny zielone, jeziora)	Przyroda (+turystyka)	Rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej	Karta 3
Stowarzyszenia działające na terenie gminy	Ludzkie (stowarzyszenia)	Rozwój przedsiębiorczości	
Instytucje kultury	Zakłady pracy		
Baza sportowo-rekreacyjna			
Ścieżki rowerowe			Karta 4
Jezioro		Baza turystyczna	
Wydarzenia kulturalne			
Duża ilość terenów zielonych (również lasów)			
Aktywna społeczność			

Moja gmina teraz – mocne strony	Potencjał mojej gminy - szanse	Moja gmina za 10 lat – jak wykorzystać potencjał?	
lokalna			
Baza sportowa (KGW) świetlice			
Dobrze rozwinięte rolnictwo	Czyste środowisko	Stworzenie bazy turystycznej (dobrze rozwinięta baza turystyczna)	Karta 5
Duże zasoby przetow. Rolnych	Występowanie terenów, stref przemysłowych	Rozwój przedsiębiorczości nieuciążliwej	
Duża jeziorność obszaru		Rozwój gałęzi przetwórstwa rolniczo-spożywczego	
Dobrze rozwinięta baza sportowa			
Czyste środowisko naturalne. Piękne jeziora i duże zasoby leśne	Pozyskiwanie turystów z innych zatłoczonych ośrodków	Tworzenie bazy turystycznej – ściąganie dużej ilości turystów szukających czystej natury i spokoju.	Karta 6
Kultura	Rozstawienie naszej gminy swą aktywnością kulturalną na większym, sąsiadującym terenie	Utrzymanie obecnego wysokiego poziomu wydarzeń kulturalnych	
Kółka rolnicze	Tereny przemysłowe	Turystyka	Karta 7
Koła gosp. Wiejskich			
Przyroda nieskażona			
Tereny leśne - jeziora			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Uczestników poproszono o wskazanie negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Najczęściej wymienianym problemem było bezrobocie. Mała liczba miejsc pracy przyczynia się również do migracji młodych ludzi z terenów gminy. Do innych negatywnych zjawisk mieszkańcy zaliczyli także wysokie natężenie w ruchu samochodowym oraz zły stan dróg publicznych. W celu ograniczenia lub wyeliminowania problemów uczestnicy wskazali również na rozwój przedsiębiorczości (w tym zagospodarowanie terenów przemysłowych), który przyczyniłby się do stworzenia nowych miejsc pracy. Ponadto, mieszkańcy uznali, że budowa

obwodnicy pozwoliłaby na rozwiązanie problemu jakim jest wysokie natężenie w ruchu samochodowym.

Tabela 23 Negatywne zjawiska i metody ich przeciwdziałania

Negatywne zjawiska	Jak im przeciwdziałać?
Brak obwodnicy	Zagospodarowanie terenów przemysłowych
Duże bezrobocie	
Brak dużych zakładów pracy	
Bezrobocie	Rozwój przedsiębiorczości
Tereny „popegeerowskie”	
Bezrobocie	-
Słaba baza turystyczna	-
Wyjeżdżająca młodzież (do większych miast, za granicę)	-
Brak miejsc w przedszkolach	-
Jakość dróg	-
Wysokie bezrobocie	Stworzenie miejsc pracy Obwodnica
Słaba jakość dróg	
Niechęć mieszkańców do działania	
Starzenie się mieszkańców – odpływ ludzi młodych	
Brak ulg w podatkach, np. osobą odnawiającym kamieniczki	
Ubożenie społeczeństwa	Tworzenie mocnych miejsc pracy i co bardzo ważne dbać o przedsiębiorców, którzy w tej chwili zapewniają miejsca pracy.
Wyptyw (emigracja) młodych ludzi	-
Obwodnica – wzmożony ruch przez miasto	Budowa
Świetlica na terenie gminy	Unowocześnić, gdzie brak (budować)
Drugi na terenach wiejskich wymagają ciągłego remontu	Stara elewacja, pokrycia dachów i remont i odnowa pomnika
	Naprawa i modernizacja dróg gminnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Mieszkańcy zapytani o wskazanie obszaru, który powinien zostać objęty rewitalizacją wskazali głównie trzy obszary:

- ulice w mieście,
- sołectwa,

- ścieżki rowerowe między miejscowościami.

Miasto Sępólno Krajeńskie

Najczęściej uczestnicy spotkania wymieniali Plac Wolności. Ulica ta charakteryzuje się wysokim poziomem degradacji budynków. Mieszkańcy wskazywali przede wszystkim na zły stan infrastruktury technicznej kamienic, a także obszarów wokół nich (brak parkingów, zły stan dróg). Następnie uznali, że ulicę Kościuszki należy włączyć do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Opuszczony obiekt po Komendzie Policji obecnie znajduje się w stanie degradacji. W zakresie działań uczestnicy spotkania wskazali na poprawę jego stanu technicznego (remont, doposażenie obiektu), a także terenów wokół obiektu (budowa parkingu, skweru). Mieszkańcy wskazali również na ulice tj. Nowy Rynek, Sienkiewicza, Hallera, Chojnicka, których obecnych stan nawierzchni dróg jest niezadawalający. W tym względzie postulowano położenie nowej nawierzchni lub budowę obwodnicy, odciążającej ruch tranzytowy w mieście. Innymi zgłaszanymi obszarami do rewitalizacji były: ul. Moniuszki, ul. Wojska Polskiego, ul. Odrodzenia, ul. Oś. Leśne oraz tereny wokół Jeziora Sępoleńskiego.

Sołectwa

Wskazanymi do rewitalizacji sołectwami były: Sikorz, Zboże, Lutowa, Piaseczno, Wilkowo, Wiśniewa, Wałdówko i Kawle. Na tych obszarach dostrzega się niski stan infrastruktury społecznej. Uczestnicy wskazali również na niedostateczną liczbę miejsc spotkań i integracji mieszkańców. Brak świetlic wiejskich oraz niedoposażenie budynków na cele schroniska młodzieżowego oraz „zieloną szkołę” to główne problemy wymienione przez uczestników spotkania. W tym zakresie postulowano adaptację poddaszy szkół na cele społeczne oraz modernizację świetlic wiejskich w miejscowościach, w których zaobserwowano zjawiska rozwarstwienia w strukturze społecznej (środowiska popeerowskie).

Ścieżki rowerowe między miejscowościami

Mieszkańcy w trakcie spotkania zgłosili, że na terenie gminy brakuje ścieżek rowerowych łączących miasto Sępólno Krajeńskie z pozostałymi obszarami gminy. Dwie trasy: Sępólno-Chmielniki-Grochowiec-Świdwie oraz Sępólno-Wiśniewa-Kawle wskazywane było jako te, który nie spełniają oczekiwań mieszkańców. Natężenie ruchu na Drodze Wojewódzkiej lub

brak ciągłości budowy infrastruktury wymieniane były jako główne problemy. W tym zakresie mieszkańcy chcieliby uzupełnienia lub budowy ścieżek pieszo-rowerowych.

Poniżej przedstawiona tabela przedstawia wszystkie odpowiedzi uczestników.

Tabela 24 Proponowane działania w zakresie rewitalizacji

Wskazanie obszaru, której dotyczy proponowane działanie	Przyczyny wskazania obszaru	Proponowane działania w zakresie rewitalizacji
Ominięcie miasta z prawej strony	-	-
Budowa ścieżki rowerowo-piesza Sępólno Chmielniki Grochowiec-Świdwie	Droga Wojewódzka duże natężenie ruchu, połączenie innych miejscowości z świetlicą w Świdwie	Budowa ścieżki
Plac Wolności	Degradacja budynków i ulic	Odnowienie poprawa estetyki z uruchomieniem parkingów wspomagających działalność gosp. w mieście
Trasy wylotowe	Bezpieczeństwo rowerzystów	-
Budowa ścieżek rowerowych	-	-
Ul. Kościuszki 3 i 3a Sępólno Krajeńskie	Opuszczony i nieużytkowy obiekt po Komendzie Policji	Remont i doposażenie obiektu; rewitalizacja terenu wokół budynków, parkingi i skwerki
Ul. Wojska Polskiego 20 Budynek PPP Sępólno Krajeńskie	Obiekt pod ochronę konserwatorską, w złym stanie technicznym pełniący funkcje publiczne	Nadanie nowych funkcji obiektowi; Odnowa elewacji zewnętrznej budynku
Trasa Sępólno – Wiśniewa – Kawle ścieżka rowerowa brak	Duża liczba osób korzystających z istniejącej ścieżki pieszo-rowerowej, brak ciągłości budowy infrastruktury	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej celem uzupełnienia istniejącej infrastruktury
Obszar przyjeziorny niezagospodarowany	Teren piękny ale nie przyjazny dla turystów	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i stworzenie bazy hotelowej i ośrodków wypoczynkowych
Ul. Moniuszki Sępólno Krajeńskie, Os. Jana Pawła II	Piękny teren rekreacyjny na osiedlu Jana Pawła II, mało miejsc wypoczynku ławeczek, placu zabaw, zadrzewieni, duży zbiornik	Rekultywacja zbiornika wodnego; budowa infrastruktury; nowe zasadzenia; lokalizacja np. zewnętrznej siłowni, zadaszania np.

Wskazanie obszaru, której dotyczy proponowane działanie	Przyczyny wskazania obszaru	Proponowane działania w zakresie rewitalizacji
	wodny, ale zaniedbany	na potrzeby festynów, itp. Oświetlenie, itp. Budowa ciągów komunikacyjnych dróg i chodników.
Plac Wolności Sępólno	Zaniedbane elewacje kamienic przy DK25; likwidacja pomnika na rynku	Odnowa elewacji kamienic
Ul. Nowy Rynek (Sępólno)	Fatalny stan nawierzchni	Nowa nawierzchnia
Jezioro Sępoleńskie i teren wokół niego	Słaba infrastruktura wokół jeziora (baza noclegowa, sanitariaty)	Budowa domków letniskowych, budowa sanitariatów w okolicach plaży, budowa przebieralni
Sikorz	Brak kanalizacji mimo odległości od miasta, brak gazyfikacji mimo przepompowni	Budowa kanalizacji, gazyfikacja
Ul. Sienkiewicza, Hallera, Chojnicka (Sępólno)	Bardzo duży ruch ciężkich samochodów	Budowa obwodnica
Teren całej gminy Sępólno Kraj.	Mała liczba ścieżek rowerowych z prawdziwego zdarzenia	Budowa ścieżek rowerowych
Zboże	Brak świetlicy wiejskiej	Przebudowa szkoły podstawowej na świetlicę wiejską
Rynek, Plac Wolności	Zdegradowany obszar, duże bezrobocie	Rewitalizacja rynku wraz z kamienicami i bocznymi uliczkami
Lutowa	Istnienie Zespołu Szkół skupiającej dzieci i młodzież z okolicznych sołectw	Adaptacja poddasza starej szkoły na schronisko młodzieżowe
Piaseczno	Brak integracji społeczności popegeerowskiej z pozostałą społecznością wsi	Remont świetlicy wiejskiej położonej na skaju wsi w niedalekiej odległości osiedla popegeerowskiego
Wilkowo	Środowisko oddalone znacznie od miasta	Adaptacja poddasza świetlicy na „zieloną szkołę” w celu integracji społeczności lokalnej oraz pozostałej społeczności regionu
Wiśniewa	Młode środowisko lokalne posiadające inicjatywy	Remont świetlicy pozyskanej z byłego sklepu w celu umożliwienia działalności p. koła

Wskazanie obszaru, której dotyczy proponowane działanie	Przyczyny wskazania obszaru	Proponowane działania w zakresie rewitalizacji
		gospodyń wiejskich i innych mieszkańców
Wałdówko	Środowisko popeerowskie	Ciąg dalszy modernizacji świetlicy wiejskiej w celu integracji społeczności lokalnej
Kawle	Środowisko popegeerowskie	Modernizacja świetlicy wiejskiej w celu integracji mieszkańców
Sępólno – Wiśniewka - Lutowo	Transport	Ścieżki rowerowe
Sępólno – Piaseczno – Dziechowo – Lutówka	-	-
Sępólno – Sikorz – Trzciany – Skarpa - Zalesie	-	-
Sępólno Niechorz	-	-
Sępólno - Zboże	-	-
Rewitalizacja terenów miejskich – od ul. Baczyńskiego w kierunku miasta – Plac Wolności i ul. Hallera do ul. Wojska Polskiego	-	Przebudowa infrastruktury technicznej; remont termomodernizacji budynków; Plac Wolności – przebudowa rzeki Sępolonki, parkingi
Ul. Odrodzenia	-	-
Osiedle Leśne	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

15.3 Załącznik 3 - Wyniki badania ankietowego

W celu zebrania danych potrzebnych przy analizie, przeprowadzono wywiady techniką CATI (Computer Assisted Telephone Interview), tj. metodą wspomaganego komputerowo wywiadu telefonicznego.

Respondentów poproszono o ocenę ogólnego stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów gminy. W przypadku wszystkich miejscowości największą część badanych odpowiadała wybierając opcję „nie wiem” lub „przeciętny”. Ani razu nie została wybrana odpowiedź „bardzo dobry” lub „bardzo zły”.

Spośród wszystkich terenów gminy, zdecydowanie najgorzej ocenione zostało Sępólno Krajeńskie – 31,3% ankietowanych uznało stan tego miasta za zły. 9,1% uznało go za dobry, a 59,6% za przeciętny.

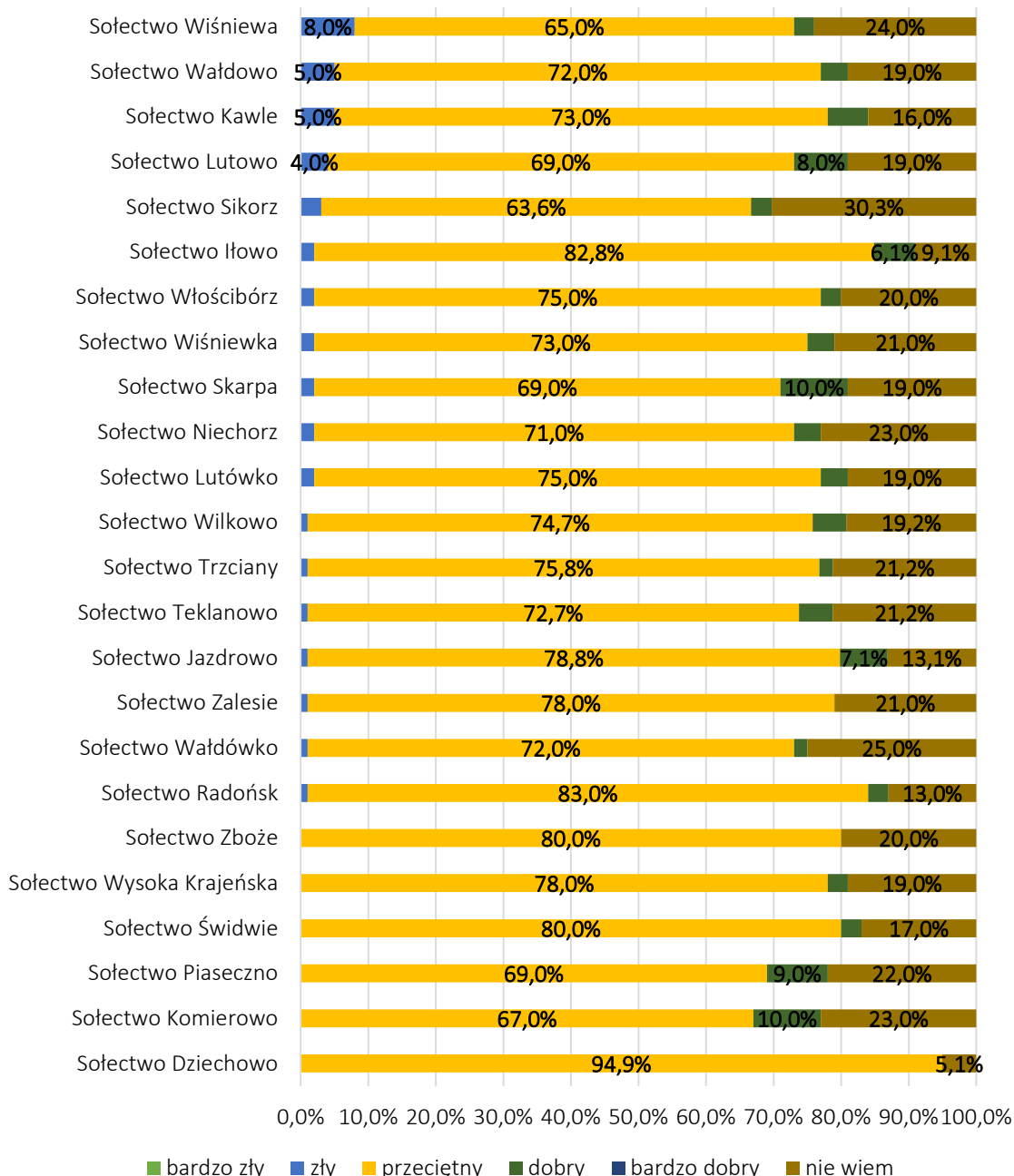
Oprócz tego najwięcej odpowiedzi negatywnych uzyskały sołectwa:

- Lutowo (4,0% wskazań „zły”);
- Kawle (5,0% wskazań „zły”);
- Wałdowo (5,0% wskazań „zły”);
- Wiśniewa (8,0% wskazań „zły”).

Najwięcej odpowiedzi pozytywnych uzyskały natomiast:

- Komierowo (10,0% wskazań „dobry”);
- Skarpa (10,0% wskazań „dobry”);
- Piaseczno (9,0% wskazań „dobry”).

Wykres 2 Ocena stanu społeczno-gospodarczy poszczególnych obszarów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Badanych poproszono o ocenę skali występowania poszczególnych problemów. Również w przypadku tego pytania zdecydowaną większość stanowiły odpowiedzi „nie wiem” lub „przeciętna”.

Za dużą respondenci uznali skalę występowania:

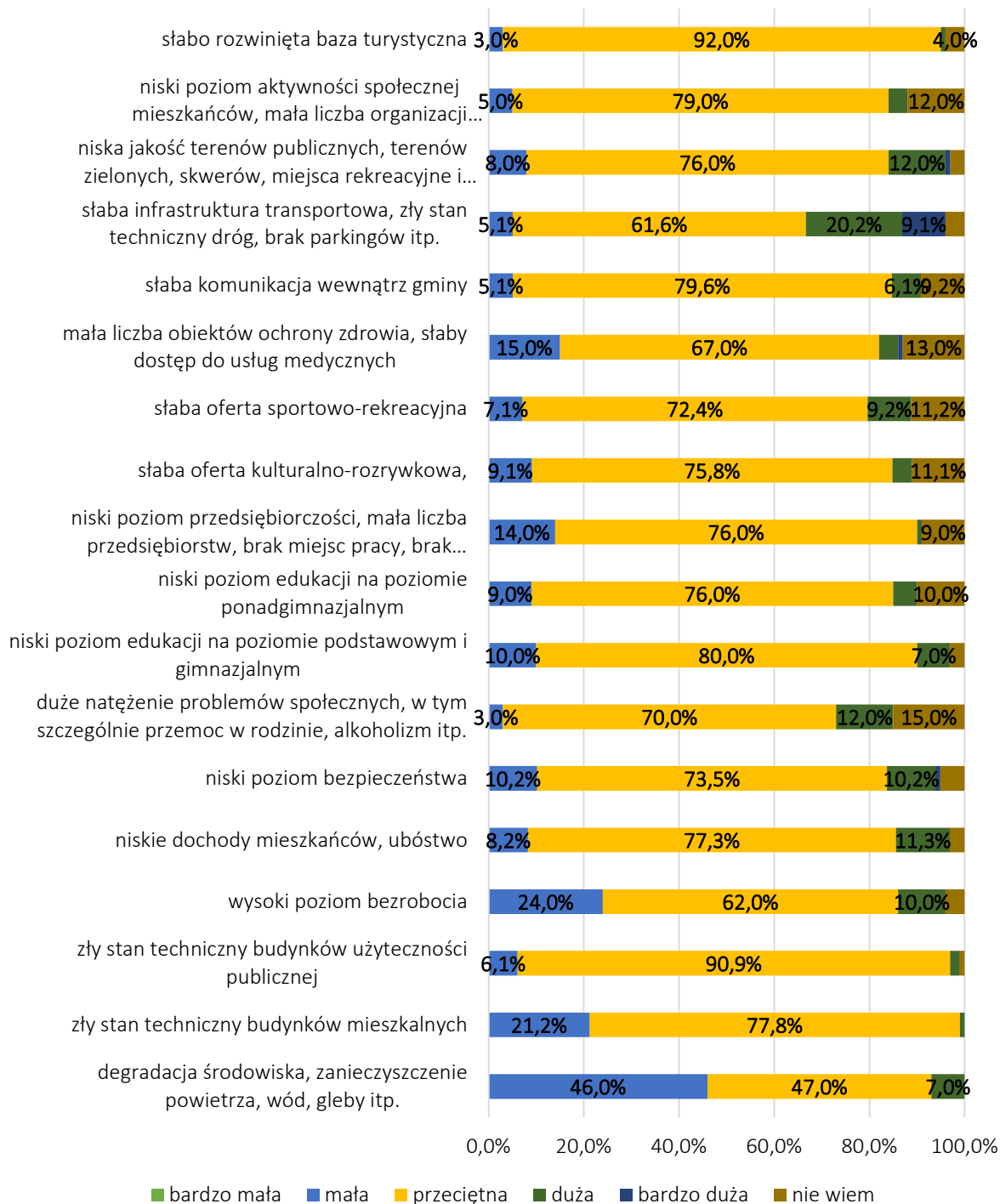
- niskich dochodów mieszkańców, ubóstwa (11,3% wskazań „duża”);
- dużego natężenie problemów społecznych (12,0% wskazań „duża”);
- niskiej jakości terenów publicznych (12,0% wskazań „duża”);
- słabej infrastruktury transportowej (20,2% wskazań „duża”).

Za małą respondenci natomiast uznali skalę występowania:

- degradacji środowiska (46,0% wskazań „mała”);
- złego stanu technicznego budynków mieszkalnych (21,2% wskazań „mała”);
- wysokiego poziomu bezrobocia (24,0% wskazań „mała”);
- małej liczby obiektów ochrony zdrowia (15,0% wskazań „mała”).

Szczegółowe dane przedstawione zostały na poniższym wykresie:

Wykres 3 Ocena skali występowania poszczególnych problemów w miejscowości

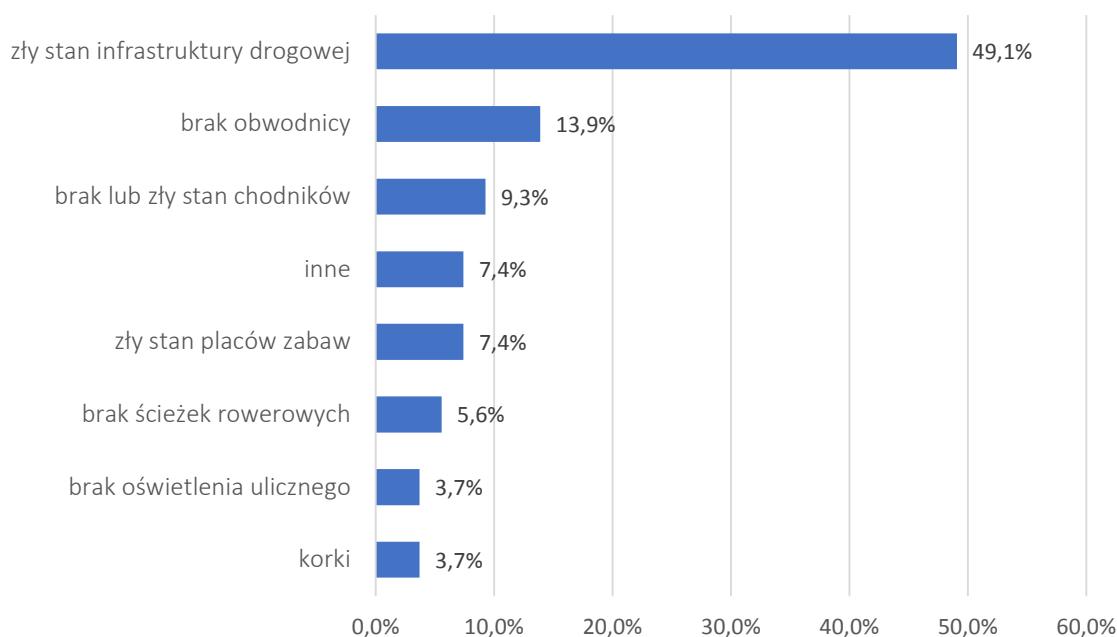
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondentów poproszono także o wskazanie negatywnych zjawisk, jakie występują na terenie ich miejsca zamieszkania. Blisko połowa ankieterowanych (49,1%) zasygnalizowała problem występowania złego stanu infrastruktury drogowej (m.in. w Sikorzu, Wiśniewie,

Lutowie, Iłowie, Teklanowie oraz Sępólnie Krajeńskim na ulicach Sawickiej, przy Placu Wolności i Osiedlu Jana Pawła II). 13,9% uważa, że trudności sprawia brak obwodnicy w Sępólnie Krajeńskim, a 9,3% zasygnalizowało brak lub zły stan chodników (m.in. przy ulicach Bema, Wojska Polskiego i Bojowników w Sępólnie Krajeńskim oraz w Trzcianach i Lutowie). 7,4% wskazało na zły stan placów zabaw w gminie, a 5,6% - brak ścieżek rowerowych. Po 3,7% dotyczyło problemów związanych z brakiem oświetlenia ulicznego oraz korkami. 7,4% ankietowanych wskazało inne odpowiedzi, w tym:

- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych;
- brak miasteczka rowerowego w Sępólnie Krajeńskim;
- zbyt szybką jazdę samochodów.

Wykres 4 Negatywne zjawiska występujące na terenie miejsca zamieszkania

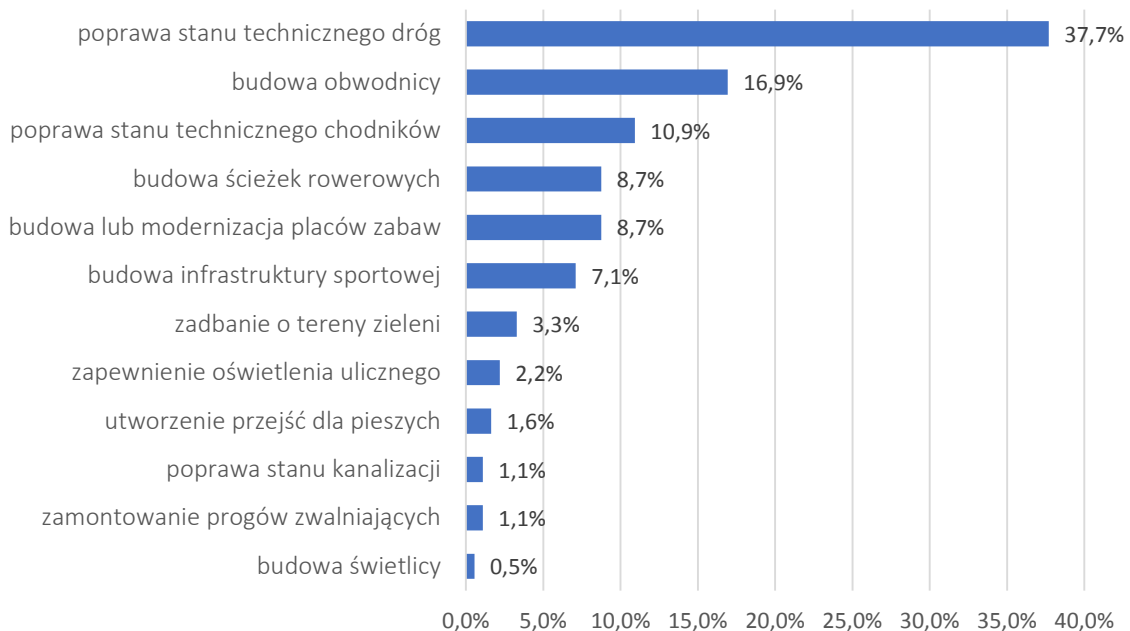

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Ankietowani zaproponowali działania jakie powinny zostać podjęte przez władze gminy w celu eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk. 37,7% wskazało na potrzebę poprawienia stanu technicznego dróg, 16,9% zaproponowało budowę obwodnicy, a 10,9% poprawę stanu technicznego chodników. Po 8,7% zasygnalizowało konieczność wybudowania ścieżek rowerowych i wybudowania lub modernizacji placów zabaw. 7,1% zaproponowano budowę infrastruktury sportowej, 3,3% działania mające na celu zadbanie o tereny zieleni, 2,2%

zapewnienie oświetlenia ulicznego, a 1,6% utworzenie przejść dla pieszych. Dla 1,1% ważne są działania mające na celu poprawę stanu kanalizacji. Tyle samo osób za ważne uznało zamontowanie progów zwalniających, a 0,5% - wybudowanie świetlicy.

Wykres 5 Działania, które powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na jej terenie

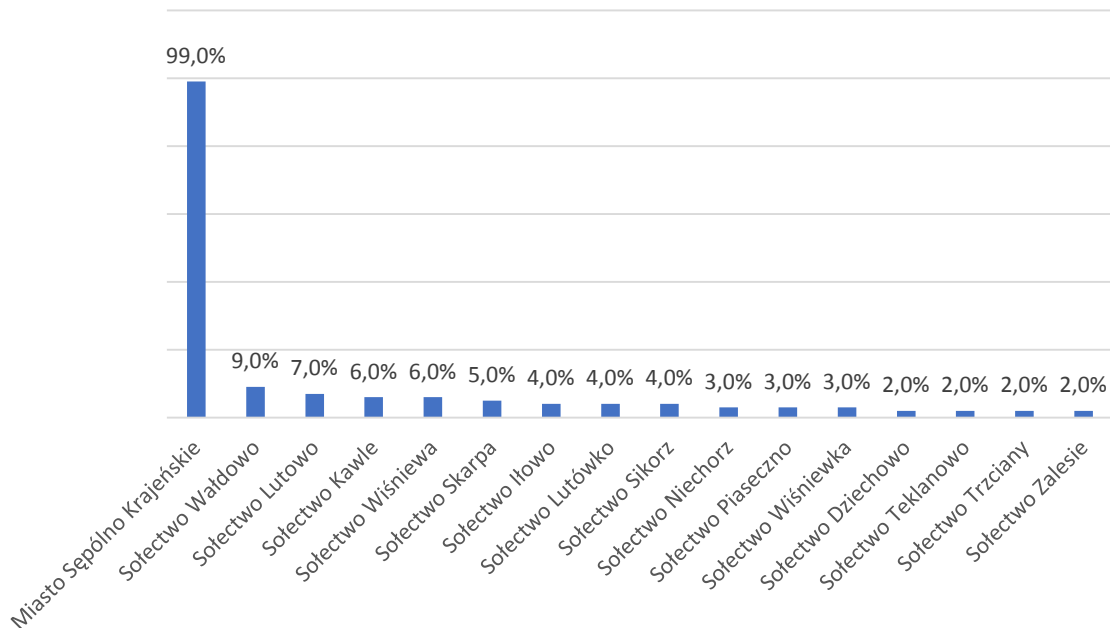

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego. Niemal wszyscy (99,0%) wskazali Sępólno Krajeńskie. Pozostałe obszary gminy wskazywane były o wiele rzadziej: 9,0% wybrało Wałdowo, 7,0% Lutowo, po 6,0% Kawle i Wiśniewę, a 5,0% Skarpę. Po 4,0% wskazało na Iłowo, Lutówko i Sikorz, po 3,0% wybrało Niechorz, Piaseczno i Wiśniewkę, a po 2,0% uważa, że działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego są najbardziej potrzebne w:

- Dziechowie;
- Teklanowie;
- Trzcianach;
- Zalesiu.

Wykres 6 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Następnie badani zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego. Podobnie jak w przypadku działań z zakresu wsparcia rozwoju społecznego, aż 99,0% dostrzega taką potrzebę w Sępólnie Krajeńskim. Pozostałe obszary gminy znów wskazywane były o wiele rzadziej: 9,0% wybrało Wałdowo, 7,0% Lutowo, po 6,0% Kawle, Skarpę i Wiśniewę, a po 4,0% Iłowo i Lutówko. Po 3,0% uważa, że działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego są najbardziej potrzebne w:

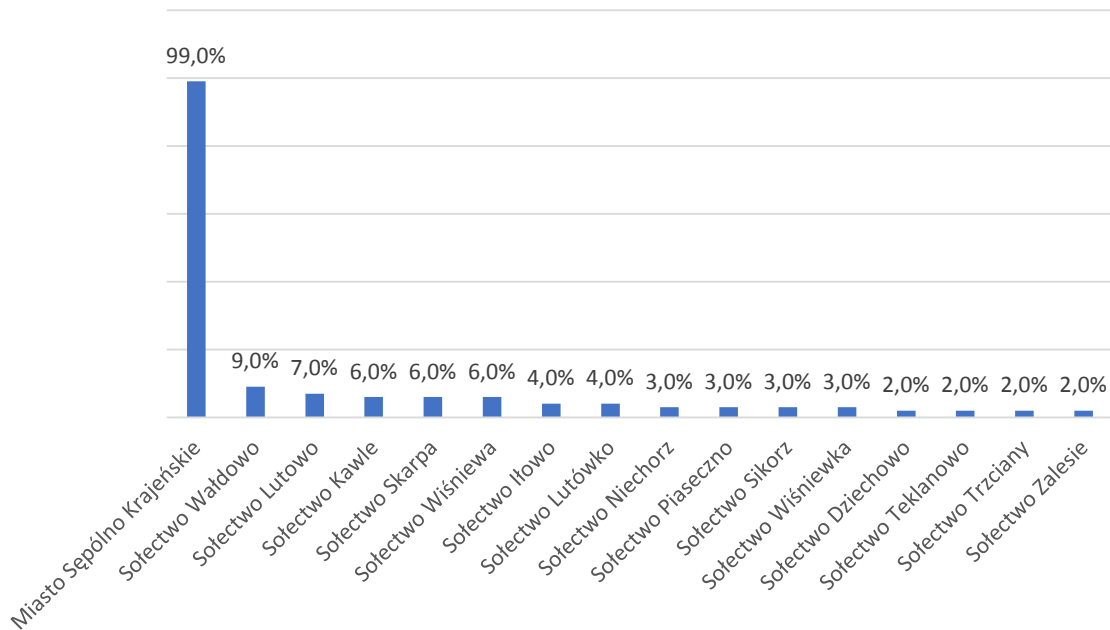
- Niechorzu;
- Piasecznie;
- Sikorzu;
- Wiśniewce.

Po 2,0% wybrało natomiast:

- Dziechowo;
- Teklanowo;

- Trzciany;
- Zalesie.

Wykres 7 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

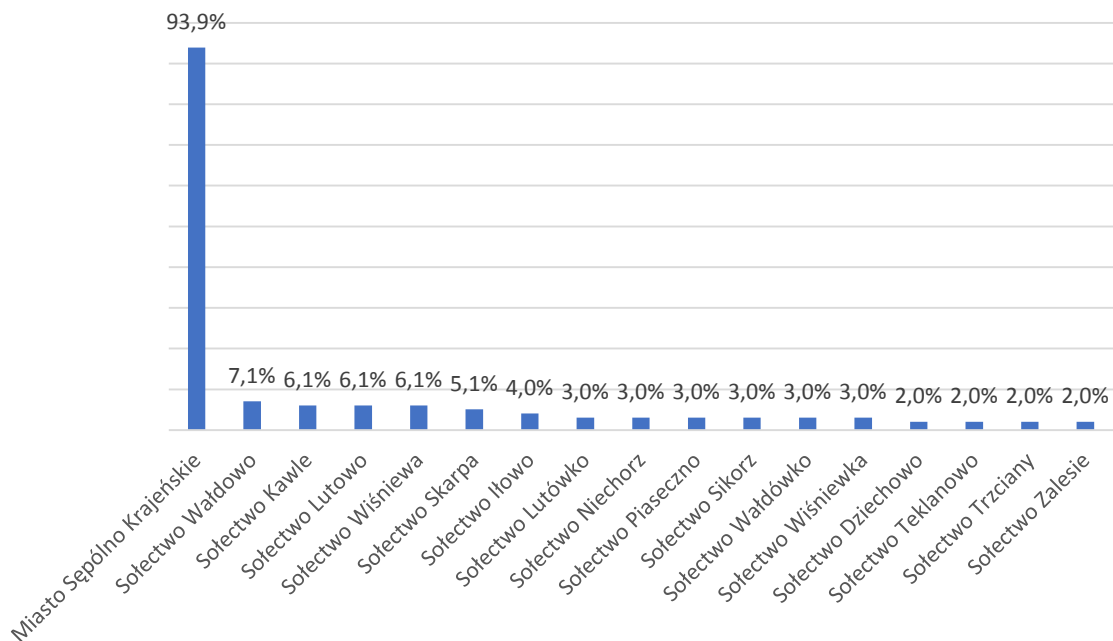
Również w przypadku pytania o obszary na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury, zdecydowana większość (93,9%) wskazała teren obejmujący miasto Sępólno Krajeńskie. 7,1% wskazało Wałdowo, po 6,1% Kawle, Lutowo i Wiśniewę, 5,1% Skarpę, a 4,0% Iłowo. Po 3,0% dostrzega potrzebę takich działań w:

- Lutówku;
- Niechorza;
- Piasecznie;
- Sikorzu;
- Wałdówku;
- Wiśniewce.

Po 2,0% wskazało natomiast:

- Dziechowo;
- Teklanowo;
- Trzciany;
- Zalesie.

Wykres 8 Obszary, na których potrzebne są działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

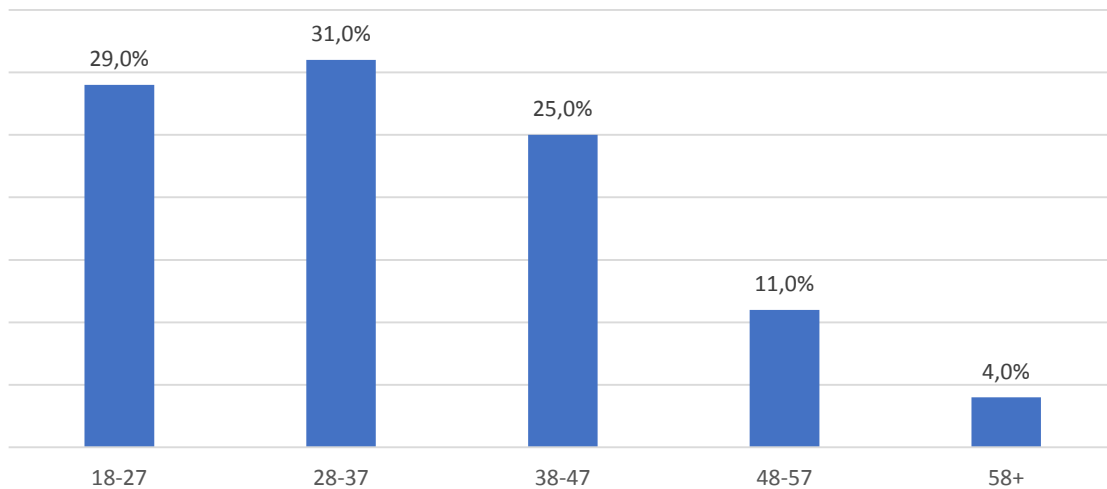
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Metryczka

Respondenci zostali również poproszeni o podanie swych cech społeczno-demograficznych, tj. płci, wieku i miejsca zamieszkania, w celu określenia ogólnego profilu badanych.

Największą grupę wśród ankietowanych (31,0%) tworzyły osoby mieszcące się w przedziale 28 – 37 lat. Do grupy 18 – 27 lat należy 29,0% respondentów, do grupy 38 – 47 lat – 25,0%, a do przedziału 48 – 57 lat – 11,0%. Najmniejszą grupę (4,0%) tworzyły osoby w wieku 58+.

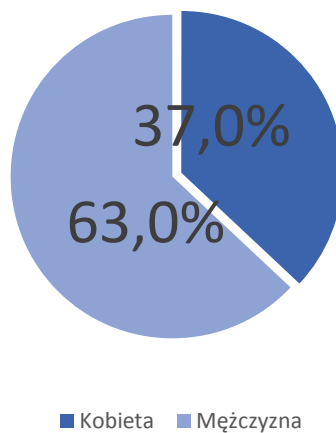
Wykres 9 Wiek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

W badaniu udział wzięło więcej mężczyzn (63,0%). 37,0% stanowiły kobiety.

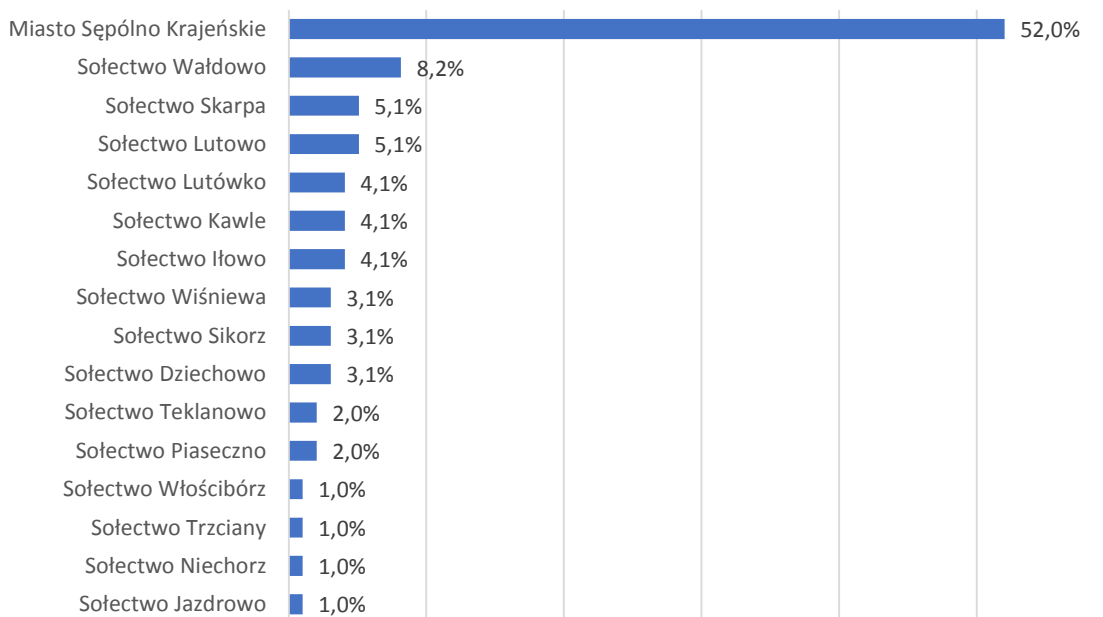
Wykres 10 Płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Niewiele ponad połowa ankietowanych (52,0%) to mieszkańcy Sępólna Krajeńskiego. 8,2% stanowili mieszkańcy Wałdowa, a po 5,1% Skarpy i Lutowa. Po 4,1% stanowili zamieszkujący Lutówko, Kawle i Iłowo, a po 3,1% - Wiśniewę, Sikorz i Dziechowo. Szczegółowe dane dotyczące miejsca zamieszkania badanych zaprezentowane zostały na poniższym wykresie:

Wykres 11 Miejsce zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

15.4 Załącznik 4 – Wyniki badania TDI

1. *Które obszary gminy (sołectwa) Pani zdaniem cechują się szczególną koncentracją występowania zjawisk kryzysowych (społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe, techniczne)? Z czego wynika ta sytuacja?*

Najczęściej wskazywanym obszarem (trzech respondentów), które cechuje się koncentracją występowania zjawisk kryzysowych, było miasto Sępólno Krajeńskie. Głównym powodem jego wyznaczenia była strefa gospodarcza, czyli pozbawienie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców ze względu na budowę marketów wielogabarytowych.

Warta wyróżnienia jest wypowiedź jednego z ankietowanych. Zwrócił uwagę na infrastrukturę komunikacyjną miasta Sępólna Krajeńskiego, w którego centrum następuje duże natężenie ruchu samochodów – brak obwodnicy, jak i scentralizowanie w nim parkingów. Znacznie utrudnia to funkcjonowanie w przestrzeni miejskiej. Ponadto, w centrum miasta brakuje miejsc sprzyjających integracji mieszkańców.

Dwóch badanych, jako obszary koncentracji zjawisk kryzysowych, wyróżniło najbardziej oddalone od miasta sołectwa. Głównym powodem ich wskazania jest występujący problem

z dojazdem (brak połączeń autobusowych), jak i zalewania ich terenów przez wody rzek Sępolenka i Kamionka.

2. Jakie czynniki panujące w gminie wywierają negatywny wpływ zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne lokalnej społeczności? Jak można zaradzić tym czynnikom?

Każdy z respondentów wskazał na inne aspekty, które wywierają negatywny wpływ, zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne lokalnej społeczności. Według ankietowanych na pogorszenie jakości życia mieszkańców wywiera następujący czynnik:

- **społeczny** – wykroczenia (np. przestępstwa, niszczenie mienia publicznego) - spadek bezpieczeństwa, zwiększenie poczucia dyskomfortu psychicznego i dezintegracji społeczności lokalnej (*brak zaradzenia*);
- **ekonomiczny** – brak miejsc pracy (*zaradzenie: pozyskanie inwestora zewnętrznego*);
- **przestrzenno-funkcjonalny** – brak obwodnicy - natężenie ruchu samochodów osobowych i TIR-ów powodujących wzrost hałasu i niebezpieczeństwa (*zaradzenie: budowa obwodnicy miasta*);
- **geograficzny** – położenie gminy na terenie nizinnym - duża liczba naturalnej zachorowalności na różnego rodzaju schorzenia reumatyczne (*brak zaradzenia*).

3. Jakie czynniki są Pani zdaniem największym źródłem problemu wykluczenia społecznego w gminie? Czy Pani zdaniem poziom funkcjonowania systemu opieki społecznej jest wystarczający? Jakie działania powinno się podjąć celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu?

Najczęstszym powtarzającym się w wypowiedziach respondentów źródłem powodującym wykluczenie społeczne jest czynnik ekonomiczny. Związane jest to z brakiem miejsc pracy w gminie lub z niskimi zarobkami. Sytuacja ta prowadzi do nasilenia się zjawiska bezrobocia wśród mieszkańców.

Jeden z ankietowanych wskazał, że na natężenie problemu jakim jest bezrobocie, sprzyja także położenie miasta, które jest zbyt oddalone od dużych aglomeracji, aby codziennie dojeżdżać do pracy.

Wszyscy respondenci uznali, że wykluczenie społeczne spowodowane jest występującą w rodzinach patologią. Zjawisko patologii ma miejsce, m.in. ze względu na: bezrobocie, alkoholizm, niski poziom wykształcenia, brak zaangażowania się w życie społeczne gminy, „dziedziczenie” braku chęci do aktywnego działania i zdobywania lepszego wykształcenia.

80% badanych wypowiedziało się na temat poziomu funkcjonowania systemu opieki społecznej. Stwierdzili oni, że jest on wystarczający. Połowa z tych respondentów uznała, że to właśnie działalność ośrodka pomocy społecznej ma na celu przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Z kolei jedna osoba, za przykład zwalczania tego zjawiska, podała przekwalifikowanie zawodowe, co ułatwiłoby znalezienie pracy osobom bezrobotnym.

4. Czy baza oferty kulturowej i sportowo – rekreacyjnej w gminie jest wystarczająca, a jeśli nie, to jakie elementy należałoby do niej dodać?

Wszyscy opiniodawcy uznali, że baza oferty kulturowej i sportowo-rekreacyjnej w gminie jest na tyle wystarczająca, aby móc uprawiać różnego rodzaju aktywności. Dwóch z nich dodało, że jedynie co brakuje w niniejszej infrastrukturze, to basen i kręgielnia.

5. Jakie są Pani zdaniem największe niedogodności na terenie gminy? Gdzie występują? Czy infrastruktura gminy jest dostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych?

Zdaniem wszystkich pytanych osób największą niedogodnością na terenie gminy jest nieodpowiednia infrastruktura drogowa. Wymagana jest przede wszystkim budowa obwodnicy miasta. Ma to na celu odciążenia ruchu komunikacyjnego drogi krajowej przebiegającej przez jego centrum, a także wykluczenia występujących przy tym wszelkich uciążliwości (korek drogowy, hałas, niebezpieczeństwo). Ponadto, potrzeba jest modernizacja dróg i chodników.

Respondenci uważają, że gmina posiada odpowiednią infrastrukturę dla osób starszych i niepełnosprawnych (szczególnie przy i w budynkach urzędowych i nowoczesnych obiektach). Co więcej, zapewniają o stałym jej dostosowywaniu do potrzeb tych osób w trakcie prowadzonych nowych inwestycji (montowanie wind, budowa podjazdów, likwidowanie barier starej infrastruktury).

6. Proszę wskazać kierunek rozwoju, który powinny zostać podjęte w celu zapewnienia poprawy jakości życia w gminie.

Respondenci za najważniejszy kierunek rozwoju gminy uznali poprawę infrastruktury drogowej. W drugiej kolejności należy przygotować tereny inwestycyjne atrakcyjne dla zewnętrznych inwestorów. Nowi przedsiębiorcy będą bodźcem ożywiającym aspekt społeczno-gospodarczy Sępólna Krajeńskiego.

15.5 Załącznik 5

15.5.1 Wzór ankiety

Szanowni Państwo,

trwają prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023. Istotnym dla podjęcia właściwych działań jest poznanie rzeczywistych potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Zwracamy się zatem do Państwa z prośbą o wypełnienie krótkiej i anonimowej ankiety, która pozwoli nam poznać Państwa opinie na temat możliwości rozwoju Gminy, problemów lokalnych oraz obszarów wymagających wsparcia.

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

1. Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy poszczególnych obszarów. Odpowiedź proszę zaznaczyć znakiem „X” w odpowiedniej kolumnie:

		bardzo zły	zły	przeciętny	dobry	bardzo dobry	nie wiem
Miasto Sępólno Krajeńskie							
Sołectwo Dziechowo							
Sołectwo Iłowo							
Sołectwo Jazdrowo							
Sołectwo Kawle							
Sołectwo Komierowo							
Sołectwo Lutowo							
Sołectwo Lutówko							
Sołectwo Niechorz							
Sołectwo Piaseczno							
Sołectwo Radońsk							
Sołectwo Sikorz							
Sołectwo Skarpa							
Sołectwo Świdwie							
Sołectwo Teklanowo							
Sołectwo Trzciany							
Sołectwo Wałdowo							
Sołectwo Wałdówko							
Sołectwo Wilkowo							
Sołectwo Wiśniewa							
Sołectwo Wiśniewka							
Sołectwo Włóscibórz							
Sołectwo Wysoka Krajeńska							
Sołectwo Zalesie							
Sołectwo Zboże							

2. Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pana(i) sołectwie. Odpowiedź proszę zaznaczyć znakiem „X” w odpowiedniej kolumnie::

	bardzo mała	mała	przeciętna	duża	bardzo duża	nie wiem
1. degradacja środowiska, zanieczyszczenie powietrza, wód, gleby itp.						
2. zły stan techniczny budynków mieszkalnych						
3. zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej						
4. wysoki poziom bezrobocia						
5. niskie dochody mieszkańców, ubóstwo						

6. niski poziom bezpieczeństwa						
7. duże natężenie problemów społecznych, w tym szczególnie przemoc w rodzinie, alkoholizm itp.						
8. niski poziom edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym						
9. niski poziom edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym						
10. niski poziom przedsiębiorczości, mała liczba przedsiębiorstw, brak miejsc pracy, brak wsparcia dla przedsiębiorców						
11. słaba oferta kulturalno-rozrywkowa,						
12. słaba oferta sportowo-rekreacyjna						
13. mała liczba obiektów ochrony zdrowia, słaby dostęp do usług medycznych						
14. słaba komunikacja wewnątrz gminy						
15. słaba infrastruktura transportowa, zły stan techniczny dróg, brak parkingów itp.						
16. niska jakość terenów publicznych, terenów zielonych, skwerów, miejsca rekreacyjne i wypoczynkowe						
17. niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, mała liczba organizacji pozarządowych, stowarzyszeń klubów sportowych itp.						
18. słabo rozwinięta baza turystyczna						

3. Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? Proszę podać negatywne zjawisko oraz lokalizację jego występowania.

4. Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania? Proszę podać swoją propozycję działania oraz miejsce jego realizacji (przykład: „budowa domu sąsiedzkiego w miejscowości ... przy ulicy....”, „zagospodarowanie opuszczonego obiektu w miejscowości ... przy ulicy...”)

5. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju **społecznego** (np. **ograniczenie ubóstwa, wsparcie ubogich rodzin, walka z patologiami społecznymi**) są najbardziej potrzebne? Można wskazać maksymalnie trzy propozycje:

- a) Miasto Sępólno
Krajeńskie
- b) Sołectwo
Dziechowo
- c) Sołectwo Iłowo
- d) Sołectwo
Jazdowo
- e) Sołectwo Kawle
- f) Sołectwo
Komierowo
- g) Sołectwo
Lutowo
- h) Sołectwo
Lutówko
- i) Sołectwo
Niechorz
- j) Sołectwo
Piaseczno
- k) Sołectwo
Radońsk
- l) Sołectwo Sikorz
- m) Sołectwo Skarpa
- n) Sołectwo
Świdwie
- o) Sołectwo
Teklanowo
- p) Sołectwo
Trzciany

- q) Sołectwo
Wałdowo
- r) Sołectwo
Wałdówko
- s) Sołectwo
Wilkowo
- t) Sołectwo
Wiśniewa
- u) Sołectwo
Wiśniewka
- v) Sołectwo
Włóścibórz
- w) Sołectwo
Wysoka
Krajeńska
- x) Sołectwo Zalesie
- y) Sołectwo Zboże

6. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju **gospodarczego** (np. wzrostu produkcji, zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie liczby przedsiębiorstw) są najbardziej potrzebne? Można wskazać maksymalnie trzy propozycje:

- a) Miasto Sępólno
Krajeńskie
- b) Sołectwo
Dziechowo
- c) Sołectwo Iłowo
- d) Sołectwo
Jazdrowo
- e) Sołectwo Kawle
- f) Sołectwo
Komierowo
- g) Sołectwo
Lutowo
- h) Sołectwo
Lutówko
- i) Sołectwo
Niechorz
- j) Sołectwo
Piaseczno
- k) Sołectwo

Radońsk

- l) Sołectwo Sikorz
- m) Sołectwo Skarpa
- n) Sołectwo Świdwie
- o) Sołectwo Teklanowo
- p) Sołectwo Trzciany
- q) Sołectwo Wałdowo
- r) Sołectwo Wałdówko
- s) Sołectwo Wilkowo
- t) Sołectwo Wiśniewa
- u) Sołectwo Wiśniewka
- v) Sołectwo Włóścibórz
- w) Sołectwo Wysoka Krajeńska
- x) Sołectwo Zalesie
- y) Sołectwo Zboże

7. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu **modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (np. infrastruktury drogowej, tj. chodniki, ulice, parkingi; mieszkaniowej, tj. odnowienie elewacji budynków, dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych)** są najbardziej potrzebne? Można wskazać maksymalnie trzy obszary:
- a) Miasto Sępólno Krajeńskie
 - b) Sołectwo Dziechowo
 - c) Sołectwo Iłowo
 - d) Sołectwo Jazdrowo
 - e) Sołectwo Kawle
 - f) Sołectwo Komierowo
 - g) Sołectwo Lutowo
 - h) Sołectwo Lutówko
 - i) Sołectwo Niechorz

- j) Sołectwo Piaseczno
- k) Sołectwo Radońsk
- l) Sołectwo Sikorz
- m) Sołectwo Skarpa
- n) Sołectwo Świdwie
- o) Sołectwo Teklanowo
- p) Sołectwo Trzciany
- q) Sołectwo Wałdowo
- r) Sołectwo Wałdówko
- s) Sołectwo Wilkowo
- t) Sołectwo Wiśniewa
- u) Sołectwo Wiśniewka
- v) Sołectwo Włóścibórz
- w) Sołectwo Wysoka Krajeńska
- x) Sołectwo Zalesie
- y) Sołectwo Zboże

8. Wiek

9. Płeć

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

10. Miejsce zamieszkania

- a) Miasto Sępólno Krajeńskie
- b) Sołectwo Dziechowo
- c) Sołectwo Iłowo
- d) Sołectwo Jazdrowo
- e) Sołectwo Kawle
- f) Sołectwo Komierowo

- g) Sołectwo Lutowo
- h) Sołectwo Lutówko
- i) Sołectwo Niechorz
- j) Sołectwo Piaseczno
- k) Sołectwo Radońsk
- l) Sołectwo Sikorz
- m) Sołectwo Skarpa
- n) Sołectwo Świdwie
- o) Sołectwo Teklanowo
- p) Sołectwo Trzciany
- q) Sołectwo Wałdowo
- r) Sołectwo Wałdówko
- s) Sołectwo Wilkowo
- t) Sołectwo Wiśniewa
- u) Sołectwo Wiśniewka
- v) Sołectwo Włóścibórz
- w) Sołectwo Wysoka Krajeńska
- x) Sołectwo Zalesie
- y) Sołectwo Zboże

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

15.5.2 Wzór plakatu/ ulotek

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023

Szanowni Państwo,

Kończą się prace związane z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023.

Dokument przedstawia opis obszaru zdegradowanego i szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, stworzoną na podstawie analizy zjawisk kryzysowych. Diagnoza zawarta w programie obejmuje analizę sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W Dokumencie zaprezentowana została wizja stanu obszaru rewitalizacji oraz związane z nią cele, kierunki działań oraz planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które powinny stanowić realną szansę naprawy sytuacji kryzysowej.

Lokalny Program Rewitalizacji zawiera również opis mechanizmów komplementarności, partycypacji społecznej oraz systemu zarządzania i monitoringu programu rewitalizacji.

Działaniem kończącym prace nad tworzeniem dokumentu jest spotkanie informacyjne, które odbędzie się we wtorek 15 listopada 2016 r. godz. 17:00 w Centrum Aktywności Społecznej przy ul. Jeziornej 6 w Sępólnie Krajeńskim. Zapraszamy wszystkich zainteresowanych Lokalnym Programem Rewitalizacji do udziału w spotkaniu.

15.5.3 Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego TDI

1. Które obszary gminy (sołectwa) Pana/Pani zdaniem cechują się szczególną koncentracją występowania zjawisk kryzysowych (społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe, techniczne)? Z czego wynika ta sytuacja?
2. Jakie czynniki panujące w gminie wywierają negatywny wpływ zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne lokalnej społeczności? Jak można zaradzić tym czynnikom?
3. Jakie czynniki są Pana (i) zdaniem największym źródłem problemu wykluczenia społecznego w gminie? Czy Pana/Pani zdaniem poziom funkcjonowania systemu opieki społecznej jest wystarczający? Jakie działania powinno się podjąć celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu?
4. Czy baza oferty kulturowej i sportowo – rekreacyjnej w gminie jest wystarczająca, a jeśli nie, to jakie elementy należałoby do niej dodać?
5. Jakie są Pana(l) zdaniem największe niedogodności na terenie gminy? Gdzie występują? Czy infrastruktura gminy jest dostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych?
6. Proszę wskazać kierunek rozwoju, który powinny zostać podjęte w celu zapewnienia poprawy jakości życia w gminie.

15.5.4 Wzór plakatu na konkurs plastyczny

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023

Jesteś uczniem szkoły podstawowej z terenu gminy Sępólno Krajeńskie?
Jeśli tak, zapraszamy do udziału
w Konkursie plastycznym

Pod tytułem:

„GMINA SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE PO REWITALIZACJI”

Celem konkursu jest wzmacnianie lokalnej tożsamości oraz kształtowanie od najmłodszych lat
aktywnego społeczeństwa.

Termin składania prac do 17 października 2016 roku, prace należy złożyć do Urzędu Miejskiego
przy ul. Kościuszki 11 w Sępólnie Krajeńskim. Najciekawsze prace zostaną nagrodzone!

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do wzięcia udziału w konkursie.

16. Mapa ewidencyjna

Mapa ewidencyjna w skali 1:5000 dołączona została do Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2016-2023 w formie elektronicznej.